

ھارتلاند ئىلاھىيەت بۇ ئىداۋىيەتتى مەھسۇبى ۋە مەھسۇبى مەھسۇبى
Heartland Alliance for Human Needs & Human Rights

مەھسۇبى رەھبەر ۋە مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى
ۋە
زانكۆي جۇنۇز ھۆبكنزى ۋە لائەتە يەكپەتتە مەھسۇبى مەھسۇبى

مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى
مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى

مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى

Cognitive Processing Therapy (CPT)

Treatment Manual

Ph.D. Debra L. Kaysen

زانكۆي ۋاشىنگتون، زانستەكانى رەھسۇبى ۋە ئىشكى مەھسۇبى

Ph.D. Kristen Lindgren

زانكۆي رىيۇ مۇند، مەھسۇبى زانستەكانى مەھسۇبى

Debra Kaysen
1100 NE 45th Street, Suite 300
Seattle, WA 98105
dkaysen@u.washington.edu

مەھسۇبى 2009

مەھسۇبى

مەھسۇبى (1) : مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى
مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى مەھسۇبى

- 4 ئىتى ئىسى دى و نەو طرفتائەي بەھوي نەشكەنجەۋە دروست دەبن و بىضارەن
- 6 ئرسىيار كىردنى باش لەناو سى ئى تى دا
- 8 ئىكھاتنى سەردانەكان
- 8 جەقراط سوتان (لە دەست ضوونى كەسىكى نىك)
- 9 ناين
- 10 رووداوي سىكس
- 12 (بەشى 2) سى ئى تى: دانىشتانكان يەك لە دواي يەك
- 13 دانىشتنى 1:
- 14 دانىشتنى 1 : قوناغى ئىشەكى و ھوشىاري كىردن
- 14 ئامانجەكانى دانىشتنى 1 برىتتىن لە :
- 14 روونكر دنەۋەكانى ضارەساز بۇ نەخۇشەكە
- 1. نەشكەنجەۋە طىرو طرفتەكان
- 14
- 2. ضاكبونەۋە سىروشتى و طىرخواردن
- 15
- 15 3. واتاي رووداۋەكانى زەبرى دەروونى
- 16 4. جۇرەكانى سوز
- 17 ضاۋا ئىخشان دنەۋە كورتى زەبراۋى ترىن رووداۋى زەبرى دەروونى
- 18 ھوي بنىنىئەي ضارەسەكردن
- 19 ئىشېيىنكر دنى خۇلادان و زىادكر دنى بەشدارىبوون لە ضارەسەكردن
- 20 دىمەنى طىشتى ضارەسەكر دنەكە
- 20 يەكەم نوسراۋى كارتىكر دنى زەبرى دەروونى
- 21 نەركى مال
- 21 ئرسىيار دەقربارەي كار دانەۋەي نەخۇشەكە بەرامبەر سەردانەكە بكة
- 21 كورتەي دانىشتنى 2: واتاي رووداۋەكە
- 23 دانىشتنى 2 : واتاي رووداۋەكە
- 23 ئامانجەكانى دانىشتنى 2 برىتتىن لە :
- 23 خويىدندەۋە نوسراۋى كارتىكر دنى نەشكەنجە لەلايەن نەخۇشەكەۋە
- 24 واتاي نوسراۋى كارتىكر دنى نەشكەنجە
- 25 ئەپوئەدى ئىۋان رووداۋەكان، بىر كىردنەۋەكان ھەرۋەھا سوزەكان
- 27 ئىشەكى يەك بۇ فۇرمەكانى A-B-C
- 27 راستاردنى نەركى مال بۇ دانىشتنى 3
- 30 كورتەي دانىشتنى 3 : دەست نىشان كىردنى بىر كىردنەۋەكان و سوزەكان
- 31 دانىشتنى 3 : دەست نىشان كىردنى بىر كىردنەۋەكان و سوزەكان
- 31 ئامانجەكانى دانىشتنى 3 برىتتىن لە:
- 32 ضاۋا ئىخشان دنەۋەي فۇرمى A-B-C ئەپوئەندىدار بە زەبرى دەروونى
- 34 ئىشەكى بۇ يادەۋەقەي زەبرى دەروونى
- 35 راستاردنى نەركى مال
- 36 كورتەي دانىشتنى 4: ھىنانە بىرى رووداۋى زەبرى دەروونى
- 38 دانىشتنى 4: بىر ھاتەۋەي زەبرى دەروونى
- 38 خويىدندەۋە يادەۋەقەي تەۋاۋى زەبرى دەروونى بە سوزەۋە لەلايەن نەخۇشەكە
- 40 دوزىنەۋەي خالى طىرخواردن
- 40 خالى طىرخواردن دەقربارەي لۇمەي خود بە بەكار ھىنانى ئرسىيار كىردنى كراۋە
- 42 جىباۋازى لەئىۋان لىئىرسراۋىتى و لۇمە
- 43 روونكر دنەۋەكە لەسەر تاوانكر دن
- 44 راستاردنى نەركى مال
- 45 كورتەي سەردانى 5 : بىرەۋەقەي دوۋەمى زەبرى دەروونى

- 47 سەردانی 5 : دەستئیشان کردنی خالەکانی طیرخواردن
- 47 نامانجەکانی دانیشتنی 5 بریتین لە: -
- 47 نەخۆشەکی نوسراوی تاییەت بە بیرەووقری دوووقمی زەبەرە دەروونیەکی دەخوینتەوێ لێخەڵکێ کردنەسەر جیاوازی
- 47 نیوان یەکیەم جارو و دوووقم جار.
- 47 طورینی طریمانە و نەنجامەکان بەجەخت کردنە سەر لومەکردنی خود
- 48 ناساندن و ئیشتەکی بو فۆرمی ئرسیارەکانی بیرکردنەوێ
- 49 ئیدانی نەرمی مالتەوێ
- 49 ئیدانی نەرمی مالتەوێ بو نەوانەئێ کە نەخوینتەوارن
- 50 فۆرمی ئرسیارەکانی بیرکردنەوێ
- 50 فۆرمی ئرسیارەکانی بیرکردنەوێ (نمونه)
- 51 کورتەئێ سەردانی 6: ئرسیارەکانی بیرکردنەوێ
- 53 سەردانی 6 : ئرسیارەکانی رووبەر و بوونەوێ
- 53 نامانجەکانی سەردانی 6
- 54 ثیاضوونەوێ فۆرمی ئرسیارەکانی بیرکردنەوێ
- 55 طوران لە رەفتاری ضارەسازدا
- 56 ناساندنی شیوازەکانی بیرکردنەوێ
- 56 ئیدانی نەرمی مالتەوێ
- 57 فۆرمی شیوازەکانی بیرکردنەوێ
- 58 فۆرمی شیوازەکانی بیرکردنەوێ (نمونه- 1)
- 59 فۆرمی شیوازەکانی بیرکردنەوێ (نمونه-2)
- 61 کورتەئێ سەردانی 7: شیوازەکانی بیرکردنەوێ
- 63 سەردانی 7: شیوازەکانی بیرکردنەوێ نالۆز
- 63 نامانجەکانی سەردانەکی بریتین لە:
- 63 ثیاضوونەوێ بە شیوازەکانی بیرکردنەوێ بو خالە طیرخواردنەکانی زەبەرە دەروونیەکی
- 64 ناساندنی فۆرمی طورانی بیروراو و هەستەکان لێخەڵکێ لێ نمونەئێ زەبری دەروونیدا.
- 64 ناساندنی بابەتی سەلامەتی خود و کەسانی تر
- 65 جیاکردنەوێ کردارەکانی سەلامەتی راستەقینە لێ دوورکەوتنەوێ لێ سەر بنەمای ترس
- 66 ئیدانی نەرمی مالتەوێ
- 66 بابەتی سەلامەتی
- 70 فۆرمی طورانکاری بیرورا و هەستەکان
- 70 کورتەئێ سەردانی 8 : بابەتی سەلامەتی
- 73 سەردانی 8: بابەتی سەلامەتی
- 73 ضاووخشاننەوێ بە فۆرمی طورانی بیروراو هەستەکاندا بەمەبەستی خستەرووی خالە طیرخواردنەکانی بابەتی سەلامەتی.
- 73 کارکردن لێ سەر خالە طیرخواردنەکان و ئیکهینانی بیروکی نوێ و هاوسەننتر لێ ریطەئێ بەکارهینانی فۆرمی طورانی بیرورا و هەستەکان.
- 73 ناساندنی بابەتی سەلامەتی سەبارەت بە خود و کەسانی تر
- 75 نەرمی ئراکتیزکردن
- 76 بابەتی متمانە
- 80 کورتەئێ سەردانی 9 کیشەکانی متمانە
- 80 3-باسکردنی نەو کیشانەئێ کە لێوانەئێ سەر هەلبەدەن لێ نەنجامی خالەکانی طیرخواردنی تاییەت بە متمانەوێ. (15 خولەک)
- 81 4-ناساندنی خالی سینیەم لێ ئینج بابەتەکی : هیز/ جەئوی تاییەت بە خود یان کەسانی تر (10 خولەک)
- 82 سەردانی 9 : کیشەکانی متمانە
- 82 نامانجەکانی سەردانی 9 بریتین لە:
- 82 باسکردنی نەو کیشانەئێ کە دەردەکەون لێ خالەکانی طیرخواردنی تاییەت بە متمانە:
- 85 ناساندنی بابەتی هیز / جەئوی ئەبوەندیدار بە خود و کەسانی ترەوێ
- 85 نەرمی مەراسەکردن

- 87..... بابۛتی هیژ / کونترول
- 90..... کورتۛی سۛردانی 10: بابۛتۛکانی هیژ / جلۛو
- 90..... 2. بۛ فورمی طوزانکاری بیروراو و هۛستۛکاندا بضورۛوۛ بو دۛست نیشانکردنی خالی طیرخواردنی تابیت بۛ هیژ / جلۛو (20 خولۛک).
- 90..... 3. خالی ضوارۛم لۛ ناوضۛکانی کیشۛ بناسینۛ: ریزی نۛو بابۛتانه بطرۛ کۛ تۛیوۛندیان بۛ خود و کۛسانی ترۛوۛ هۛیۛ.
- 90..... (15 خولۛک).
- 90..... 4. ئیدانی نۛرکی مالۛوۛ (5 خولۛک).
- 91..... سۛردانی 10 : بابۛتۛکانی هیژ / جلۛو
- 91..... نامانجۛکانی سۛردانۛکۛ بریتین لۛ:
- 91..... تۛیوۛندی نیوان هیژ/ جلۛو و لومۛکردنی خود
- 93..... ناساندنی بابۛتی ریژطرتن
- 93..... ئیدانی نۛرکی مالۛوۛ
- 94..... بابۛتی ریژطرتن
- 97..... کورتۛی سۛردانی 11: کیشۛکانی ریژ
- 97..... سۛردانی 11: کیشۛکانی ریژلینان
- 97..... نامانجۛکانی سۛردانی 11 بریتین لۛ:
- 98..... دۛست نیشان کردنی کیشۛکانی ریژلینان و طریمانۛکیۛکان
- 101..... کیشۛکانی بابۛخ ئیدانی تۛیوۛندی دار بۛ خود و کۛسانی تر
- 101..... ئیراسناردنی نۛرکی مال
- 103..... بابۛتی کیشۛکانی بابۛخ دان
- 107..... کورتۛی سۛردانی 12: کیشۛکانی بابۛخ ئیدان هۛروۛها واتای رووداوۛکۛ
- 108..... سۛردانی 12: کیشۛکانی بابۛخ ئیدان هۛروۛها واتای رووداوۛکۛ
- 108..... نامانجۛکانی سۛردانی 12 بریتین لۛ:
- 108..... دۛستنیشان کردنی طریمانۛکیۛکان و کیشۛکانی بابۛخ ئیدان
- 109..... خویندنۛوۛ نوسراوی نویی کارتیکردنی زۛبری دۛروونی لۛلایۛن نۛخوشۛکۛ
- 110..... ضاو تیاخشاندنۛوۛی کورسی ضارۛسۛکردن و ئیشکۛوتنی نۛخوشۛکۛ
- 110..... نامانجی نایندهی نۛخوشۛکۛ.

**(بەشى 1) : نيشەكى ضارەسەرى بەرە و نيشەردنى
هزرى (سى ئى تى)**

ضارەسەرى بەرە و نيشەردنى هزرى لە 12 دانىشتن ئىك دىت هەرەھا زۇر كارىپتەرە بۇ ئەرە نەخۇشە دەرەونىانە لىئەنجامى رووداوى زەبرە دەرەونىەكان و نەخۇشەكانى تىرى دەرەونى دروست بوون. ئىمە بەسەرەكتوويى سى ئى تى مان بەكار هىناو لىتەرە رووداوى زەبرى دەرەونى وەك لاقە، توندو تىزى خىزانى، شەرى سەربازى هەرەھا نەشكەنچە. ئەم نەبەرە نامەىە طورانكارى لە ضارەسەرەردنەكتەدا بەدرىزادى كات دروست كرددووە هەرەھا نيشەنارى زۇرى بەدرىزادى ئەرمونى كلينىكى خۇى بۇ نىكەى بىست سالى لىتەرە ئەم ضارەسەرەردنەدا خستوتە بەر ضارە.

ئەرە تىورەى لە نشت سى ئى تى داىە

سى ئى تى طرنطى دەدات بە ضونىەتى بىرەردنەوەى كەسەك ، كە رووداوى زەبرى بەسەرە هاتووە، لە روودانى زەبرەكە و ضونىەتى هەرەدانى نەخۇشەكە بۇ زال بوون بەسەرە نەوەى كە رووى داووە. ماوۋەىكى زۇر داوى روودانى رووداوى زەبرە كە ئەوا هەر بىرەخەرەوۋەىكى ئەو رووداوانە بەردەوام نەخۇشەكە دەترەسەنەت. ئەمە واىان لىدەكات هەرە بەدەن لەم بىرەخەرەوانە دور بەكونەوە (تووشى خۇلادان دەبن). ئەم خۇلادانە كارەكاتە سەرە دىانى نەخۇشەكە هەرەھا لىخۇياندا دەبن بە طىروطرفت. بۇنمەنە، دەشى نەخۇشەكە لە خەلكى تر دورەبەوۋەى بۇ نەوەى بىر لە زەبرەكە نەكاتەوە. بەوەش نەخۇشەكە طۇشەطىر ئەبەت. بە ووتەىكى تر، لىوانەىە بىرەخەرەوۋەى زەبرەكە نەخۇشەكە بخاتە ترسەوە. لىبەر نەوە نەخۇشەكە هەرەدانى لىو بىرەخەرەوانە دور بەكونەوە (خۇلادات). ئەمە ئەبەتە هۇى نىشانەى خۇلادان بەهۇى نەخۇشەى تەنطەى تاش زەبرى دەرەونى (ئى تى ئىس دى) هەرەھا لىوانەىە بەرەو خەمۇكى بروات. بەطوۋەى تىورى سى ئى تى، ئەطەر نەخۇشەكە بىر لە رووداوى زەبرە (نەشكەنچە) دەرەونى بەكونەوە لە دىنطەىكى سەلامەتەدا هەرەھا ئەطەر بەبەرە دەرەوى (زۇر بەى جار) بىرى لى بەكونەوە ئەوا كەمتر ترساو دەبن. لىبەر نەوەى كەمتر ترساو دەبن نەخۇشەكان كەمتر تووشى خۇلادان دەبن (ئەرەندە زۇر دور ناكەونەوە).

ئى تى ئىس دى و ئەو طرفتانەى بەهۇى نەشكەنچەوە دروست دەبن و بىضارەن

نىشانەكانى نەخۇشەى ئى تى ئىس دى بەطشتى دەرەكتوۋەى دەست بەجى داوى رووداوىكى زۇر توندوتىزى زەبرى دەرەونى هەرەھا ضاك بونەوە لە بارودۇخى ناساىدا ضەند مانطىكى ئى دەضەت. هەرەھا ئەمە راستە بۇ كىشەى نەوەندىدار بە نەشكەنچە. ئىمە ئىمان زۇر باشە بىر لەم كىشانە بەكىنەوە وەك ضاكبونەوە كە راوەسنەنرەبەت يان نىزىندرابەت. ئىوېستە ضارەسەرە دىارى بكات ضى ضاكبونەوە ناساىەكەى وەستاندووە يان بضراندووە. بۇ نمونە رەنطە نەخۇشەكە باسى رووداوۋەكە بو.

• تىورى ترۇسەى
سوزى ئى تى ئىس
دى

• نىشانەكانى ئى تى
ئىس دى

كەس نەكات ضونكة ئەو لۇمەى خۇي دەكات، كە "رېطەى" بەخۇيداۋە رووداۋەكە رووبدات ھەرۋەھا ئەو ئەۋەندە شەرمەزا رو سەرشور كراۋە، كە ئىيە وايە خەلكى تىرىش لۇمەى دەكەن. نمونەكى تر، رەنطە نەخۇشەك شىكى زور ترسناكى بىنبىت، كە ھەركاتىك دەخەت خەي تىۋە دەبىنەت و لەناو عارەقى سارد دا خەبەرى دەبىنەت. بۇ ئەۋەى خەي لى بەقەوت مەى زور دەخەتەۋە. لە نمونەى سىبەمدا، نەخۇشەكە لەۋروايدەكە دووبارە دەبىنەتە بە قوربانى لەبەر ئەۋە جارىكى تر ناضىتە دەۋە ھەرۋەھا سنورىكى زور بۇ ضالاكىەكانى و ئەۋەندەكانى دادەنەت. لە نمونەكى تردا كە خەلكى تر تىيدا كوزراون، نەخۇشەكە ھەست بە خەتە دەكات و زور جار بىر لەۋە دەكاتەۋە كە بۇضى ئەو زىپارى بۋە بەلام كەسانى تر كوزراون. نەخۇشەكە ھەست بە بى بەھايى و خەتە دەكات ھەركاتىك ئىدەكەنەت يان خۇشى لە شىكى بىنبىت. لەھەموو ئەم خەتەنەدا بىر كەنەۋە يان خۇلادان (خۇلادان) رېطە لە ترۋەسە كەردنى سوز و ئىكەنەتەۋەى ھەزرى دەپتە. دەبىت بزاندەت ضەندەك قوربانى ئەشكەنە ھەتە، ئەۋەندە نمونەى جىلواۋى ئەو شتەنە ھەتە كە ضاكرەنەۋە رادەوسنەت.

ھەندەك سوز ۋەك ترس، تورەى، يان خەم لەۋانەتە راستەخۇ لە ئەنجامى زەبەكەۋە بىت (سوزى سەۋىتى) ضونكة رووداۋەكە مەترسەداربۋە، بەدەتۋ بۋە ھەرۋەھا/يان بۋەتە ھەى لەكەس ضونى كەسى خۇشەۋىست و نەزىك. سوزى دروستكراۋ لە ئەنجامى ضونەتەى بىر كەنەۋەى نەخۇشەكە (يان لىكەنەۋەى) دەربارەى نەخۇشەكەتە (بىر كەنەۋە دەربارەى خۇي).

بۇ نمونە ئەتەر كەسەك لەلەن كەسەكى ترۋە ئەلامار بەرەت ئەۋا لەۋانەتە مەترسى باروۋەكە ۋا لە و كەسە بكات ھەل بىت (كاردانەۋەتەكى باۋى بايۋلۇجىيە، كە لەۋانەتە رووبدات كاتەك كەسەك لە مەترسەداربە) ھەرۋەھا لەۋانەتە ئەۋ كەسە ھەست بە توورەى يان ترس بكات (سوزى سەۋىتى). بەلام، ئەتەر دۋاى زەبەكە نەخۇشەكە لۇمەى خۇي كەد بەرامبەر ئەلامارەكە ئەۋا لەۋانەتە نەخۇشەكە ھەست بە شەرمەزارى بكات ۋە شەرمەزارى ئەم خەتەنەدا بەرەتە لىسوزى دروستكراۋ. ئەم سوزە دروستكراۋا لە ئەنجامى بىر كەنەۋەكان و لىكەنەۋەكانە لەسەر رووداۋەكە نەك رووداۋە راستەقەنەكە. ھەتەۋەكە نەخۇشەكە بەردەۋام بىت و بلىت رووداۋەكە ھەتەى خۇي بوو ئەۋا ھەست بە شەرمەزارى دەكات (دروستكراۋ).

لەئىناۋ تىپەتەشتەن لە رووداۋى زەبەرى دەروونى، نەخۇشەكە يەكەك يان زىاتەر ئەم

سىناۋ دەكات.

- 1) كەسەك دەتەنەت ضونەتەى بىر كەنەۋەى خۇي بەرامبەر رووداۋى زەبەكە بەتۋرەت بۇ ئەۋەى لەتەل بەرواكانى تىش زەبەكەى بطونەت. بۇ نمونە، ئەتەر نەخۇشەكە جارەن ئىيە ۋابو شتە خراث لە خەلكى خراث روودەدات (بەرواى كۇن) ۋە ئەتەر شىكى خراث رووبدات (رووداۋى زەبەكە) ئەۋا دەشە نەخۇشەكە بىر بكاتەۋە "دەبەت من كەسەكى خراث بەم". دەبەت ئەمە سزا بىت بەرامبەر كارىك كە ئەنجام داۋە.
- 2) كەسەك دەشە بەرواكانى خۇي بەتۋرەت بۇ تىپەتەشتەن لە رووداۋەكە بەشەۋەتەك كە راستەقەنە تر و تەۋاتەرە. بۇ نمونە، لەۋانەتە كەسەك بىر بكاتەۋە " ھەزەنەۋە لەۋ باروۋەكە سەلىقەى باشم بەكار نەھىنا بەلام زۆرەى جار بەرەرى باش دەدەم." ئەم جۇرە بەرواۋە بەرەتە لە ئەمانجە سى ئى تى.

• نىۋرى
ھەزرى
كۇمەلەتە
ى

3) كەسىك دەتوانىت برواكانى خۇي بطۇرىت بەرامبەر بەخۇي و دەوروبەرى بەشيوەيەكى لەئەندازە بەدەر بۇ ئەۋەى ھەست بە سەلامەتى زياتر و جەتۇپرتنى زياتر بكات (" ھەزىز جارىكى تر متمانە بە بريارەكانى خۇم ناكەم.") وەكو ضارەساز، نىمە دەمانەۋىت يارمەتى نەخۇشەكانمان بەدەين بۇ ئەۋەى بىرکردنەۋەكانيان ھاسەتۇ بن . نىمە ھەۋلى يارمەتى دانى نەخۇشەكانمان دەدەين بىرکردنەۋەكانيان بطورن و بىكەن بەرەتۇدانەۋەى راستەقىنەى رووداوي زەبەرە دەروونىەكە بەبى ئەۋەى لەسنور دەرضن.

لەتۇل يارمەتى دانى نەخۇشەكانمان بۇ طۇرىنى بىرکردنەۋەكانيان، ھەروەھا نىمە يارمەتى نەخۇشەكانمان دەدەين سۇزەكانيان كە ھەيانە بەرامبەر زەبەرە دەروونىەكە ھەست ئى بىكەن. ئەۋ نەخۇشەكانەى طىروپرتيان ھەقىە لەئەتجامى رووداوي زەبەرەكە، زۇر ھەۋل دەدەن سۇزەكانيان ھەست ئى نەكەن ۋە ئەۋ سۇزانانە عامبار دەبن. وەكو شەلقاندى قوتوى كۇكا كۇلا كاتىك نەخۇشەكە ھەست بە سۇزەكانى دەكات ئەۋا سۇزەكانى بەھەز دەبن. بەلام ھەز كە نەخۇشەكە ھەست بە سۇزەكانى دەكات، بەخىرايى سۇزەكانى دادەمركىنەۋە. ھەروەھا ھەزكە نەخۇشەكە ھەستى بە سۇزەكانى دەبارەى زەبەرە دەروونىەكە كرد ئەۋكاتە نىمە دەتوانىن يارمەتى بەدەين بىرکردنەۋەكان و برواكانى خۇي بەرامبەر زەبەرە دەروونىەكە بطۇرىت. ھەزكە بروا ھەلەكان دەبارەى رووداۋەكە، خود، ھەروەھا دەوروبەر (نمونه، سەلامەتى، متمانە، جەتۇپرتن، رىز، تىكەلاوي) طۇرا و زياتر راستەقىنە و نەرم بوو ئەۋا سۇزە دروستكراۋەكان كەم دەبنەۋە. ھەروەھا طىروپرتەكانى يادەۋەرىيەكانى زەبەرى دەرونى (نمونه، بىرکردنەۋە ھىرشبەرەكە يان وىنەى زەبەرە دەروونىەكە، خەۋبىنىنى ناخۇش، طەرانەۋەيەكى خىراو كورت بۇ رووداوي رابردو "فلاش باك") كەم دەبنەۋە. روونکردنەۋەى ئەم ئرۇسەقىە لەلايقن ضارەساز ي سى ئى تى بۇ نەخۇشەكە لە دانىشتنى 1 ۋەسەف كراۋە.

ئرسىياركردنى باش لەناۋ سى ئى تى دا

• ئرسىياركردن لە سى

سى ئى تى ۋا دانراۋە كە نەخۇشەكە ۋالى بكات ئەۋ بىرکردنەۋە نا تەۋاوانە ئى تى دا ئەندازە بەدەرەنە بطۇرىت كە بەردەۋامى دەدەن بە نىشانەى نەخۇشەكە. ئەۋ — سەرەكىەى نىمە ئەنجامى دەدەين بۇ يارمەتى دانى نەخۇشەكە بىرکردنەۋەكانى خۇي بطۇرىت برىتتە لە ئرسىياركردنى باش لىيان. لە خۇرئوا بەم ئرسىيارانە دەۋترىت ئرسىيارى "سوقوراتى." لەسەرانسەرى ماۋەى ضارەسەرکردنەكە، دەبىت ضارەساز بە نەطۇرى ئرسىيارى باش، نەرم، بەرىز و ھەز بە زانين بەكار بەھىنەى بۇ ئەۋەى ۋا لە نەخۇشەكە بىرىت ئرسىيار لە بىرکردنەۋەكان و برواكانى خۇي بكات. ضونكە شىۋازەكە بۇ سى ئى تى زۇر طرنطە نىمە زانىارى طشتىمان لىرە خستۇتە بەردەست دەبارەى ئرسىياركردنى سوقوراتى ھەروەھا جۇرو نمونەكانى ئرسىياركردن، كە دەشى بەكار بەھىنەين.

بىرۋەكەى ئرسىياركردنى سوقوراتى ئەۋەى كەسىك دەتوانىت فېرىبىت جىاۋاز بىرېكانەۋە كاتىك يەكىك ئرسىيارى دىارىكراۋى لى دەكات. ئەۋ خەلكانەى بەم شىۋەى فېر دەبن (بە ئرسىياركردن و ۋەلام دانەۋەى ئرسىيارەكان ئەۋەكو بەبى ئرسىيار زانىارىيەكەيان ئى بووترىت) زياتر زانىارىيەكە دىتەۋە يادىان و باۋەرى ئى دەكەن. بۋىە لە سى ئى تى تىدا، تۇ ئرسىيار لە نەخۇشەكە دەكەيت و لەكۇتايدا فېرى نەخۇشەكە دەكەيت بتوانىت ئرسىيار لە خۇدى خۇي بكات.

لەماوەی 12 سەردانی سی ئی تی دا نەخۆشەکی فێردەبیت ضۆن ئرسیارکردنی باش لەسەر خۆی بەکار بهێنیت. لەوانەیە ضارەساز یەكەم جار ئی طران بیت ئرسیار بکات بەلام لای طران نەبیت بە نەخۆشەکی بلیت ضی بکات. لەرێطای ئرسیارکردنی باش، نەخۆشەکی رێطە راسنەقینەتری بیرکردنەوەی بۆ دەردەکەوت هەرۆها باوەر بە بیرکردنەوەی نۆی دەکات. دەبیت بەباشی بۆت دەربکەوت کە لە سی ئی تی دا نامانجی ئرسیارکردن بریتی نیه لە "بردنەوەی" مشتومر لەلایەن ضارەساز یان قایل کردنی نەخۆشەکی کە بۆضۆنی ضارەساز وەرطریت. ئرسیارکردنی باش یارمەتی نەخۆشەکی دەدات بتوانیت بیرکردنەوە طیر و طرفتاویەکی ناوی بکاتنەوە و لەکو تایدا بپۆریت.

ئەمانەتی خوارۆه بریتین لە نمونەتی ئرسیارکردنی سوقراتی. دەتوانیت ئەمانە بەکار بهێنرین لە دانیشتنەکاندا بۆ یارمەتی دانی کەسەکان تا بتوانن بیرکردنەوەکان و برواکانیان ناوی بکەنەوە.

- مەبەستت ضییه کاتیک کە ئۆه دەلبیت....؟
- ضۆن لە مە تی دەطەیت؟
- بۆ ضی تۆ ئۆه دەلبیت؟
- بە تەواوەتی ئەمە واتای ضییه؟
- ئیمە ئیشتر ضی دەر بارەتی ئەمە دەر انین؟
- ئایا دەتوانیت نمونەتیەکم بدەیت؟
- ئایا تۆ دەلبیت.....یان.....؟
- ئایا دەتوانیت بەشێوەکی تر ئۆه بلیت؟
- ضۆن طەیشتی ئەم بریارە؟
- ئایا ئیمە دەتوانین ض طریمانەکیەکی تر بلیین؟
- ئایا ئەم بیرکردنەوەیە لەسەر بنەمای طریمانەکی دیار یکر او دروست بۆه؟
- ضۆن طەیشتی ئەم طریمانەکیانە کەوا....؟
- ضۆن دەتوانیت ئەم طریمانەکیە بسەلمینیت یان بەدرۆبخەیتنۆه؟
- ضی دەبیت نەطەر.....؟
- ئایا تۆ کۆکی یان ناکۆکی لەطەل.....؟
- نەطەر ئەمە بەسەر هاوریەک/خوشکیک برایەک روودات
- ئایا تۆ هەمان بیرکردنۆت لەسەر یان دەبیت؟
- ضۆن تۆ ئەمە دەر انیت؟
- ئیشانم بدە.....؟
- ئایا دەتوانیت نمونەتیەکی ئۆه بدەیت؟
- ئبت وایە ضی بۆتە هۆی ئۆه.....؟
- ئایا ئەمانە تەنها روونکردنۆه؟
- ئایا ئەم هۆیانە بەسە؟ بۆضی؟
- بەلطە ضییه بۆ ئشتطیری کردنی قسەکی تۆ؟
- ئایا کەس لە دیانی تۆدا رای جیاوازی دەر بریوه؟

- شَيَوازەکانی تری سەیر کردنی ئەمە ضیین؟
- ضی دەکات بۆ تۆ بەردەوام بێت لێ بێرکردنەو بەم
شەوازە؟

- کێ سود لەمە وەردەطریت؟
- جیاوازی ضییه لێنیوان و.....؟
- بۆ ضی باشترە لێ.....؟
- بەهیزی و لاوازی..... ضییه؟
- و ضون هاوشیوەن؟
- ضی دەر بارەوی..... دەلیت؟
- ضی دەبوو ئەطەر تۆ بەراوردی و
..... بکردایە؟

- ضون دەتوانیت بەشیوەیهکی تر سەیری ئەمە بکەیت؟
- ئاشان ضی رووبەدا؟
- ضون دەتوانی بکەر بەهینریت بۆ.....؟
- ضون..... کار دێکاتەسەر.....؟
- ضون..... دەتونجی لێطەر ئەو لێ دانیشتنی ئیشوو
قیری بووین؟

- بۆ ضی..... طرنطە؟
- ئیا ئیمە دەتوانین طریمانەوی روودانی ضی بکەین؟
- واتای ضی دەبییت ئەطەر تۆ واز لەو بروایە بەهینریت؟
- مەبەستی ئەو ئر سيار کردنە ضییه؟
- بۆ ضی ئەم ئر سيارەت کرد؟
- ئەو و اتای ضییه؟
- دەستکەوتنی وەلام بەهەردوو ریطاکە واتای ضییه بۆتۆ؟
- ئایا تۆ نیطەرانییت لەو لێ من تێ ناطەم؟ تکایە ئیم بلی تۆ
ئیت وایە من ئیینی ضی ناکەم؟ دەمەویت بزانی ئەزمونەکە وەکو ضی
وابوو بۆتۆ؟

کیشەکانی ئەجامدانی سی ئی تێ ئیکهاتنی سەرکە سەردانەکان

جە لێکەم سەردان هەموو سەردانەکان ئیکهاتنیکی هاوشیوەیان هەیه. دەستنیکی
هەموو سەردانەکان بۆ هەلسەنطاندنی طیرو طرفتەکانی نەخۆشەکییه. بەشی ناوەراستی
سەردانەکان بۆ ضاوتیاخشانندەوی نەکی مآلی نەخۆشەکییه (کە دەبییت نزیکی 20
دەقیقه بخایەنییت). بەشی دوا هەمی سەردانەکە بەکردههینریت بۆ ئەو لێ نەخۆشەکییه فیری
وانە و کارامی نۆی ببییت و لێطەر ضارەساز مەشقی ئیکات. هەر وەها لەماوەی بەشی
دوا هەمی سەردانەکە ضارەساز بە نەخۆشەکییه دەلیت نەخۆشەکییه دەبییت مەشقی ضی بکات
هەتاکو جاری داهاتوو ضاویان بقیهک دێکەویتەو (بۆ نمونه، راستاردنی نەکی مآلەو).

جەرط سوتان (لێ دەست ضوونی کەسیکی نزیکی)

- جقرط سوتان كاردانقوةي ناسايي لةكيسضوونه (نمونه ، مردن) وة نةخوشني دةروني نية. لقوانية جقرط سوتان كاتي دريد بخايتني وة لقوانية بقريطةي جوراوجور كار بكاتة سقر خةلك. نامانجي ماملةكردن لةطقل كيشةكاني جقرط سوتان لة سي تي دا برينية لة يارمعتي دان لة بيركردنقوة شيواووةكان، طريمانهكان و نيشيبينيهكان (توقعات)، كة ريطة لة جقرط سوتاني ناسايي دةطرن. بؤنمونه لة ليكولينقوةي ضونيهتيدا لةطقل ثول و جويدا هقروةها لة راهينانكردنةكاني خومانقوة نيمه فيربويين، كة هتديك كقس هتست دةكهن ناتوانن دواي مردني نةنداميكي خيزانين بقردقوام بن لة دياني ناسايي هقر وةها هتست دةكهن نةطقر بقردقوام بن نةوا دةبيت به نااكي دةكهن. كاتيك تو كار لةسقر خالةكاني طيرخواردن دةقبارةي زةبري دةروني دةكيت نةوا دةبيت هقروةها ترسيار لةسقر جقرط سوتان بكيت. نةطقر نةخوشةكة خالي طيرخواردن لةسقر جقرط سوتان و مردن هتبيت نةوا تيويست دةكات ضارةساز طرنطي بقم بواره بدات.

ناين

به ضنءد شيوهيةك ناين و نةخلاقيةت كار دةكاتة سقر نيشانهكاني زةبري دةروني. بهشيوهيةكي باو زةبري دةروني دةبيته هوي طورين يان دوونانكردي بروا ناينيهكان ("ضون دةبوو خودا ريطةي بقم روودانه بداية؟" "نايا خودا من سزا دةدات؟"). نةمانه لقوانية خالي طيرخواردن بن ضونكة مملاني لةنيوان زةبري دةروني و بروا ناينيهكان دروست دةبيت. بؤ نمونه، نةطقر كةسيك نيشتر برواي وابوييت كة جيهان داد ثقرورة واتا، شتي باش لة خةلكي باش رووددات هقروةها شتي خراث لة خةلكي خراث رووددات (تبييني: بقم برواية دةوتريت برواي "جيهاني دادثقرورة" هقروةها راستوخو لة هتديك نايندا دةوتريتقوة) - لقوانية نةخوشةكة بيريكاتقوة "بؤضي من؟" "بؤضي من نةبيت" "بؤضي هاوريكقم/خيزانكقم مرد" هقروةها لقوانية خالي طيرخواردن طةشة بكات به نيشيلكردي ياساي رقوشت ("من خةلكم كوشت"). هقروةها لقوانية خةلكاني تر بهشداربن و واه لة نةخوشةكة بكهن:

(a) لة خودي خوي خوش بييت يان لة تاوان كارةكة خوش بييت يان

(b) لةخودي خوي يان تاوانكارةكة خوش نةبيت.

نابيت لقم عنوانانه دوربكهوتقوة ضونكة زور طرنطن بؤ تيطهيشتن لة نيشانهي نةخوشةكة. نةنانةت نةطقر تو كؤمقليك برواي نايني جياوازت هتبيت بهلام خولادان لقم عنوانانه هويةكي باش نية. نةو بروايةي، كة دةليت جيهان دادثقرورة لقوانية باوترين برواي فيربون بييت نةك نةنها لةلايخن ناينقوة بهلكو لةلايخن دايك و باوك و مامؤستاكانقوة. خةلك حقر دةكات باوقربكات نةطقر نةو ريساينانه ثقيرةو بكهن نةوا شتي باش رووددات هقروةها نةطقر يةكيك ريساكان نيشيل بكات نةوا سزا دةدريةت--- نةو برواية دةتوانيت واتاي جلقو طرنتمان (كؤنترؤلمان) بداتي هقروةها /يان يارمعتيمان بدات بتوانين باوقربكعين كة دةتوانرديت جيهان نيشيبني بكريةت. زورجار خةلك فيرنابن، كة نةم برواية دةقبارةي كةمتر يان زياتري طريمانه (احتمال) ي رووداوه (" نةطقر من ثقيرةوي ريساكان بكقم نةوا مقترسي رووداني شتي خراث كقم دةكاتقوة")، كة نةمة بيركردنقوةكي راستهقينةية. نةطقر خةلك باوقر بقم بيرؤكقيه بكات، كة جيهان بقتقواوي داد ثقرورة، نةوا لقوانية بطنة برياريك نةطقر شتيكي خراث ليان روويدا نةوا سزايقو بهسقر ياندا دةدريةت. بهلام، نةطقر بؤيان دةرنهكقوت ض هتلقيةكيان

کردووه (که لهوانهیه هیض ههلهیهکیان نهکردبیت) نهوا دهطنه بیرکردنهوهی نا دادنهوهی بارودوخهکه یان خودا. هیض ناینیک طرنه نادات لهسهتر زهویدا که (a) رهوشته باش ههمیسه خهلات بکریته ههروهها (b) رهوشته خراث ههمیسه سزا بدریته.

کاتیک یهکیکه تی ناطات ضون خودا رووداویک دروست دهکات، که کهسیکی تر دهطریتهوه (لاقه، نهلاماردان، هیرشی جنهطی) نهوا لهوانهیه مفهومی خواستی نازاد زور بهسود بیته. زوربهی ناینهکان بیروباوهی خواستی نازاد، یان ههلبازدن (اختیار) یان ههیه بؤ رهوشته جوان نواندن یان رهوشته ناشرین نواندن یان بهلایهی کهمقوه بیروباوهیک ههیه، که خودا ریهه به تاکه کهس دهکات ههنیک له بریارهکان/ههلبازدهکانی خوی دهبرکات. نهطهر خودا خواستی نازاد بدات به تاکهکهس بؤ دیاریکردنی ههلبازده نهوا واتای نهوهیه تاوانبار ههلبازدهی خوی ههیه ههروهها لیترسراویته دهطریته نهستوه.

ههنیک جار مفهومی لیبورن له ضارهسهترکردنهکهدا باس دهکریته. به تاییهتی کهسیک ناماده بهم بیروباوهیه دهکات نهطهر نهطوضهلهههیه لهطهر لیبورنی خودی خوی یان کهسیکی تر ههبیته. دهبیته تو لهبیرت بیته که به تاییهتی ووردبینهقوه بؤ نهوهی بزانیته نهطهر نهخوشهکهته هیض شتیکی ههیه لیبورنی بهرامبهتر ههبیته. تهنها لهبهر نهوهی رووداویکی زهبری دهروونی ههقهوه واناکهی نهوه نیه نهخوشهکه نیهتی نهجامهکهی ههبوویته. لهو حالهتهدا لهوانهیه لهومقو و خهنا بهههله دانرابیته. نهطهر یهکیک قوربانی تاوانیک بیته نهوا نهو تهنها قوربانیهکیه. هیض شتیکی نیه نهخوشهکه بیئوانیابه بیکردایه بؤ ناساو هینانهوهی نهوهی بهسهتریدا هاتوهه. لهبهر نهوهی نافرهتیکی ههسته بکات نامرده یان دهسته دریدی کراوهته سهتر، مانای نهوه نیه شتیکی ههلههیه نهجام دابیته و نیویستی به لیبورن ههبیته. نههه دهکریته نمونهی لیکدانعهوهی سوز بیته.

ههروهها لهوانهیه نهه کیشهیه سهتر ههلبهات سهبارهته به تاوانکردن-واتا ، کاتیک نهخوشهکه شتیکی کردبیته، که کهسیکی تری نازار دابیته. کوشتهی یهکیک له جهنطدا وهکو نیاوکوشتهی به نهنهقهسته نیه. دهشی نهخوشهکه ههلبازدهی(اختیار)ی تری لهبهردهمه نهبیته لهوکاتهدا. دهبیته کهسیک باس له لیبورن بکات تهنها (a) کاتیک دهکقوت نهخوشهکه مهبهسته بووه زیان بطهیهتی به کهسیکی بیئوان، (b) ههلبازدهی تری لهبهردهمه بووه لهوکاتهدا ههروهها به خواستهوه نهه کردارهی ههلبازدهوه، یان (c) لیترسراویته کردارهکی خوی قبول کردوهه. نهجام دانی بهدکاری (لاقه له نافرهته یان مندال یان نهشکهتهجه دانی خهلهک) بهئاشکرا مهبهسته زیان نیدانه. خهنا وهلام دانعهوهیهکی طونجاوی نهجامدانی بهدکاریه یان تاوانه. نهخوش لهوانهیه نیویستی به قبولکردنی نهو کاره بیته که کردویهتی و توبهکار بیته و ناشان داوا لیبورن له خودی خوی بکات یان نهطهر ناینی ههبیته داوا لیبورن بکات له شوینی نزاکردن.

رووداوی سیکس

رووداوی وهک لاقه زور جار کیشهیه تاییهته بؤ نهخوشهکه و ضارهساز دروست دهکات. یهکهته جار، متمانه (به خودی خو و کهسانی تر) لهوانهیه کیشهیهکی طرنه بیته

• لیبورنی خود یان کهسانی تر

• رووداوی سیکس

کاتیڤک تاوانکارهکان نغو کتسانغن قوربانیهکه دهیان ناسیت. لهوانیه قوربانیهکه خالی طیرخواردنی هتبیته بهوهی هتست بکات که تهلامار دانه سیکسیهکه به رهزامهتدی هتروولاکراوه. لهکهی شترمهزاری تهیوتندیار به رووداوی سیکسی لهوانیه واتای تهوه بیت که نهخوشهکه رووبهرووی ذمارهیهکی زور له خالی طیرخواردن بیهتهوه، که تهیوتندیان به لومهی خود و ریزهیه. نغو ثیوانهی دهست دریدی سیکسیان کراوته ستر لهوانیه نیطرانیان لهستر سیکسیهتی یان نیرینهی خویان هتبیته. قوربانیان رووداوی سیکسی له متریسی زوری توشیونهوهی رووداوی سی:سدان. کاتیڤک تهمه روودعات، قوربانیهکان لهوانیه خویان له کیسهی طیرخواردنی هیز و جلهو و بهای خود بدوزنهوه.

• هتست جولاندنی
سیکسی لهماوهی
روداوی سیکسی

کیسهیهکی تر بریتیه له هتست جولاندنی سیکسی. زور خهک تیی وایه که هتست جولاندنی سیکسی (نمونه، تهندامی زاوژی کتسیک دهزویت یان روق دهیت) واتای خوئی سیکسیه. دهیت تهوه بزانیته لهوانیه هتدیڤ قوربانیان تهلاماری سیکسی توشی هتست جولاندنی سیکسی بووبن له کاتی تهلامارهکهدا. لهوانیه قوربانیهکان وای تهیطن که لهیتر تهوه توشی هتست جولاندن بوون یان تهنانهت رههت بوون لهکاتی تهلامارهکهدا تهوه دهیت خوئیان له تهزمونهکه بینیهت و سترسیرین یان جهستهیان ناڤکی لهطهل کردوون. هتموو تهه بیرکردنهوانه ناراستن. دهشی به سیکس بزویندر ابیتی و له هتمان کاتدا توشی ترس، توفاندن یان تورهی بیت لهجیاتی خوئی. زور جار نهخوشهکان نابهلن له باس کردنی تهه بابهته له ضارهسترکردندا. لهوانیه هتست به شترمیکی زور بکن کتوا توشی هتست جولاندنی زایندی بوون له بارودوخیکدا، که تییان وابهوه نهطونجاوه.

ضارهساز دهتوانیهت یارمهتی کهمکردنهوهی هتستی خهتا یان شترمی نهخوشهکه بدات لهریطهی فیرکردن هتروهه دهیت بابهتهکه به شیوهیهکی نهرم و نیان بهیهته تهسهوه تهطهر نهخوشهکه قسهی لهستر بابهتهکه نهکرد. ئاسانترین ریطا بو یارمهتی دانی نهخوشهکه بو تهوهی جیاواز بییری لیهکاتهوه تهوهی بیخاتهوه یادی نهخوشهکه هتست جولاندنی سیکسی کاردانهوهی دهسهتهتست نیه بهلکو ختوکهدانه. له راستیدا ختوکهدان لهیهکضونیهکی یان نمونهیهکی باشه. دهتوانیهت ختوکهی یهکیڤ بدریت ددی خواستی خوئی و تهیکتهیت و لههتمان کات دا قینی لیهیهتهوه. کاتیڤک کوتایی هتستهدهمارهکان دهزویندریته، کاردانهوهیهکی خونهویست روودعات له کوتایی هتسته دهمارهکاندا بهی ناطا. تهطهر یارمهتی نهخوشهکه بدریت بو تهوهی تهی بطات کتوا کاردانهوهکانی تهنجامی ئاسایی بزواندنهکه بووه نهک هتلبذاردهی تهخلاقی تهوه هتست به دلتهوایی و ئاسوودهی دهکات و هتست کردن به خهتا یان شترم کهم دهیهتهوه.

(بەشى 2) سى ئى تي: دانىشتناكان يەك لى دواي يەك

لېرەبەدواوۋە باس لى كورتە و روونكر دىنەوۋە ى ھەموو سەردانەكانى
ضارەسەركردنەكە دىكەين ، ھەرۋەھا ھەموو ئىنو سىراوانى لى قىوانىيە ضارەساز
ئىويستى ئىبىيت .

سەردانە تاييەتەكان بىرىن لى:

- 1 دانىشتنى ئىشەكى و ھوشبارى دەرۋونى
- 2 دانىشتنى واتاي ئىشەكەنچە
- 3 دانىشتنى دۇزىنەوۋە بىر كىر دىنەوۋەكان و سۇز
- 4 دانىشتنى بىر ھىنانەوۋە ئىشەكەنچە
- 5 دانىشتنى دۇزىنەوۋە خالى طىر خوار دىن
- 6 دانىشتنى بەكار ھىنانى ئىسىرەكانى بىر كىر دىنەوۋە
- 7 دانىشتنى شىۋازى دوو بارەى بىر كىر دىنەوۋە
- 8 دانىشتنى طىر و طرفتەكانى سەلامەتى
- 9 دانىشتنى طىر و طرفتەكانى مەمانە
- 10 دانىشتنى طىر و طرفتەكانى جەئەو/ھىز
- 11 دانىشتنى طىر و طرفتەكانى رىز
- 12 دانىشتنى طىر و طرفتەكانى بايەخ ئىدانى كەسانى تر و واتاي ئىشەكەنچە

دانیشتنی 1:

نەركەكانی دانیشتنی 1-----ئیشەکی و هوشیاری دەروونی

1. سلاو لە نەخۆشەكە بکە، بەخیر هاتنی بکە هەروەها سوئاسی بکە (5 خولەك)
2. نیشانی نەخۆشەكە بەشكە و هوشیاری دەروونی لەسەر طیرۆطرفتەکانی نەشكەنجە باس بکە (10دەقیقە)

➤ طیرۆطرفتەکانی نەشكەنجە

-- یادەوێرەکان: بێرکردنەوێرەکان، خەونەکان، فلاش باك
-- دڵە راوکی: شلەزان ، خەو ، بێ ئوقرەیی /تورە، تەركیز كردن ، داخڵەكانی
لەرادە بەدەر

-- خۆلادان (خۆلادان) : هەولەدان بۆ بێرکردنەوێرە لێ بێرکردنەوێرە دیاریكراو،
دوورە تەریزی لێ شوین/ضالاکي/خەلكي دیاریكراو، ئاشەكشەكردن
شیوێرە باوەكانی تری خۆلادان: بەكار هێنانی كحول، مانەوێرە بە
سەرقالیەکی زۆر، هەبوونی نیشانی نەخۆشی جەستەیی ، نەهاتن بۆ دانیشتنەکانی
سی ئی تی یان ئەنجام ئەدانی ئەركی ئیستێردراوی سی ئی تی لێ مەلەوێرە
--خەمۆکی : خەفەت ، ئاشەكشەكردن، هەست كردن بە تاوان، ئەروشی بۆ ئەو
خەلكانە نەخۆشەكە لەكیسی ضوون، بێرکردنەوێرە دەربارەوێرە مردن

تۆ هەرضەندە زۆر ترسابیت لەماوێرە نەشكەنجەكە بەلام و اتاكة ئەوێرە یادەوێرەكە
ئێستا ئازارت بەدات. بەشێك لەم ضارەسەرکردنە بریتییە لێ فێرکردنی تۆ، كە یادەوێرە
تەنها یادەوێرە و بێر هێنانەوێرە. ئێستا روونادات.

➤ بێرکردنەوێرەکان و نەشكەنجە

➤ لەم ضارەسەرکردنەدا ئێمە بۆ ئەو دەتەریین كە ضوون نەشكەنجەكە ضوونییەتی
بێرکردنەوێرە تۆی بەرامبەر خۆت و دەووبەرت تۆرێوێرە.
یارمەتیی دەدەین هەست بە سۆزەكانت بەكەیت

3. سی ئی تی ضوون كاردەكات-----خالەكانی طیرۆخواردن (10دەقیقە)

ئامانجەكان

---بۆ هەستکردن بە سۆزەكانت دەربارەوێرە نەشكەنجە.

---بۆ دوزینەوێرە و تۆرینی بێرکردنەوێرە و سۆزی بێر سود

4. ضاویاخشاندنەوێرەو كورتی خراشتین نەشكەنجە (5دەقیقە)

5. دوزینەوێرەو كۆسئەكانی بەردەم بەشداربون لێ سی ئی تی، قسەكردن لەسەر
خۆلادان (خۆلادان) و سی ئی تی هەروەها ریطە بەریت كەسەكان سەرئشك بن.
(5دەقیقە)

6. باس كردنی ضارەسەرکردن (سی ئی تی) بە شیوێرەكە طشتی (5 دەقیقە)

➤ 12 دانیشتن ، هەردانیشتنەوێرە 50 بۆ 60 دەقیقە:

1- ئێمە ئەو طیرۆطرفتەنەت فێردەكەین، كە لەوانەوێرە قوربانیانی نەشكەنجە
هەیان بێت.

2- ئێمە یارمەتیی دەدەین سەبارەت بە یادەوێرەكان و سۆزەكانی ئەوێرەندیدار
بە نەشكەنجە و ئیكەوێرە باسی دەكەین.

3- بەشی سینیەم كار كردنە لەسەر برواكانی تۆ بەرامبەر نەشكەنجە.

4- بهشي ضواره كار كردنه لسه بر واکانی تو بهرامبهر ديانی خوټ له

نيسنا هټروهه نايندهی خوټ

قسه لسه تر نطی مهشکردنی وانهي نوي بکله ضاره سترکردنه بؤ
فیربونی کارامیبي نوي هټروهه قسه لسه تر نطی هاتن بکه له هټموو
هټفته کدا. نیکهوه کار بکن بؤهوهي نهخوشهکه نیتطات که نیویسته دوانزه جار
بیتهوه، وه نهطر کهسیک نهیتوانی بؤ دوانزه جار نهوا دمارهه دانیشتنهکان دیاری
بکن.

7. نهرکی مال بستیره هټروهه نیکهوه بیر له کوسنهکان بکه نهوه. (5 دقیقه)

➤ یهکهم نوسراوی کار تیکردنی زهبره دهرونییهکه

○ نوسراو بیټ بؤ نهو کهسانهی خویندهوارن

○ نهو کهسانهی نهخویندهوارن دهتوانن له دانیشتنی ناینده زووتر بین (یان
تا درهت بمیننهوه) و تومار کهری شریټ بهکار بهینن، یهکیکی ممانه نیکراو
بؤیان بنوسیت، یان وینه بهکار بهینن.

8. کاردانهوهي نهخوشهکه بهرامبهر به دانیشتنهکه هسه نطینه (5 دقیقه)

دانیشتنی 1 : قوناغی نیشهکی و هوشیاری کردن

لهبیرت بیټ/ یهکهم شت تو نهنجامی دهدهیت دهبیټ بریتی بیټ له تشکیننی
نیشانهی نهخوشی نهخوشهکه به بهکار هیټانی فورمی سی نی تی بؤ نهخوشهکه. ناشان
نهمانهی خوارهوه نهنجام دهدهیت:

نامانجهکانی دانیشتنی 1 بریتین له :

• نامانجهکانی خولي

1

1. دروستکردنی ممانه و ریژ لهطهله نهخوشهکه

2. هوشیارکردنی نهخوشهکه لسه تر نهو طیروطرفانهی قوربانیانی
نهشکهنجه هټیانه.

3. روونکردنهوهی وانای سی نی تی ، ضون کار دهکات هټروهه
بزاندربیت که نایا نهخوشهکه حتر دهکات ناقي بکاتهوه.

روونکردنهوهکانی ضارهساز بؤ نهخوشهکه

1. نهشکهنجهو طیروطرفتهکان

" زور سوټاس بؤ هاتنی تو بؤ نیره هټروهه بؤ وهلامدانهوهی هټموو ترسیارهکانی
سټردانی نیشوو. من دهزانم که نهمه لهوانهیه طران بوو بیټ. له سټیرکردنی
ولهامهکانت، نیمه بؤمان دهکرکهوت تو دمارهټیک طیروطرفتی دهرونیت هټیه که باون لای

ئەقۇ خەلكانەنى ئەزمونى ئەشكەنجەيان ھەقىە. ئەم نیشانانە يان طيروطرفتانە دەكتونە ضوار بوارقوۋە.

" يەككەم بوار يادقوۋەرىيەكانى ئەشكەنجەكەيە. ئەمانە طيروطرفتن وەك خەقۇ ناخوش يان خەقۇنى تري ترسناك دەربارەى ئەشكەنجەكە: ھەست دەكتيت وەك ئەشكەنجەكە دووبارە رووبداتقوۋە : ھەرۋەھا يادقوۋەرىيەكان دوورناكەونقوۋە و وات لى دەكتن زور ئەست بببب. ھەموو ئەم طيروطرفتانەى يادقوۋەرىيەكان ناسايين ئاش روودانى ئەشكەنجە. تۇضەند جار يان تا ض راددەيەك طيروطرفتن ھەبوۋە لەطەل يادقوۋەرىيە ئەشكەنجە لەم ھەفتەيەدا؟

" بوارى دووقمى طيروطرفتەكان ئەبوۋەندىان بە دلة راوكيوۋە ھەقىە. كاتىك شتىك ئەشكەنجەكەت دەخاتقوۋە ياد تۇ لەوانىە سۇزى بەتتيت توش بىت يان تەئانەت نیشانەى نەخوشى جەستەييت توش بىت وەك ھەناسەدانى خيرا يان دلة كوتى. طيروطرفتى دلة راوكى دەتوانىت ببببە ھۇي تەنطوضەلەمەى خەوتن ، تورەيى، داضلەكيني لە راددە بە دەر لە دەنطە دەنط يان ئەطەر يەككە لە تىشى تۇۋە بروات، يان ھەميشە ھەست بكتيت لە ھەزەردايت. كام لەم طيروطرفتانەت ھەبوۋە؟

" بوارى سىيەمى طيرو طرفتەكان برىتيە لەخولادان لە سۇز و يادقوۋەرىيەكانى ئەشكەنجە. كاردانقوۋەى سروشتى بەرامبەر سۇز و يادقوۋەرىيە ئەشكەنجە وات لى دەكات ئەم بىر كاردنقوۋە و ھەست كاردانە ئال ئبوۋە بىيىت و دوورىان بخەيتقوۋە. تۇ لەوانىە لە شوين يان لە خەلك دووربكتويىتقوۋە كە ئەشكەنجەكەت دەخەنقوۋە بىر. تۇ لەوانىە لە بىر كاردنقوۋە لە ئەشكەنجە دووربكتويىتقوۋە يان لە سۇزەكانى خۇت بەرامبەر ئەشكەنجەكە دووربكتويىتقوۋە. دەشى بۇن يان دەنطىكى تايىت يان دىمەنى ديارىكراو ھەبىت كە تۇ لىيان دووربكتويىتقوۋە يان خۇتى لى دەر باز بكتيت ضونكە ئەشكەنجەكەت دەخەنقوۋە بىر. ھەندى جار خەلك ھەست بە سربوون دەكتن يان ئاشەكشە لە خەلكانى ضواردقوۋەرىيە خۇيان دەكتن. ھەرۋەھا ئەمەش خۇلادانە. ض يادقوۋەرىيەك يان سۇزىك ھەقىە كە تۇ لىي دوور دەكتويىتقوۋە يان لەدەستى رابكتيت؟ ئايا ھەستت بە سربوون يان ئاشەكشە لە خەلك كاردوۋە؟

ضوارەم بوارى طيروطرفتەكان برىتيە لە خەمۇكى. ئەم طيروطرفتانە تىكدين لە خەم، طريان لە ھەموو كاتىكدا، ھەست كاردن بە تاوان، تەنطوضەلەمەى خەقۇ، ئەقۇ كەستەى خەمۇكى ھەقىە ھەست دەكات دەقتويىت بمرىت ھەرۋەھا ئاشەكشە دەكات لە ضالاكىەكان. ئايا تۇ ئەم جۇرە طيروطرفتانەت ھەقىە؟

2. ضاكبونقوۋەى سروشتى و طيرخواردن

" زور خەلك مەترسى ئەشكەنجەى لىدەكرىت. دەست بەجى دواى رووداويكى ترسناك زۇربەى خەلك ئەم طيروطرفتانەيان دەبىت، كە ئىستا باسما لى كردن. بەدريدايى كات، بۇ زۇربەى خەلك، ئەم طيروطرفتانە بە شبوۋەيەكى سروشتى ئەرۇن و نامىن و لەطىروطرفتى زەبرەكە ضاكدەبنقوۋە. ھەندىك خەلك ھەن ضاكنابنقوۋە. شتىك رىطەلە ضاكبونقوۋەيان دەطرىت – نەخوشەكە طيردەخوات. لەقوۋە دەضىت ئەمە لەتۇ روويدايىت ھەرۋەھا ئىكقوۋە كاردەكتين بۇ ئقوۋەى بىتوانىت لەقوۋە رووداۋە ضاكبىتقوۋە. ئىمە كاردەكتين لە طيرخواردن دەر بازت بكتين.

3. واتاي رووداۋەكانى زەبرى دەروونى

" شتىك كە بتخاتە طيرخواردنقوۋە برىتيە لە بىر كاردنقوۋەى خۇت بەرامبەر ئەشكەنجەكە. تىۋرى ھزرى بۇضى روويدا؟ بەشبوۋەيەكى جياواز ضى رووي دەدا؟ كاتىك شتى خرات رووبدات ئىمە

- ضاكبونقوۋەى زەبرى دەروونى

هتوآددهدەين بۇ خۇمانى روونبىكەينەتو بۇسى روويدا. زۇرچار داىك و باوكمان، مامۇستاكانمان، خەلكانى ضواردهورمان فيري ريساكانى تىپتەيشتن لىروودانى شتەكانمان دەكەن. كاتىك شتى خراث روويدات ئىمە هەول دەدەين لىتەل ئىو ريساكانە بيانتونجىين. يەك ريساي باو هەتە زۇر خەلك فيري دەبىت لىكاتى تەورەبونيان، كە "شتى باش لى خەلكى باش روودەدات هەروەها شتى خراث لى خەلكى خراث روودەدات." كاتىك تۇ تەنج بيت برواي زياترت بىو ريساكانە هەتە. بۇ نمونە، داىك و باوك ناىانەتو بىلن "ئەتەر تۇ هارواهجىكە بىكەت ئىو لىوانەتە يان لىوانە نىە توشى تەنطو ضەلەمە بىت." كاتىك ئىمە تەورەدەبىن ئىمە فىردەبىن جىهان زياتر ئالۇزە هەروەها لىوانەتە شنىكى وەك ئەشكەنچە لىتەل ريسا كۇنەكانمان نەتونجىت.

برواكانى هەندىك خەلك توشى طىرخواردن دەبىت كاتىك هەول دەدەن ريساكانەكانيان بىاريزن. بۇ نمونە، ئەتەر ئىيان و ابىت شتى خراث لى خەلكى خراث روودەدات هەروەها ئاشان شنىكى خراث لىخۇيان روويدات ئىو ئىيان و اىە دەبىت خۇيان لۇمە بكرىن. خۇيان لۇمە دەكەن ضونكە رىطەيان لى زەبرەكە نەطرتو (يان ضونكە تارىزطاري كەسە خۇشەتو بىستەكەتەي خۇيان نەكردو): هەول دەدەن رووداوەكە "لىبىرخۇيان بىنەتو": يان كاتىكى زۇر بىسەر دەبەن و بىرلەتو دەكەتو كە دەبوایە بىو جۇرىكى جىا هەلسوكەتو تىيان بكردايە.

هەندىك خەلك زىادە رەوى دەكەن و برواكانى خۇيان زۇر دەطۇرن ، بۇ نمونە، هەندى كەس و ابىر دەكەتو كە ناتوانرىت متمانە بىكەس بكرىت يان جىهان بىتەواوتى مەترسىدارە. بۇ ئىو خەلكانى ئىشتر ئەزمونيان لىداندا هەبوە ئىو لىوانەتە رووداوي زەبرە دەرونىكە ئىو برواكانە بىهزتر دەكات. بۇ نمونە، ئەتەر تۇ ئىش ئەشكەنچەكە بروات و بووبىت كە خەلك خراث و جىهان مەترسى دارە ئىو ئەشكەنچە نوپىكە ئىو برواكانە بىهزتر دەكات. ئامانجى ئىمە لى سى ئى تى يارمەتى دانى تۇيە بو بىدەهينانى بىركردەتو و اقعى و بى سوود سەبارەت بى بۇ روودانەكە و ئابىدەي خوت.

4. جۇرەكانى سۇز

" سى ئى تى لىسەر بىركردەتو كان و سۇزەكانى تۇ كار دەكات. دوو جۇر سۇز رووداوي زەبردا هەتە. يەكەم جۇر برىين لى هەستكردە سروسىتەكان لى رووداويك ترسناك. بۇ نمونە، هەموو كەسىك دەترسىت ئەتەر شىرىك دواى بىكەتو. سۇز سروسىتەكان ضاك دەبن ئەتەر رىطە بدەت ئىو سۇزانە هەست ئى بىكەت. وەكو كۇ، كۇلا ئەتەر تۇ بىشەلەقنىت ئىو هەلدەضبىت و فىضقە دەكات بىلەم ئىو هەلضوونە بىردەوام نابىب بو هەتا هەتا. لى سى ئى تى دا ئىمە يارمەتى تۇ دەدەين بتوانىت هەست بىو سۇزانە بىكەت دەبارەى ئەشكەنچە بۇ ئەتو بىضوكر بىنەتو و زۇر بىزارت نەكەن."

" دوووم جۇرى سۇز برىتە لىو سۇزانەتە كە لى برواكانتو دەبارەى ئەشكەنچەكە دروست دەبىت. ئىمە بىوانە دەللىن سۇزى دەستكرد ضونكە لى بىركردەتو كانى تۇو دروست دەبن. ئەتەر تۇ بىركردەتو هەبىت وەك " دەبوایە خەلكانى ترم رزطار بكردايە" ئىو دەشە لىخوت توورەبىت يان شەرمزار بىت. ئەم سۇزانە لى ضونىتە تىپتەيشتنى تۇ بىرامبەر رووداوەكە دروست دەبىت لىماوئە ئەشكەنچەكە. هەتا

• ضونىكە لى كردن

• زۇر دلرطرتن

• هەستكردە سروسىتەكان بىرامبەر دەستكردەكان

بیرکردنەوی وەهات زیاتر بێت ئەوا هەستکردنی وەهات زیاتر دەبێت. بەواتایەکێ تر ئەو سۆزانە ضاک نابن یان بزوکتەر نابن بە هەست تیکردنیا. بۆ ئەوەی ئەو سۆزانە ضاکبن ئەو تێویستە ئەو بیرکردنەوانە بطوریت، کە هەستکردنەکان دروست دکات. ئەتەر تۆ بیرکردنەوانە کانت طۆری ئەوا هەستکردنەکان باشتەر دەبن.

" لە سی ئی تی لەئیناوا ضاکبونەوی تۆ لێ رووداوی زەبری دەروونی نێمە تیکەوێ کاردەکەین بۆ ئەوەی تۆ هەست بە سۆزە سروشتیەکانت بکەیت هەرۆها ئەو بیرکردنەوانە بطوریت کە بەرۆ سۆزی دروستکراو دەتبات."

• ضاوتیاخشانەنەوی کورتی زەبراوی ترین رووداوی زەبری دەرونی

• ئاشکراکردنی زەبری دەروونی

➤ لە دانیشتنی یەکەمدا ضارەساز و نەخۆشەکی تیکەوێ کار دەکەن بۆ هەلبژاردنی زەبراوی ترین رووداوی کە یەکەم جار لە سی ئی تی کاري لەسەر دەکەن.

➤ ئاشان نەخۆشەکی وەسفیکێ کورتی (لە 5 دقایقە زیاتر نەبێت) رووداوی کە دەخاتە روو.

○ دەبێت ضارەساز نەهیلێت نەخۆشەکی زۆر بزییە ناو ووردەکاری ئەشکەنجەکیۆ لهماوی سەردانەکەدا. زۆربەیی ئەو کەسانەیی تووشی ئەشکەنجە بوون، دەتوانن بەکورتی باسی بکەن و طیرانەوی ئەشکەنجەکیۆ زۆر بە نازار نیا بۆیان. بەلام ئەتەر باس کردنەکی بەنازار بوو لای نەخۆشەکی، ئەوا ضارەساز دەتوانیت نەخۆشەکی رابتریت لە وەسفکردنی ئەشکەنجەکیۆ.

روونکردنەوی: نێمە لە خراشتترین بەشەوێ دەست تێدەکەین (خراشتترین زەبر کە نەخۆشەکی هەقیەتی) ضونکە ئەتەر نەخۆشەکی فیری بیرکردنەوی نوویی هاوسەنت بوو لەسەر خراشتترین رووداوی، ئەوا زیاتر دەشی بیرکردنەوی نوویی هاوسەنتەکان بۆ رووداوی کەمتر توندوتیژەکان بەکار بهییت. هەرۆها ئەتەر نەخۆشەکی باوێری وابوو کە ناتوانیت مامەتە لەتەر خراشتترین بەشی زەبری دەرونیەکی بکات، ئەوا هەر باوێری هەر وا دەمییتەوێ ئاش کارکردن لەسەر زەبری کەمتر توند و تیزەکان هەرۆها لەوانیە طیرووترفەکانی ئەوێندە ضاک نەبنەوێ. ئەتەر نەخۆشەکی تووشی مقراق بوو بە نوسین (یان طیرانەوی) ی باسەکی دەبارەکی خراشتترین رووداوی زەبری دەرونی ئەوا ضارەساز دەتوانیت ترسیاری کراوی و باش بکات بۆ ئەوەی بزانیت ئایا مقراقخوارنەکی تەواوی و بەسودە یان لەوانیە بیرکردنەوی طیرخوارنەکی بێت. ئەتەر نەخۆشەکی بلێت بەهیض شیویەکی نایەوێت باس لە ئەشکەنجەکی بکات کە لە ئەنجام دانی سی ئی تی رای دەتربیت ئەوا داوای لێکە بزانی دەتوانیت دەست بە سی ئی تی بکات و داوای لێ بکە بیری لێکاتەوێ هەرۆها تۆ لە سەردانی دوێمدا بێشکە بۆ ئەوەی بزانیت رای خۆی طۆریۆ یان نا.

هەندیک جار کەسەکان دین بۆ سەردانەکی و بە تەواوی دەیانەوێت قسە لەسەر زەبری دەرونیەکیان بکەن. بەلام دەبێت ضارەساز نەهیلێت نەخۆشەکی بزییە ناو هەموو ووردەکاری ئەشکەنجەکیۆ لهماوی ئەم سەردانەدا. سۆزی بەتین و ووردەکاری رووداوی کە، ئیش دروست بونی هیض متمانیەکی، لەوانیەکی و لە نەخۆشەکی بکات بروات یان نەقەنەوێ بۆ ضارەسەرکردنەکی. لەوانیەکی نەخۆشەکی ئی و ابیت ضارەساز هەمان رای هەقیەکی دەبارەکی هەست کردن بە خەتا، شەرم یان بییەهایی نەخۆشەکی هەرۆها لەوانیە

بترسیت بطریقەتەو بۇ ضارەسەرکردنەكە ئاش قسەكردنى زور لەسەر ئەشكەنجەكە لە سەردانى يەكەم دا.

هەندى كەسى تر قسە لەسەر رووداوي زەبرەكە ناكەن هەرەها بارىان ئاسان دەبیت، كە ئیویست ناكات بقرورەكارىقە لەقەكەم دانیشتندا وەسفی بەكەن. لەم حالەتەتەدا ، ضارەساز دەبیت بە جدى كار بكات بۇ ئەقەوى وایان لىيكات هەرضىكەك هەبیت لەسەر زەبرە دەرونیكە بىطیرنەقە.

" بۇ ئەقەوى من وینەقەكى روونترم هەبیت لەسەر ئەقەوى ئیمة یەكەم جار كار لەسەر ضى دەكەین ئایا دەتوانیت وەسفیكى كورتم بدەیتى (بۇ 5 دەقیقە) لەسەر خرااترین رووداوي زەبرى دەرونی....."

- مامەتە كردن لەقەتل
فەرە رووداوى
خورشەبى

➤ ئەطەر نەخۆشەكە ضەند رووداويكى زەبرى دەرونی هەبوو وە بۇي طران بوو"هەرە ناخۆشترین" رووداوي زەبرى دەرونی هەلبەدیریت ئەوا:

○ طرنطى بدە بە ترسیارکردن لەسەر كام رووداو زورترین
طیروو طرفتى یادەقەرى دروست دەكات (وێك خەوى ناخۆش یان یادەقەرى نەویستراو).

" بیرلە ضى دەكەیتەقە بەزوری یان طەرەنەقەوى خیراو كورت(فلاش باك) بۇ رووداوى رابردوو بەزوری ضییه؟

○ هەرەها ترسیار بكە لەسەر كام رووداوى زەبرى دەرونی بەقەرەو زورترین طیروو طرفتى خۆلادان دەروات.

ض رووداويك هەقیە تۆ زور ترین هەقەلى بۇ بدەیت بیری لی نەكەیتەقە؟

هوى بنضینهبى ضارەسەرکردن

ئاش ئەقەوى نەخۆشەكە هەندىك زانیاریت دەتای لەسەر هەرە ناخۆشترین

رووداوى زەبرى دەرونی ئەوا تۆ قسە لەسەر خالی طیرخوادن بكەقە.

" نامانجىكى ضارەسەرکردنەكە ئەقەوى یارمەتیت دەدات بتوانیت قسەكانى بەخۆتى دەلبیت بطوریت یان تیببىیان بكەیت----بەتوانایەكى تر، بىرکردنەقەكانى خۆت هەرەها تۆ ضون بىر لە ئەشكەنجەكە دەكەیتەقە. ئەم بىرکردنەقەوانە لەوانەقە ئەقەندە خیرا رووبدات تۆ لەوانەقە تیببىیان نەكەیت، كە هەتە. تەنانت ئەطەر تیببىیان نەكەیت ئەوان هیشتا سوزەكان و كردهقەكانى تۆ دەطورن. بۇ نمونه، ئەمرؤ بەرپو تۆ لەوانەقە ترسیارت كردهبیت ئەبى سى ئى تى وێك ضى بىت یان من وێكو ضى وابم. ئایا تۆ ئەقەوت دیتەقە بىر تۆ بىرت لەضى دەكردهقە ئیش هانتت بۇ ئیره؟

" من یارمەتى تۆ دەدەم بتوانیت تیببىنى ئەم بىرکردنەقە و سوزانە بكەیت. هەرەها یارمەتیت دەدەم فیرى ریطاكانى طورینى ئەو قسانە بىت بەخۆتى دەلبیت هەرەها بىرکردنەقەكان دەربارەى خۆت و ئەشكەنجەكە بطوریت. بىخەقە یاد ئیمة لەسەرەتای ئەم

سەردانە قسەمانکرد لەسەر ئەوێ ضوون هەندیک خەلک طیردەخون و لە زاكوبنەوێ رایان دەوێستنییەت. ئیمة طرنطی دەدەین بە طوورینی ئەو بیری کردنەوانەئێ تۆ بە طیرخوار دوویی دەهیئەوێ. ئیمة بەم بیری کردنەوانە دەلین "خالی طیرخواردن." ئیمة لیستیکی خالە طیرخوار دووەکان ئیکتوێ دادەنێن لەبەر ئەوێ هەمکە ئیمة ئەم بیری کردنەوانەمان ناسی ئەو ئیمة دەتوانین بیان نووسین بۆ ئەوێ بیریمان بکەوێتوێ ئیکتوێ کاریان لەسەر بکەین."

ئیشبینیکردنی خۆلادان و زیادکردنی بەشداریبوون لە ضارەسەرکردن

نەخۆشەکی لەبیری کردنەوێ ئەشکەنجەکی خۆی لادەدات بۆ ئەوێ لە سوژی ناخۆش و بەهیز دور بکەوێتوێ. دەبیەت ضارەساز هۆی سی ئی تیکە روونبکاتوێ بە شیوێتیک نەخۆشەکی لێ تیببات هەروەها بەشیوێتیک لەوێ بزیەت بەسود بیەت ئەطینا نەخۆشەکی حەز ناكات تاقی بکاتوێ. زور ئیویستە نەخۆشەکی بزانیەت لە سی ئی ئی ضی ئەنجام دەدات هەروەها بۆ ضی سی ئی ئی سەرکەوتوێ. دەبیەت نەخۆشەکی هەلی زووری لەبەر دەم بیەت بۆ ترسیارکردن و دەبرینی نیطەران. دەبیەت ضارەساز تشتطیری، باوەر بەخۆبوون و هەستی بەتین و طەرم و طور دەبریت.

" تۆ ئیستر بەمنت طوتوێ تۆ طیر و طرفت لە دیاندا هەیه بەهۆی سوز و یادەوێ ئەشکەنجە. ئیویستە ئیمة هەوێ شتیکی نوێ بدەین بۆ ئەوێ تۆ زاكوبنەوێ. زور طرنطە کە هەول بدەیت خۆلادانت نەبیەت، کەتۆ لەوکاتەوێ ئەشکەنجەکی هەولت داوێ زال بیەت بەسەرکیشەکاندا بە خۆلادان. ئیمة طەورەترین (هەروەها لەوانەئێ ترسانترین) ئەرکی تۆیە. ناتوانم یارمەتی بەم هەست بە سۆزەکانی خۆت بکەیت یان بیری کردنەوانەکانت بطوریت نەطەر بۆ ضارەسەرکردنەکی نامادە نەبیەت یان لە ئەنجام دانی ئەرکی مالهۆو دور بکەوێتوێ. ئەطەر زانیەت دەتوێت دور بکەوێتوێ ئەو بیخەرەوێ بیری خۆت تۆ هیشتا طیر و طرفتی ئەشکەنجەکت هەیه ضونکە تۆ لە یادەوێ و سۆزەکان خۆت لادەدا."

لەیکەم سەردان دا ئیویستە ضارەساز بیخاتوێ بیری نەخۆشەکی کەوا سی ئی ئی شیوێتیک ریک و ئیک ضارەسەرکردنە هەروەها یەکەم سەردان تۆزیک لەوانی تر جیاوازی ضونکە ضارەساز و ئەو زیاتر ئیشکەش دەکات. ئیویستە قسە لەسەر هاتن بۆ دانیشتی ضارەسەرکردنەکان هەروەها لەسەر مەشکردن و طرنطی ئەنجامدانی ئەرکی مال لەضارەسەرکردنەکی بکریەت ضونکە خۆلادان خەلک رادەوێستنییەت لە زاكوبنەوێ. ئیمة دەمانەوێت نەخۆشەکان لە هەموو دانیشتنەکاندا نامادە بن هەروەها هەموو ئەرکیکانی مالهۆو تەواو بکەن بۆ ئەوێ ضاک ببنوێ. لەوانەئێ شتیکی باش بیەت نەطەر بخریتوێ بیری نەخۆشەکی ئەوێ ئەنجامی داوێ هەتا ئیستا زور بەسود نەبوو، لەبەر ئەوێ با شتیکی نوێ تاقی بکاتوێ. ئەطەر نەخۆشەکی نەتوانیەت تەبەد بیەت بە 12 دانیشتی سی ئی ئی تیکە ئەو لەوانەئێ ضارەساز لەطەر نەخۆشەکی کار بکات بۆ تەبەد بوون بە دانیشتی کەمتر ئاشان رازی بیەت لە دووبارە هەلسەنطاندنی ضونەتی سەرکەوتنی ضارەسەرکردنەکی نەطەر نەخۆشەکی بەردەوام بیەت. بە واتایەکی تر، لەوانەئێ نەخۆشەکی رازی بیەت لە 6 سەردان نامادەبیەت ئاشان لە شەشەم سەردانە، ئیکتوێ سەیری نیشانەئێ نەخۆشی نەخۆشەکی بکەن بۆ ئەوێ بزانی سی ئی ئی بۆ نەخۆشەکی ضەفد سوودی هەبوو. بیطومان زور باشترە نەطەر نەخۆشەکی بتوانیەت رازی بیەت هەموو دانیشتنەکانی ضارەسەرکردنەکی تەواو بکات.

• زیادکردنی بەشداریبوون و کەمکردنەوێ خۆلادان

هەرۆهه نەخۆشه‌که ضانسی دەرێتی بۆ ئرسپاریکردنی هەرشنتیک دەربارە
ضارەسەرکردنەکه. هەرۆهه نەخۆشه‌که ئیویستی بۆهه‌که ههست بکات ضارەساز
لێی تێدەطات و طوی لێدەطریت، بەئیضاوه‌وانهوه له‌وانه‌یه نەطهریتهوه بۆ دانیشنتەکانی
داهاتوو.

دیمانی طشتی ضارەسەرکردنەکه

دەبیته ضارەساز وەسفی بکات ضارەسەرکردنەکه له‌ضی ده‌ضیته هەرۆهه
وەسفی طرنطی ئنجام دانی ئه‌رکی مال بکات
" 168 کاندیمیر له ههفته‌یه‌که‌دا ههیه. تۆ ناتوانیت طیرو‌طرفته‌کانت له یه‌که
کاندیمیری ضارەسەرکردن له ههفته‌یه‌که‌دا بطوریت نەطهر تۆ به‌ردوام بیت له مه‌شقردی
ریطه‌کونه‌که‌ی بیرکردن‌ه‌وت له 167 کاندیمیره‌که‌ی تری ههفته‌که. نه‌وه‌ی ئیویسته بۆ تۆ
نه‌وه‌یه‌که تۆ هەرشنتیک له لای ئیما فیرده‌بیت له دیانی رو‌دانیه‌ی خۆت دا تاقی بکه‌ینه‌وه.
بۆیه‌ی من داوات لێ ده‌که‌م که له‌ماله‌وه مه‌شق بکه له سەر ئه‌و شتانه‌ی که لای ئیما
فیرده‌بیت. ضارەسەرکردن‌ه‌که‌ت ده‌بیت له‌وشوینانه‌ش بیت که دیان و طیرو‌طرفته‌کانی
خۆتی لێیه، نه‌که تهنه‌ها له‌م دوره‌ بزوکه."

یه‌که‌م نوسراوی کارتی‌کردنی زه‌بری ده‌روونی

- نوسینی
نوسراوی
کارتی‌کردن

" له دانیشنتی ئاینده‌ی من له تۆم ده‌وت ده‌ستبکته‌یت به کارکردن له‌سەر ضوئیه‌تی
بیرکردن‌ه‌وه‌ی خۆت دەربارە‌ی رووداوی زه‌بری ده‌روونی. هەرۆهه‌ها من له تۆم ده‌وت
طرنطی به‌ت به کاریطه‌ری رووداوی زه‌بری ده‌روونی له‌سەر برواکانی تۆ دەربارە‌ی
خودی خۆت، خه‌لکی تر هەرۆهه‌ها جیهان. من له‌تۆم ناویت نه‌وه‌ بنوسیت له‌ماوه‌ی خودی
روودانه‌که‌ی ضی روویدا. من له‌تۆم ده‌وت که دەربارە‌ی بیرکردن‌ه‌وه‌کانت و
روونکردن‌ه‌وه‌کانی خۆت بنوسیت که بۆضی رووداوه‌که روویدا هەرۆهه‌ها ضوون کاري
کردو‌ت‌سەر دیانی تۆ. من له‌تۆم ده‌وت به‌لایه‌نی که‌مه‌وه‌یه‌که لا‌ئهره‌ بنوسیت دەربارە‌ی
(1) بۆضی تۆ ئیت وایه نه‌م زه‌بری ده‌روونیه‌ له‌تۆ روویدا، هەرۆهه‌ها
(2) ضوون تیروانینی تۆی طوری دەربارە‌ی خۆت، خه‌لکی تر هەرۆهه‌ها جیهان
به‌طشتی؟

" تۆ زۆرترین سود له ئه‌رکی مال وهرده‌طریته نەطهر تۆ زوو ده‌ستی ئیبه‌کته‌یت.
کات و شوینی تاییه‌تی خۆت هه‌لبه‌دیره بۆ نه‌وه‌ی هه‌ست به‌ سۆزه‌کانت بکه‌یت هه‌رکه
ئه‌رکه‌که‌ ته‌واو ده‌که‌یت."

نەطهر نەخۆشه‌که نه‌توانیت بخویننه‌وه و بنوسیت یان که‌م نه‌ندامی جه‌ستایه
هه‌بیت که ریطه‌ له نوسین و خوینده‌وه بطریته، نه‌وا ده‌شی ضارەساز ئیشیار
بکات بیرکردن‌ه‌وه‌کانی خۆی به تۆمارکه‌ری شریته تۆماربکات یان نەخۆشه‌که
هاوریه‌یه‌که یان نه‌ندامیه‌کی خیزان هه‌لبه‌دیره‌یه‌ت بۆ نه‌وه‌ی بۆی بنوسیت. ده‌بیت یه‌که‌یک
هه‌لبه‌دیره‌یه‌ت متمانه‌ی زۆری زانیاری که‌سی ئی هه‌بیت هەرۆهه‌ها یه‌که‌یک بیت هه‌موو
شته‌کان بنوسیت نه‌که بریاریان له‌سەر بدات. نەطهر هیض کام له‌م هه‌لبه‌دانه‌یه‌یه
سه‌رکه‌ه‌وتوو نه‌بوو نه‌وا نەخۆشه‌که ده‌توانیت وینه‌بکیشیت بۆ بیره‌ینانه‌وه‌ی
بیرکردن‌ه‌وه‌کانی خۆی له‌سەر ضوئیه‌تی روودانی خوورته‌ی ده‌روونیه‌که هەرۆهه‌ها
له‌سەر ضوئیه‌تی طورینی بیرکردن‌ه‌وه‌کانی به‌هۆی زه‌بره‌ ده‌روونیه‌که‌وه.

ئەركى مال

- ئەركى
مەشكردنى
دانیشتىنى 1
بىئىرە

" تىكايە يەك لا ئىقەرە بنوسە لەسەر بۇسۇنى خۇت لە سەر ھۆكاري رووداۋنى ن دەروونىقە.

شنى تايىقت دەربارەى يادەۋەرى زەبەرە دەروونىقە مەنوسە.
لەسەر بىر كىردنەۋەكانى خۇت دەربارەى ھۆى خرائتىرىن زەبرى دەروونى بنوسە.
ھەرۋەھا بنوسە سۇن رووداۋى زەبەرە دەروونىقە كاري كىردۋتەسەر برواكانى تۇ
دەربارەى خۇدى خۇت، كەسانى تر ھەرۋەھا جىهان لەم بواراندا: سەلامەتى، متمانە،
ھىز/جەتو، رىز ھەرۋەھا بايەخدان بە خود و بەكەسانى تر."

ئىسىار دەربارەى كاردانەۋەى نەخۇشەقە بەرامبەر سەردانەقە بىكە

كۇتايى بە سەردانەقە بەھىنە بە ئىسىار كىردن لەسەر كاردانەۋەى نەخۇشەقە بەرامبەر
سەردانەقە ھەرۋەھا ئايا نەخۇشەقە ھىض ئىسىارىكى ھەىە. لەبىرت بىت كە ھەموو ئەو
سۇزانە ئاسايى بىكەۋە كە نەخۇشەقە ھەستى ئىدەكات ھەرۋەھا نەخۇشەقە ستايش بىكە
سۇنكە ئەم ھەنطاوە طرنطەى بۇ ئىشەۋە ناۋە بۇ ساكبونەۋە.

كورتەى دانىشتىنى 2: واتاي رووداۋەقە

1. نىشانەى نەخۇشەى نەخۇشەقە بىشكە. (5 دەقىقە)
2. داۋالە نەخۇشەقەبىكە نوسراۋى كارتىكردنى زەبرى دەروونى بخوئىنەۋە.
----دەست بىكە بەطقران بە دواى خالى طىرخواردن (5 دەقىقە)

➤ نَظَطَر نَظَرَكِي مَالَقَو نَقوسرابوو هَظروها نَخوَشَكة خويَندَوار بوو نَقوا داوا لَ نَخوَشَكة بَكة واتاي رووداوَكة بَ زارَكي وِهَسَف بَكَت هَظروها دووبارَ نامادَی بَكَتَقَو لَ مَالَقَو.

➤ نَظَطَر نَخوَشَكة خويَندَوار نَقبوو نَقوا داواي لَي بَكة شَريتي بيستن لَيبَدات، يان ضارَ ساز نوسراوي كارتيكردي زَظيرة دَرونيَكة بَ دَظنَطي بَظَرز بخويَنيَظَو. نَظَطَر يَكيكي تر نوسيپووي يان داوا يان لَي بَكة بَ زارَكي بيخويَنيَظَو.

3. قِسة لَظَظَر واتاي نوسراوي كارتيكردي زَظيري دَروني لَظَطَل نَخوَشَكة بَكة (10 دَظيقَة)

➤ دَظست بَكة بَ دَوزينَظَو خالَكانِي ظيرخواردن دَظبارَظي رووداني زَظيرةكة (لَومَظي خود يان بيريكردي لَظَو لَظَو شَنيكي جياواز بَكَرايَ لَ كاتي رووداوَكةدا) هَظروها دَظبارَظي نَيَستا و نايَندَة

4. ضاواظياخشان دَظنَظَو بيَظَظشَنيَكةكان (مَظفَومَكةكان) (10 دَظيقَة)

➤ نيشانَكانِي زَظيري دَرووني، راطَرتَني خَولادان، هَظستكردي بَ سَوزَكةكان، خالَكانِي ظيرخواردن

5. زانباري بَ دَظبارَظي ثَظيوَظندي نيوان رووداوَكةكان، برواكان هَظروها سَوزَكةكان (10 دَظيقَة)

➤ ناوي سَوزَكة بنضينَظيَكةكان بَلَي: تورة، قَيزليَهاظن، شَظَمَظرار، خَظَم، ترس، دَلخَظش، خَظتابار

➤ سَوزَكةكان دَظظورَظين لَ زَظَر بَ هَيزَظَو بُو بِيَهَيزي: ثَظست بوو / تورة / زَظَر تورة

➤ نَخوَشَكة نمونَظي سَوزَكةكانِي خَوي دَظدات

➤ نمونَظي بَ دَظظورَظين رووداوَكة هَظستَكةكان دَظظورَظين

○ " تُو هاورِيَظَك لَ شَظقامَكةدا دَظبينَظ و نَقو بَ لَظادا تَيَظَظَظَظ بَظِي نَظَو لَي سَلاو. دَظشي ضي بَظَظوت بَلَيَظت، كَظ بَظَظي نَقو و هَظي كَرد؟ ضَظون تُو هَظست دَظكَظيت؟ هَظروها نَظَطَر دواظر بَظوت دَظركَظوت نَخوَشَكة تَظِي نَظَظيني بوو، نَقوا هَظسَظت ضَظون دَظبيَظت؟"

○ خالَيكي ظيرخواردن لَ نوسراوي كارتيكردي زَظيري دَروني هَظَلَبَظيرة بُو نيشانداني ثَظيوَظندي نيوان بيريكردي لَظَو كان و هَظستكردي لَظَو كان.

6. فَظرمِي **A-B-C** نَيَشَكةش بَظَو نَيَكةظَو يَكةظَك ثَربَكَظَنَظَو (5 دَظيقَة)

7. نَظَرَكِي مالَ بسَظيرة هَظروها باس لَ هَظَر كَظسَظِيك بَكة لَظَظَر دَظم تَظواو كَردني (5 دَظيقَة)

➤ فَظرمَكةكانِي **A-B-C** بُو ناطادار بونَظ لَ نَيَكةظَو بَظَظني رووداوَكةكان، برواكان و سَوزَكةكان

➤ بَظَظايَظني كَظَمَظَو رَظَظي يَظَك فَظرمِي **A-B-C** (لَظَظوانا دَظبيَظت بَظَظونَظَظين كات دواي رووداوَظك)

➤ بَظَظايَظني كَظَمَظَو رَظَظَظوَظ يَظَك فَظرم دَظبارَظي خَراظَظَظَظين رووداوي زَظيري دَرووني بَيَظت

8. ترسیار دەربارەتی کارداننۆوی نەخۆشەشکە بکە بەرامبەر دانیشتنەشکە (5دەقیقە)

- نامانجەکانی خولی 2

دانیشتنی 2 : واتای رووداوەکە

نامانجەکانی دانیشتنی 2 بریتین لە :

1. دەستنیشانکردنی خالی طیرخواردنی نەخۆشەشکە هەروەها زانیی هۆی ضاک نەبوونەوی نەخۆشەشکە بەسروشتی (نوسراوی کارتیکردن).
2. یارمەتیدانی نەخۆشەشکە بۆ ئۆوی بتوانیبت ئۆیەندی نیوان رووداوەکان، بێرکردنەکان هەروەها سۆزەکان ببینیت و دەست نیشان بکات. نوسراوی کارتیکردنی ئەشکەنجە بەسودە بۆ دۆزینەوی برواکانی نەخۆشەشکە بەرامبەر زەبرە دەرونیەکە هەروەها کارپتەرێکەکانی لەسەر زیانی. دەتوانیبت ضاوئیاخشانندەوی کارپتەرێ زەبری دەروونی لەسەر زیانی یەکیک بەکار بهیتریت بۆ بەرەوتیش بردن و هاندان بۆ طوران.

خویندەنۆوی نوسراوی کارتیکردنی ئەشکەنجە لەلایەن نەخۆشەشکە

تاش تشکینی نیشانی نەخۆشەشکە دەبیت ضارەساز دەست بکات بە دانیشتنەکە بە ترسیارکردن لەسەر ضوونیەتی ئەنجام دانی ئۆکی مأل هەروەها داوا لە نەخۆشەشکە بکات کە نوسراوەکە بۆ ضارەساز بخوینتۆوی. ئەتەر ئۆرکەکە بە شریتی بیستن بوو ئەوا شریتی بیستنەکە ئیش ئیکە لە دانیشتنەکەدا. بەطویترتن لە نوسراوی کارتیکردنی

- ضاوئیاخشانندەوی نوسراوی کارتیکردن

ئەشكەنچە دەبیت ضارەساز طوي بۇ خالەكانى طيرخواردن بطريت، كە دەبرارەى لۇمەى خود و بيركر دنقوةى لقوةى شتيكى جياواز بكرايە (" نططر تئنها....." " من دەبوايە....." "بۇضي من.....") هتروها طوي بۇ بروا لة نئندازە بەدرةكان بطريت. نططر نەخۇشەكە ئتركى مالتقوى نئنجام نئدابوو نئوا ضارەساز دەبیت ترسيار لقسر كۇسئەكان و ضارەسقرى طيروطرفتەكان بكات، قسە لقسر طرفتى تئوا كوردنى ئتركى مالتقوتبكات، ضاوبە طيروطرفتى خۇلادان و نيشانەكانى بخشيئتقوة هتروها ئاشان ترسيار لة نەخۇشەكە بكات ئايا بيرى لة واتاي رووداوقە كر دبووقە. **هتطرز خۇلادان بەهيز مەكە**. نططر نەخۇشەكە ئتركى مالى نئنجام نئدابيت يان "بيرى بصيت لقطل خوي بيهيئت" نئوا ئتركى مالتقوة بە زارەكى لة ماوقى دانيشئتەكە تئوا بكە. نططر نەخۇشەكە خويئدقوار بيت نئوا دەبیت نەخۇشەكە نئمو هتموو ئتركى مال بە دەنطى بئرز بخويئتقوة. نططر ضارەساز بيخويئتقوة نئوا نەخۇشەكە لقوانقوة طوي نطريت. دەبیت ئتركى مال بۇ نوسينى نوسراوى كارتىكردى ئەشكەنچە دووبارە بستيرديت نططر لة دانيشئتەكەدا تئوا نئكرابە لأم هتروها دەبیت ضارەساز ئتركى مالى ئايندەشي بخاتە ئال.

مقبەستى نوسراوى كارتىكردى ئەشكەنچە بۇ نئوقوة نەخۇشەكە نئو كاريطقوة تاقى بكاتقوة، كە رووداوقە لة ضئند بواريكى جياواز دالقسر ذيانى نئو هتبيبووقە. كاتيك نوسراوقەكان دەخويئتقوة ئبويسئە ضارەساز تيبينى بكات ئايا نەخۇشەكە لقسر هتموو نئم بوارانە نوسيويتى. نططر نەخۇشەكە نئينوسيبوو نئوا تۇ ترسياريان دەبرارەى بكە (سەلامتتى، هيز/جلقو، متمانە، ريز، بايەخدان بە خود و كسانى تر).

ئاش طويطرتن لة نوسراوى كارتىكردى ئەشكەنچە، دەبیت ضارەساز ستايشى نەخۇشەكە بكات هتروها ضاوبخشيئت بە عنوانە سقرەكقوةكان لقطل نەخۇشەكە (سەلامتتى، هيز/جلقو، متمانە، ريز، بايەخدان بە خود و كسانى تر) ، كە لقماوقى ضارەسقر كوردنەكەدا قسئان لقسر دكريت. هتروها دەبیت ضارەساز نەخۇشەكە دلنيا بكاتقوة ، كئوا خلكانى تر هتمان بيركر دنقوة و نيشانقوان هتقوة لة رووداوى وەها بە لأم دەبیت ضارەساز نئوقوش روون بكاتقوة كە لقوانقوة ريطقى تر هتبيت بۇ بيركر دنقوة دەبرارەى رووداوقە.

واتاي نوسراوى كارتىكردى ئەشكەنچە

دەبیت ضارەساز نوسراوى كارتىكردن بەكار بهيئت بو يارمەتيدانى نەخۇشەكە بۇ نئوقوة دەستبكات بە تيبينى كردن كام و تە ريطە لة قبولكردى رووداوقە دطريت هتروها لقوانقوة نئو وتانە برواي لئئندازە بەدقر بن. بۇ وەلام دانقوةى وتقى نەخۇشەكە لقسر بيركر دنقوةى نئو ريطايانقى، كە دەيتوانى بە جودا مامقوة لقطل زەبرەكەدا بكات نئوا ئسئيورةكە رةنطە بلئى، " لقوة دەصيت تۇ حقزت بكردايە تۇ لقو كاتقدا هتلبذاردق زياترت هتباويە. قبول كوردنى نئنجامقوة زۇر طرانە، وانقە؟" سقرقال بوون لة بيركر دنقوة لقوةى كە دەبوايە شتيكى جياواز بكرايە لة كاتى رووداوقەكەدا يان لۇمەى خود نمونقن بۇ طۇرينى رووداوقە بۇ نئوقوة لقطل بروا كۇنەكاندا بطونجيت. نمونە ي بيركر دنقوةى لئئندازە بەدقر نئمانقوة" نئمة هتموو كاتيك لة مئترسيقكى زۇرداين" هتروها " من ناتوانم متمانە بە بريارى خۇم بكقم". ضارەساز دقتوانيت بە نقرمى ئامادە بقوة بكات، كە نئو ووتە لئئندازە بەدقرانق كە

بەكار هينانى
نوسراوى
كارتىكردى
ئەشكەنچە

نەخۆشەكە بەكارىيان دېيىت بۇ ئۇقۇمى ھەست بەسەلامەتتى زياتر و جلقۇى زياتر بكات ، بەسودنن.

رەنطە يەكەم نوسراوى كارتيكردى ئەشكەنچە بەكار بەيىندريت بۇ ئۇقۇمى يارمەتتى زيادكردى ئارەزوى نەخۆشەكە بدات بۇ طوران. دەشې ضارەساز ئيشانى نەخۆشەكە بدات كە خۇلادان كارىكە بە زەرقرى نەخۆشەكە دەطقرىتقۇمە (واتا، نەخۆشەكە طيروطرفتى زۇرى دەبيت) و بيركەوتتەقۇمى زەبرەكە و ھەستكردن بە سۇزە بەئازارەكان قىمەتتى ھەقىە. ئاش ئۇقۇمى ضارەساز و نەخۆشەكە طفنوطويان كرد لەسقر نوسراوى كارتيكردى ئەشكەنچە ئەقا ضارەساز يارمەتتى نەخۆشەكە دەدات بۇ دەست نيشان كرنى سۇزو بيركردقۇمە، بۇ ئۇقۇمى نەخۆشەكە فير ببيت ئقۇمەندى نيوان رووداوقەكان، بيركردقۇمەكان ھەرۇقەها سۇزەكان ببينيت: ھەرۇقەها بۇ فيركردى نەخۆشەكە كقوا طۇرىنى بيركردقۇمەكان دەتوانيت بر و جۇرى سۇز بطۇرىت.

- " ئەمرۇ ئىمە كار لەسقر دەستنيشان كرنى سۇزە جۇراو جۇرەكان دەكەين ھەرۇقەها سقيرى ئقۇمەندى نيوان بيركردقۇمەكان و سۇزەكانى تۇ دەكەين. با بە ھەندىك سۇزى بنضينەتتى دەست ئىبەكەين----تورە، فيز لىبون، شقرمزار، خەم، ترساو يان دلخۇش. ھەرۇقەها ئەم سۇزانە دەشې لە زۇر بەھىزەقۇمە بۇ زۇر بضوك بروات(بۇ نمونە، ئەست بوو، تورە، يان زۇر تورە). ئايا دەتوانيت نمونەقۇمە بدەيتى، كە شتى شيتت دەكات ؟ كەقى تۇ ھەست بە خەم دەكەيت؟ دقر بارەقۇمە دلخۇشى ضونيت؟ ضى دەت ترسينيت؟ ھىض نيشانەقۇمەكى جەستەيت ھەقىە كاتىك كە ھەست دەكەيت ترساويت؟ ضون تورە و ترساو بۇ تۇ جياوازن؟ ھەستكردن. شقرمزارى يان تەرقبوونەقۇمە وقە ضى وايقە؟ "
- فيركرن لەسقر سۇزەكان
- ليكداقۇمە رويداوقەكان

ئقۇمەندى نيوان رووداوقەكان، بيركردقۇمەكان ھەرۇقەها سۇزەكان

ضارەساز وقەسفى ئقۇمە دەكات كە ضون بيركردقۇمەكان دەتوانيت ھەستكردقۇمەكان بطۇرىت. ضارەساز دەتوانيت نمونەقۇمە يەكەك بەكار بەيىت كە نەخۆشەكە دەپناسيت و بەشەقۇمەكەدا دقروات بەلأم سلاو لەنەخۆشەكە ناكات. ئاشان ترسيار لە نەخۆشەكە دەكرىت نەخۆشەكە ھەست بەضى دەكات ھەرۇقەها ضى بەخۇى دەليت لەو حالقەدا (نمونە، "من ئازار درام. "دەبيت حقرى لەمن نەيت" يان "تۇبليت يەكەكى تر بيركردقۇمە جياوازى بەرامبەر رەقشتى ئەو ھەبى؟") ئەطەر نەخۆشەكە نەيتوانى بيركردقۇمە تر ناوبنى ئەقا ضارەساز دەبيت ضەند بيركردقۇمەقۇمە شياوى تر ئيشكەش بكات ("دەبيت ضاويلكەكانى لەضاو نەكرديت،" " تۇبليت نەخۇش نەيت؟" " منى نەينى" يان " ض كەسيكى بي نەزاكەتە!") ئاشان ضارەساز ترسيار لە نەخۆشەكە دەكات نەخۆشەكە ھەست بە ضى دەكات ئەطەر يەكەك لەم وتانەي بطوتايە. لەوكانقەدا دەتوانريت نامادە بقۇمە بكرىت ضون بيركردقۇمە جياواز بقۇمە سۇزى جياوازت دەبات " ئىستنا با بطقرينقۇمە بۇ نوسراوى كارتيكردى ئەشكەنچە كە تۇ نوسقۇمە. بيرت لە ض جۇرە شتىك كردقۇمە كاتى نوسيت روودانى زەبرەكە واتاي ضى بوو بۇ تۇ؟ ض سۇزىكت ھەبوو كاتى نوسيت؟"

ئەطەر نەخۆشەكە تىببىنى سۇزەكانى خۇى نەكات ئەقا يارمەتتى نەخۆشەكە بدە بيركردقۇمەكان و ھەستكردقۇمەكان و رەفتارەكانى خۇى ئىكەقۇمە ببەستيت.

- ئىكەقۇمە بەستنى بيركردقۇمەكان و ھەستكردقۇمەكان و رەقتەكان

" کاتیڤ تۆ نۆم بیرکردنەوانەت دەبیئت ض ەستکردنیکت ەقیە؟ ضی دەکەیت کاتیڤ تۆ نۆم بیرکردنەوانەت و سۆزانەت ەقیە؟"

دەبیئت ضارەساز دانیایا بیئت لەقووی کە نەخۆشەکە دەتوانیئت بیرکردنەوانەکان و سۆزەکان و رەوشتەکانی خۆی ئیکتەوانە بێستەتی. ەندەدی جار ئرسیاریکی سادەتی "بۆضی" دەتوانیئت بیرکردنەوانەتی نەخۆشەکە بەهینیئە دەری.

ضارەساز : بۆضی تۆرە بویت؟

نەخۆش : ضونکە دەبوانیە باشتر بمزانیایە

ضارەساز : کەواتە بیرکردنەوانەکت و ابوو "دەبوانیە بمزانیایە نۆمە روودەدات؟"

نەخۆش : بەلی

ضارەساز : وە تۆ لەخۆت تۆرە بویت؟

ەقروەها نۆم ئالو طۆرکردنە ریطە بە ضارەساز دەدات ەندیک ئرسیاری کراوە و نۆرم دروست بکات بۆ نۆمە بیخەملینیئت ضون بیرکردنەوانەکە نەخۆشەکە نۆرمە (مرونی تیادیە) ەقروەها بیخەملینیئت نایا نەخۆشەکە طریمانەتیکی دروست کردو (تەنھا دەبوانیە بمزانیایە)

ضارەساز : من تی ناطەم: ضون تۆ دەبوانیە بتزانیایە نۆمە روودەدات؟

نەخۆش : من ەستیککی سەیرم ەقبوو نۆم بەیانینە وەک نۆمە شتیڤ روو بدات

ضارەساز : نایا تۆ لەقووتیش لەو جۆرە ەستکردنەوانەت ەقبو و ەییض

رووینەدابیئت؟

نەخۆش : بەلی، بەلام زۆر بەهیز بوو. دەبوانیە شتیڤم بکردایە

ضارەساز : نایا ەستکردنەکانەت ئیی طوتیئت ضی روودەدات یان کەتی

روودەدات؟

نەخۆش : نەخیر

ضارەساز : نۆم تۆ دەتوانی ضیئت بکردایە؟

نەخۆش : نازانم. تەنھا من دەبوانیە شتیڤم بکردایە

ضارەساز : نایا تۆ لە ەستکردنەکەتی خۆت دانیایا بویت؟ تۆ طوتت کە ەندەدی

جار ەستکردنەت ەقبو و ئاشان ەییض رووینەداوە

نەخۆش : نەخیر من دانیایا نەبوم

ضارەساز : کەواتە تۆ بەتەواوی متمانە بەو ەستکردنە ناکەیت ەقروەها نەت

دەزانی ضی بکەیت تەنانەت نەطەر دانیایا بویتایە؟

نەخۆش : نەخیر، بەلام من ەیشنا ەست بەختا دەکەم، کە دەبوانیە شتیڤم بکردایە

ضارەساز : بەلی، حالەتیکی ناخۆشە نەطەر نەتوانیئت شتیڤم بکەیت بۆ راوەستانی

رووداوەکە کە لەدەرەقووی جەقووی تۆدایە، وانیە؟

نەخۆش : بەلی من قینم لییەتی

ضارەساز : ەندیک رووداوە لەدەرەقووی جەقووی خۆمان زۆر طرانیە قبول بکریت .

بەلام نایا بەراستی ەقروەتی تۆ بوو، کەوا روویدا؟

نەخۆش : نەخیر، واتیبیئەم وانیە

نەطەر نەخۆشەکە دەست بکات بە مشمومر لەطەر ضارەساز دەربارەتی برواکانی خۆی نۆم دەبیئت ضارەساز لە ئرسیارکردن رابووستیئت تەنھا بلیئت " باشە،

دەزانم ئۇمە بابەتتىكى طرنطە ئىمە ئىويستە دواتر كارى لەسەر بىكىن لە ضارەسەر كىرەنكەدا" يان تەنھا" ئىمە دواتر دەطەرىيىنەقۇە بۇ سەر ئۇمە بابەتتە"

ھەندىك جار ضارەساز بەنزىكى ھىض وەلەمىكى لەئرسىار كىرەنى كراوۋە دەست ناكەتتە. بۇ نمونە، لەقۇەلەم دانقۇەى ئرسىار كىرەنى وتەى " من رىطەم دا رووبدات" لەطەل " ضون رىطەت دا رووبدات؟" نەخۇشەكە تەنھا لەقۇەنەقىە بەى " نازانم: من رىطەم لى نەطرت." ئاشان ضارەساز دەئرسىت، "ضون تۇ دەتوانى رىطەى لى بطرىت؟" ھەرۇەھە لەقۇەنەقىە نەخۇشەكە لەقۇەلەمدا بەى، "نازانم، تەنھا من دەبوایە." ئەطەر نەخۇشەكە نارەحەت بوو لەبەرئەقۇەى وەلەمى ئرسىار كەى تى نىە نەوا ضارەساز دەتوانىت دەقۇەى بىكەتەقۇە، كە دواتر لە ضارەسەر كىرەنكەدا كارى لەسەر دەكەن.

ئىشەكى يەك بۇ فورمەكانى A-B-C

ذمارەقەك فورمى A-B-C دەدرىت بە نەخۇشەكە (ھەر رۇدى يەك دانە بەسە ھەتاكو دانىشتنى ئابىدە). ضارەساز ئامادە دەدات بە ستونە جىاوازەكان و ضونەقەى ئىر كىرەنەقۇەى. دەتوانىت زىاتر لەقەك روودا و لەسەر يەك فورم بنوسرىت. دەبىت ضارەساز و نەخۇشەكە لەماوۋەى دانىشتنەكەدا يەك فورم ئرىكەتەقۇە. نەو رووداوۋەى نەخۇشەكە ئىشتر ھىناوۋەتتە باسەقۇە بۇ ضارەسەر يان نەو ضەند رووداوۋەى رووباندوۋەى لەماوۋەى ضەند رۇدى رابردو دەبىت بەكاربەئىرىن. بۇ نەو كەسانەى نەخوئىدەوارن، دەبىت ضارەساز فورمەكەيان ئىشان بدات و وىنەكانىان بۇروونىكەتەقۇە. كەسەكان دەتوانن شتى و رىپاكەقۇە بەكاربەئىن بۇ نەقۇەى بتوانن مەشقى سۇزەكان و بىر كىرەنەقۇەكانىان بىكەن لە كاتى دىارىكراوى رۇدا (بەكارھىنانى بانطى نوئىد يان زەنطى ئاطدار كىرەنەقۇەى تەلەقۇەنى مۇباىل). دەتوانن وىنە بەكاربەئىن بۇ روون كىرەنەقۇەى سۇزەكانىان و رووداوۋەكە. ضارەساز دەتوانىت يارمەتتى دەستنىشان كىرەنى بىر كىرەنەقۇەى نەخۇشەكە بدات لەدانىشتنەكەدا.

" نەم فورمى نەركى مالا يارمەتتى تۇ دەدات بۇ نەقۇەى بتوانىت بىبىنىت ضون بىر كىرەنەقۇەكان و سۇزەكانى تۇ لەطەل رووداوۋەكاندا دەرون. يەكەم جار تۇ لەقۇەنەقىە بەئاطابىت لە ھەستىر كەن زىاتر لە بىر كىرەنەقۇەكانت. نەطەر حالەتەكە و ابىت نەوا بەردەقۇام بە و يەكەم جار ستونى C ئرىكەقۇە. ئاشان بطرىوۋە و برىار بدە رووداوۋەكە ضى بوو (ستونى A). ئاشان ھەولبەدە و دىارى بىكە كە تۇ ضىت بەخوت دەطوت (ستونى B) (بىر كىرەنەقۇە). ھەول بدە نەم فورمانە ئرىكەقۇە ھەتالە توادا بىت بە زووترىن كات ئاش رووداوۋەكە. نەطەر تۇ ضاوقرى بىكەت ھەتالە كۇتايى رۇدەكە (يان ھەفتەكە) نەوا تۇ لەقۇەنەقىە نەقەتەقۇە بىرت تۇ ضىت بەخوت طوتوۋە. نەو رووداوانەى تۇ تۇمارىان دەكەت مەرج نىە رووداوى نەطەتتە بىت. تۇ ھەرۇەھا بىر كىرەنەقۇە و ھەستىر كەن دەربارەى رووداوى خۇش ھەقىە. بەلام، من لەتۇم دەقۇەت بەلايەتتى كەمەقۇە يەك فورمى A-B-C لەسەر زەبرى دەروونى (ئەشكەنچە) ئرىكەقۇە. نەطەر تۇ بەسەر ھاتى لەكىس ضوونى كەسى خۇشەقۇەستت ھەبىت نەوا بەلايەتتى كەمەقۇە يەك فورمى A-B-C ئرىكەقۇە دەربارەى لەكىس ضوونى كەسى خۇشەقۇەست.

راسئاردنى نەركى مال بۇ دانىشتنى 3

فورمى A-B-C
نمونە بىتال بدە بە
كەسەكە

ئىشكەش كىرەنى
فورمى A-B-C

- ستاردنى ئىكرى
مالى خولى دوو
- " تكاىة فۇرمەكانى **A-B-C** تەواو بكة بۇ ئىقوۋى ئاطادارى ئىكقوۋە بىستنى نىوان
رووداۋەكان، بىر كرىنقوۋەكان، ھەستكرىنقوۋەكان ھەقروۋە ھارەقنارەكانى خۇت بىبىت. بىلایىنى
كەمقوۋە رۇذى يەك فۇرم تىر بكةقوۋە . بىھىنقوۋە بىرت ھەتتا لىتوانادا بىت بىزوتىرىن
كات لىدواى رووداۋەكە فۇرمەكە تىر بكةقوۋە. بىلایىنى كەمقوۋە دوو فۇرم دەر بارەى
خراىتىرىن رووداۋى زەبرى دوروونى تىر بكةقوۋە.

فۆرمى A-B-C

بەروار: _____ كەس: _____

رووداو
A

بیرکردنەو

B

“ شتێك بەخۆم دەلیم ”

هەستکردن

C

“ هەست بەشتێك دەكەم ”

--	--	--

کورتەى دانىشتنى 3 : دەست نىشان كىردنى بىر كىردنەۋەكان و سۆزەكان

1. نىشانەى نەخۇشەكەى بىشكە. (5 دەقىقە)
2. ضاوبخىشەنە بە فۇرمى A-B-C بۇ دەست نىشان كىردن و جىا كىردنەۋەى بىر كىردنەكان و سۆزەكان (15 دەقىقە)
 - بىر كىردنەۋە و سۆزەكان نىشانە بىكە و جىا بىكە قەۋە
 - بىزەنە طۇرىنى بىر كىردنەۋەكان دەتوانىت قوۋلى و جۇرى سۆزەكان بطۇرىت - --- دەست بە كار كىردن بىكە لەسەر ھەستىكەردن بە لۇمەى خۇد و خەتە
 - بەدوای خالى طىر خوار دن دا بطىرى ھەروەھا ئىسىارى كراۋە و باش بىكار بەھىنە بۇ ئەۋەى يارمەتى نەخۇشەكە بەتات بىر كىردنەۋەى نوى تاقي بىكەتەۋە
3. طفتوۋى فۇرمى A-B-C ي ئىۋەندىدار بە زەبەكە بىكە (10 دەقىقە)
 - بە زارەكى ضاوخشانەنەۋە بىكە ئەطىر نەخۇشەكە ئىركى مالى تەۋاۋ نەكەردىۋو يان نەخۇشەۋەۋار بوو
 - لەسەر خالى طىر خوار دوۋى لۇمەى خۇد كار بىكە بەبەكار ھىنانى ئىسىارى كىردنى كراۋە و باش
4. يادەۋەرى زەبرى دەروۋنى بە كورتى باس بىكە (10 دەقىقە)
 - ۋەسفى ئەۋە بىكە ضۇن يادەۋەرى زەبرى دەروۋنى بنوسىت
 - ئىسىارى كىردنى كراۋە و باش بەكار بەھىنە بۇ ھەر نىطەرانىكە نەخۇشەكە دەربارەى يادەۋەرى زەبرى دەروۋنى
5. ئىركى مال بىشئە ھەروەھا طفتوۋۇ لەسەر كۇستەكانى تەۋاۋ كىردن بىكە (5 دەقىقە)
 - يادەۋەرى تەۋاۋى زەبرى دەروۋنى بنوسە بە ۋوردەكارى و دوورودرىدى
 - خۇشەۋەى رۇدانەى يادەۋەرى تەۋاۋى زەبە دەروۋنىكە
 - بىر دەۋام بە لە مەشقىردنى فۇرمەكانى A-B-C
 - قىسە كىردن لەسەر رىطىرىكەنى تەۋاۋ كىردنى ئىركى مال زۇر طرنطە. ئەطىر ئىۋىستى كىرد تۇ قىسە لەسەر خۇلادان و ھوى سى ئى تى بىكە.
6. ئىسىارى بىكە دەربارەى كار دانەۋەى نەخۇشەكە بىر مەبىر دانىشتەكە (5 دەقىقە)

دانیشتنی 3 : دەست نیشان کردنی بیرکردنەقووەکان و سۆزەکان

ئاش تشکینی نیشانەقووە / طیر و طرفتەکان، ئەمانەقووە خوارەقووە
ئەنجام بەدە.

ئامانجەکانی دانیشتنی 3 بریتین لە:

• ئامانجەکانی خولی
3

1. یارمەتی دانی نەخۆشەقووە لە نیشانە کردنی بیرکردنەقووەکان و سۆزەکان کە کاردانەقووەی رووداوەکەن
2. باش کردنی ئەقووەی کە طورینی بیرکردنەقووەکان دەتوانی قوڵی یان جوړی سۆزەقووە بطوریت.
3. بۆ هەڵسەنناندنی هەست کردن بە لومەقووە خود و خەتا کە ئەقووەندبان بە زەبرەقووە هەقووە بە بەکار هینانی ئرسیاری کراوە و باش.
4. یارمەتی دانی نەخۆشەقووە بتوانیت باسی رووداوی زەبری دەروونیەقووە بەوردەکاریەقووە بنوسییت (یادەقووەی زەبری دەروونی)

5. ضاوتیاخشانندی فۆرمەکانی A-B-C

بۆ ئەقووە کەسانەقووە ئێرکی مألین تەقووە نەکردووە (ئایا نوسراو بییت بۆ نەخۆشەقووە خۆیندەقووەکان یان طورانکاری تیاکرا بییت بۆ نەخۆیندەقووەکان) -----
ئەقووە نەخۆشەقووە نوسراوی کارتیکردنی ئەشکەنجهقووە سەرتەقووەی بۆ دانیشتن ئیشوو نەنوسیوو ئەقووە دەبییت دەست بە دانیشتنەقووە بکریت بە داواکردن لە نەخۆشەقووە نوسراوەقووە بخۆینتەقووە هەروەها بە تیبینی کردنی هەر طورانیک یان خستنا سەریک و جیاوازیەک لە نووسراوی دانیشتنی ئیشوو.

ئەقووە نەخۆشەقووە نەیتوانی نوسراوی کارتیکردنی ئەشکەنجهقووە یان فۆرمەکانی A-B-C دووبارە لەقەڵل خۆی بەهینت لەم کاتەدا دەبییت ضارەساز طفوتووی جدی هەبییت دەربارەقووە هاندانی نەخۆشەقووە بۆ ضارەسەکرکردن هەروەها توانای نەخۆشەقووە بۆ تەقووە کردنی ضارەسەکرکردنەقووە. ئەقووە نەخۆشەقووە بەردەوام بوو لە ئێرکەکردنەقووە ئێرکی مأل ئەقووە نابییت ضارەسەکرکردن بەردەوام بییت بەقووە بەلین و التزام لەلایەن نەخۆشەقووە. باشتر وایە ئرسیاری لە نەخۆشەقووە بکریت کە بطریقەقووە بۆ ضارەسەکرکردنەقووە ضونکە بەقووە خۆی بۆ ئێرکەقووە تەرخان دەکات و هەقووە بەدین کە نەخۆشەقووە نەطانە ئەقووەی کە نەتوانییت ضاکیبینتەقووە لەبەر ئەقووەی مەشقی نەکردووە ضونکە لەماوەی دواتر زياتر بۆی طران دەبییت خۆی هەقووەی ضارەسەکرکردن بەدات ("ئەقووە ضارەسەکرکردنە سەکرکەوتوو نەبوو : من کەسیکی سەرنەکەوتووم"). بیخەرەقووە بیر نەخۆشەقووە، کەقووە خۆلادان نیشانەقووە نەخۆشەقووە هەروەها شیبوازی کاریطەقووەی زال بون نیه. ئەقووە نەخۆشەقووە بۆ ضارەسەکرکردنەقووە رازی بوو ئەقووە داوای لیبکە هەردوو نوسراوی کارتیکردنی ئەشکەنجهقووە و فۆرمەکانی A-B-C لەقەڵل خۆی بەهینت بەلام لەسەر ئێرکی یادەقووەی زەبری دەروونی رابووستە بۆ ئەقووەی بزانییت ئایا ئەقووە ئێرکەکانی تری مأل تەقووە دەکات.

ئاش تشکینی نیشانەقووە نەخۆشەقووە ضارەساز دەست بە تاقیکردنەقووەی تەقووە بوونی فۆرمەکانی A-B-C دەکات بۆ ئێرکی مأل. لە تاقیکردنەقووەی فۆرمە تەقووە کراوەکان لەلایەن نەخۆشەقووە دەبییت ضارەساز یەکەمجار بەدوای ضەقە

شيوازيكدا بطقريت. ناياسوز هتية ضفن جاريكي زور رويدات؟ نايابيركردنتهويةكي دياريكراو هتية لهسترانستري بارودوخكاندا رويدات؟ ناياسوزةكان به مانتيقيانة بقداوي بيركردنتهويةكاندا دين؟ ناياسوتايي لهتيوانبيركردنتهويةكان وقبارةي سوزةكان هتية(رويداوي بسوك لهطلل هتستكردي طقورة)؟

ناهاوتايي لهتيوان
بيركردنتهويةكان و
سوزةكان

• ناس ستيكردي هتموو فورمةكاني A-B-C بهكورتى ضارةساز يارمتهى نهخوشةكة دةدات له هتليداردي نهو فورمة جياوازانهى ، كه بو نهخوشةكة طرانن. رةنطة بيركردنتهويةكان وجور يان قبارةي سوز هاوتانعين ضونكة نهو بيركردنتهوية ليستكراوه لهراستيدا دواهتمين بيركردنتهوية نية. ضارةساز دةتوانيت به نقرمى ناماذه بكات بيركردنتهويةكان وهتستكردنتهويةكان لهقوة ناضي هاوتابن هتروها ترسيار بكات ض بيركردنتهويةك لهطلل بر يان جوري سوز داهاوتاية. نهخوشةكة بزائيت ضون يهك بيركردنتهوية دةتوانيت بهترو بيركردنتهوية زياتر لهتندازه بهتدر بروات رةنطة بهسود بيت بو نهوية بزائيت ضون وتي لهتندازه بهتدر دةبيته لهنجامي سوزى بههيز.

بيركردنتهويةكان
بهرامبقر
هتستكردنتهويةكان

• زور جار كهسةكان بيركردنتهويةكان وهك هتستكردي دادةنين (له شويي هتست كردي دادةنين). بو نمونه، يهك كهس فورميكي A-B-C هيناوه، كه دةليت "هاواركرا بهستر ما تهنانت تيش نهوية من قاوةكة بخوم" بو رويداوهكة. "مز زور كوشش دةكتم بهلام هتريطز خةلات ناكريم" بو بيركردنتهويةكة. هتروها ' من هتست دةكتم من شتريكي سترنةكوتوو دةكتم" بو سوزةكة. دووباره ضارةساز سوزة بنضينةكاني بو نهخوشةكة نيشان كردي(توره، ختم، شترمزار، لهخوش، قيز) هتروها ترسياري ليكردي كام له هتستكردنتهويةكان بهباشترين شيوه لهطلل وتكدا دةطونجي. نهخوشةكة وتي "ختم وتوره." ضارةساز تيشانيدا كه نهوية نهخوشةكة دةست نيشاني كرديوو سوزيكي زور به جي نهبوو. نهخوشةكة تواني له جياوازي نيوان بيركردنتهويةكان وهتستكردنتهويةكان تبيطات. هتروها ضارةساز تيشاني دا تهنها بهكار هيناني " من هتست دةكتم...." لهتبردم بيركردنتهويةدا نهوا نهو بيركردنتهوية ناكات به هتستكردي. كهسةكان هان دةدرين وشةي " تيم وايه...." يان "باوردةكتم...." بهكار بهينن بو بيركردنتهويةكان هتروها " من هتست دةكتم...." بو سوز بهكار بهينن. (تبييني : نههله بهكار هينانتي وشةي نهوةندة باوه هتروها لهوانقيه ضارةساز يش بطرنتهوية. ضارةساز باشتره خوئي راست بكاتقوة لهماوهي ستردانةكة لهطقر رويدا هتروها هتله بهكار هيناني زمانةكتمان ناسايي بكاتقوة.)

• نيويسته ضارةساز ستايشي هتولةكاني نهخوشةكة بكات هتروها يارمتهى بدات به ريطهيةكي نقرم و بهريز ("نيمه دةتوانين نهو بيركردنتهوية له ستوني "بيركردنتهويةكان" دابنين. نيستا ض هتستكرديك هاوتاية لهطلل نهو بيركردنتهويةدا؟ تهنها يهك وشة").

ضاوتياخشاندنهوية فورمي A-B-C نهويةنديدار به زهبري دةرووني

کاتیک سێیری فۆرمەکە دێکریت دێبارەى زەبرى دێروونى، ضارەساز دێتوانی تێرسى کراره بکات بۆ تێپێشێتن لێ بێرکردنەتۆکان و ضۆنیەتى نێرمى بێرکردنەتۆکان. رەضاوى نێم نمونەئیهى خوارەتۆ بکە، کە تیايدا نەخۆشەکە پتوتو لێپتێل ضارەساز دێکات دێبارەى بێرکردنەتۆکان و سۆزەکانى خۆى ضۆنکە بێرى لێ هاوسەرە مردۆکەى خۆى (جاک) نەکردنەتۆ:

نمونەى بەکار
هێنای
تێرسى کردنى
کراره و باش

• نەخۆشەکە: لێ ستونى "A" من نوسیم " هەموو رۆژەکە کاتیک من لێ کار بووم بێرم لێ جاک نەکردنەتۆ. " بێرکردنەتۆکانم بێرى بوون لێ " ضۆن تۆانیم وەکو نێمە ناڤک لێپتێل بکەم؟ من بێ بەهام. " لێ ستونى "C" من نوسیم ' شەرمەزارى، تۆرەئیهى هەروەها من تێلانى ئیوارەم هەلوەشانەتۆ. "

ضارەساز: تۆ لێکێ تۆرە بوویت؟

نەخۆشەکە: خۆم.

ضارەساز: من باش تێنەپتێشتم. ضۆن نێمە ناڤک کردنە لێپتێل جاک؟

نەخۆشەکە: نازانم- تێنەها وایە.

ضارەساز: (ضارەساز بە بێدەتێ ضارەئیهى دێکات)

نەخۆشەکە: باشە، تێنەها تێم وایە کە دادتێرۆرێانە نێمە من لێ دێانم

بێردەوام بم کاتیک نێم نێتوانی تێ لێدێانى بێردەوام بێت.

ضارەساز: بەلام نێمە ضۆن ناڤک کردنە؟ وشەى "ناڤک"

لێو دەتێت تۆ بێت تۆ بێ وەفا بویت یان تێمان شێن بویت. ئایا نێمە

واتای تۆیه؟

نەخۆشەکە: تێمان شێن نا، بەلام بێ بێ وەفا.

ضارەساز: ئێش نێمە بمریت ئایا تۆ کارى رۆژانەت هەبوە کاتیک

هەموو رۆژەکە بێرت لێو نەکردنەتۆ؟

نەخۆشەکە: بەدێلێنایەتۆ. زۆر بێ جار.

ضارەساز: ئایا نێمە کات تۆ بێوفا بویت؟ ئایا تۆ ناڤک لێپتێل کرد بە

سەرقال بوون لێ کاردا هەروەها بە تێرکیزکردن لێسەر نێمە کارەئیهى

تێجامت دەدا و ئارەت بێرامبەر وەردەتێرت؟

نەخۆشەکە: نەخێر بەلام نێمە جیاواز بوو. نێوکاتە نێمە زیندوو بوو. من

تێمانەئیهى نێمە کرد دووبارە لێکۆتایى رۆژەکە دەبێنم.

ضارەساز: تۆ توتت نێمە دادتێرۆرێ نێمە تۆ بێردەوام بێت لێ دێان

کاتیک نێمە نێتوانی تێ. نێپتێر تۆ لێپتێل دێان و کارى خۆت بێردەوام بێت

و هەموو کاتیک بێرلێو نێمە نێمە نێمە ضۆن تۆ بێ وەفا دەبیت؟ بۆئیهى ئێستا

جیاوازە؟

نەخۆشەکە: (بێر مێسکەتۆ) من دەتێرسم نێپتێر من بێرى لێنەکەمەتۆ

واتاکەئیهى نێمە تۆ بێرى دێکەم.

ضارەساز: (ئاش ماوەئیهى دورودرێد رێپتێ درا بە نەخۆشەکە

بێرى) کاتیک نێمە لێ دێاندابوو هەروەها تۆ هەموو رۆژەکە بێرت لێ

نەکردنەتۆ ئایا تۆ هاوسەرە کات لێبێر ضۆبۆتۆ؟ ئایا دێتوانى بێرى لێ

بکەئیهى نێمە تۆ بێر بێر بێر؟

نەخۆشەکە: بێ تۆمان.

ضارەساز : ھەرضەندە تۆ دەزانیت كە ئۆ نابینیتەو، ئایا دەتوانیت بریاریدەیت بیری لیکەیتەو؟ ئایا دەتوانیت ئۆ بەینیتەو یاد ئەطەر بئەویت؟

نەخۆشەكە: ئیم وایە بەلی. تەنھا دەترسم بروات. وەك ئۆ وایە ئەطەر ھەموو كاتێك بیری لیکەیتەو ئۆ بەراستی دەروات. ضارەساز : كەواتە تۆ دەلێیت ھیشتا قبولكردنی مردنی ئۆ زۆر طرانی. نەخۆشەكە: بەلی

ئیشەکی بۆ یادەوێ زەبری دەروونی

ئەركی مال بۆ ھەفتەئە ئایندە بۆ نوسینی باسی خرااترین رووداوی زەبری دەروونی بە وردەکاریەو. داوا لێ نەخۆشەكە دەكریت بەتەواوی رووداوەكە بنوسیت ھەتا لەتوانادایە بەوردەکاریەو. دەبیت ھەول بەدريت ووردەكاری ھەستەوێرییەكە بختە سەر (بینین، دەنط، بۆن، ھند) لەطەر بێرکردنەو و سۆزەكانی لەماوەی زەبرە دەروونیەكەدا. ئەطەر نەخۆشەكە نەیتوانی ئەركی مالتەو تەواو بكات ئۆ دەبیت ھان بەدريت ھەتا بتوانیت زۆر بنوسیت. لەوانەئە ئیویست بكات نەخۆشەكە ھەر رۆژێك كەمێك بنوسیت لەماوەی ضەند رۆژێكدا بۆ تەواو كردنی ئەركی مالتەو. ئەطەر نەخۆشەكە نەتوانیت بە یەك جار ئەركی مالتەو تەواو بكات یان ئەطەر ئەركەكە مالتەو ھەستەكانی بووروزینیت و ئیویستی بە وەستان ھەبیت بۆ ضەند دەقیقەئێك ئۆ دەبیت خەتێك لەشوینی وەستان وەستانی یادەوێرییەكەدا بكیشیت. لەوانەئە ضارەساز بتوانیت ھەندێك خالی طیرخواردن بەوێرەو بە ترسیارکردن لە شوینی راوەستانی نوسینی نەخۆشەكە. دەبیت نەخۆشەكە رینمایي بەكریت ھەموو رۆژێك یادەوێرییەكە بۆخۆی بەخوینیتەو ھەتاكو سەردانی داھاتوو. (ھەركە یادەوێرییەكە نوسرا ئۆ خویندناوەی یادەوێرییەكە رۆژی تەنھا ضەند دەقیقەئێك دەخایەنیت.) داوا لێ نەخۆشەكە بكە كاتێك ھەلبەدیریت كە تاییەتیی ھەبیت ھەرۆھا بتوانیت بطری و ھەست بە سۆزەكانی تر بكات بەبە ئۆ بەبە بئەزەندريت یان تەریقییەو. بە نەخۆشەكە بەی لەسەر كار، لەماوەی نان خواردنی نیوەرۆ یان لەشوینەطشتیەكاندا ئەركی مال تەواو نەكات. ئۆ خەلكانەئە كیشەئە خواردنی مادە بی ھۆشبەرەكانیان ھەئە ئۆ ئیان بەی ناییت یادەوێرییەكە بنوسن لەكاتی بەكارھینانی مادە بی ھۆشبەر یان كحول. ئەمە وەك خۆلادان دەست نیشان بكە.

ئەطەر نەخۆشەكە نەیتوانی بەخوینیت یان بنوسیت ضارەساز دەتوانیت ئیشیار بكات نەخۆشەكە بێرکردنەوێرییەكە لاس تۆمار بكات لەسەر تۆماركەری شریت ئاش دانیشتی 3 یان ئیش دانیشتی 4. نەخۆشەكە دەتوانیت وینەبکیشیت بۆ بێرھینانەوێرییەكە لێ رووداوەكە و كاردانەوێرییەكە خۆی ھەرۆھا ئاشان طفوٹوئی یادەوێرییەكە بە زارەكی بە ووردەكاری زیاترەو بكات لەدانیشتی 4.

دەبیت ضارەساز ئەمە زیاد بكات:

" سەرسام مەبە ئەطەر تۆ ھەست بەكەیت كاردانەوێرییەكە وەك كاتی زەبرە دەروونیەكە بەھیزن. بەلام، تۆ ئیویستت بەو یە بێخەیتەو بێرخۆت ئەمە

- نوسینی یادەوێری زەبری دەروونی

يادوةقرية ههروها تولة راستيدا لة مةترسيديا نيت كاتيك رووداوةكة ديتةوة بيرت. ئهطهر تولة ضارةى ئهم يادوةقريةت نةكرديتت ئهوا ههستكردنةكان و ووردةكاري رووداوةكة زور روونن ههروها لهوانية زور بههيز بن كاتيك تولة تهاوى يادوةقريةكة دهكيتةوة. خهك رووداوى زهبرة دهرونيةكان به ووردةكاري زورترهوة ديتةوة ياد زياتر لة رووداوى روؤانةكانيان. ئهطهر تولة بهردهوام بيت لة ريطه ئيدانى خوت بولة ئهوى ههست به سوزةكانت بكيت دهبرارهى رووداوةكة ئهوا ههستكردنةكانت كهتر بههيز دهبن و كهتر نارحةتت دهكن.

• مةبستهكانى
نوسينى يادوةقرى
خورتهى دهروونى
تهاوى

دو هو ههية بولة نوسينى يادوةقرى زهبرى دهروونى. يهكهم، نوسين لهسهر يادوةقرى به ووردةكاري زوردهوة يارمتهى بيرهينانهوةى تهاوى يادوةقرى رووداوةكة و سوزة سروشتيةكان دهات. بيرهينانهوةى سوزى سروشتى والو سوزانه دهكات كه به تهاوى دهبرين و ناشان بسوكر بين. دواتر يادوةقريةكة سوزى وهها بههيزى ئهوه هاوئىض نابيت. دوهم هوكار بولة نوسينى يادوةقرى ئهوية كه ئهوا نوسينه يارمتهى ضارتهساز و نهخوشهكة دهات كه ئهوية بطهرين بهداوى خالى طيرخوردن دا.

راستاردنى ئهركى مال

"به زووترين كات دهست بكة به نهجامدانى ئهم ئهركى ماله"

• ئهركى مال بولة
خولى 3 بسئيره

وهسفي تهاوى رووداوى زهبرة دهروونيهكة بنوسه ههروها هه • لهوانادايه ئيك بيت لة وردةكاري ههستى (بينين، دهنت، بون، هند). ههروها ئه بيت لة بيركردنهوةكان و سوزةكاني خوت، كه تولة ديتةوة بيرت لهماوه رووداوةكة ههتبهوه. كاتيك و شوينيك ههلبذيره بولة نوسين بولة ئهوية تاييهتت كاتى تهاوت ههبيت. خوت متهوستينه لة ههستكردن به سوزةكانت. ئهطهر تولة ئيوستت به وهستانى نوسين ههبووه لة ضهتد قوناغيكدا تكايه خهتيك لهسهر ئهروهكة بكيشه، كه ليه وهستاويت. دووباره دهست بكةوه بهنوسين كاتيك توانيت، ههروها بهردهوام به لة نوسينى يادوةقريةكة تهنانتت ئهطهر ئيوست بكات ضهتد جارئك بضيتةوه سهر نوسينهكة تاوهكو تهاوى دهكيت.

"رؤانه ههموو يادوةقريةكة بولة خوت بخوينهوه ههتا دانيشتنى ئاينده. ريطه بهخوت بده بولة ئهوية ههست به ههستكردنهكانت بكيت. يادوةقرية نوسراوهكة لهطهل خوت بولة دانيشتنى ئاينده بهينه.

"ههروها بهردهوام به لة كاركردن لهطهل فورمهكانى A-B-C ههموو رؤذيك"

تولة لهوانية بتوانيت داوا لة نهخوشهكة بكيت تهنه 2 يان 3 فورمى A-B-C تهاوى بكات بولة ئهوية نهخوشهكة بتوانيت هيشتا مهشق بكات لة دهست نيشان كردنى بيركردنهوةكان و سوزةكان و يادوةقرى زهبرة دهروونيهكة تهاوى بكات.

کورتەى دانیشتى 4: هیئانە بیری رووداوی زەبری دەرونی

1. نیشانەى نەخۆشی نەخۆشەکە بئشکە. (5 دەقیقە)
 2. داوالە نەخۆشەکە بکە تەواوی یادەوێری زەبری دەروونیکە بە دەنطی بەرز بخوینتەو (10 دەقیقە)
- نامانجەکانی نوسراوی یادەوێری زەبری دەروونی
- هەست بەسۆزی سروشتی بکە-----هەستکردنەکانت دەوێستینیت؟
- بۆی؟ (نمونەى کۆکا کۆلا)
- خالەکانی طیرخواردن دەست نیشان بکە-----
- کار لەسەر خالی طیرخواردن بکە دەبارەى لۆمەى خود و
- ئەوێ کە دەبوایە شتیکی جیاواز بکرایە
- بە هیمنی بمینتەو لەماوەى خویندنەویدا

➤ ترسیار دقربارةی سوزةکانی نەخۆشەکە بکە لەماوەی نوسین و خویندنەو

دا

➤ دقربارةی ئەو بوارانە ترسیار بکە، کە لەو دەصیبت خۆلادان ی تێد بیت
یان بەجی هیلدرابیت

➤ ئەطەر یادهوێ زەبری دەر وونی نە نوسرا بیت ئەو پفتووی هویەکان
بکە هەر وەها ئاشان داوا لە نەخۆشەکە بکە یادهوێ زەبری دەر وونیەکە
بپێریت ئەو لەماوەی دانیشتنەکە هەر وەها دووبارە ئەرکی نوسینەکە بسنێرە بـ
نەخۆشەکە.

3. خالەکانی طیرخواندن دەست نیشان بکە (10 دەقیقە)

➤ دقربینی هەست بزوینەر یان نەبونی هەست بزوینەری نەخۆشەکە بەکار
بەینە بۆ دەست نیشان کردنی خالەکانی طیرخواندن

➤ داوا بکە دوو بارە نەخۆشەکە بیخوینیت ئەو ئەطەر یەکەم جار بەجی سوز
خویندیت ئەو یان ئەطەر ئیویست بە روونکردنەو ئەرا

➤ بطەری بۆ خالی طیرخواندن

➤ ئیبنی ئەو شوینانە بکە نەخۆشەکە ئیویستی بوو لەنوسین رابووستیت

هەر وەها ترسیار دقربارةی سوزەکان بکە و بۆ خالی طیرخواندن بطەری

4. هەول بە دەقەسە لە سەر خالی طیرخواندوی ئەوێندیدار

بە "لۆمەئە خود" و "ئەو بێر کردنەوانەئە کە دەبوا یە شتیکی جیاواز

بکرایە" (دەبوو) بکەیت بەکار هینانی ترسیاری کراوە (10 دەقیقە)

➤ نمونە، لەوانەبوو ض شتیکی تەرت بکرایە؟ لەوانەبوو ضی روویدایە

لەوکاتەدا

➤ پفتووی لایەنطری باش بینینی ئاش رووداویک بکە---ئەمە ئەو

بیر و باوەرێ خەلکی بەزۆری رووداوەکانی رابردووی بە ئیشینی کراو دادەنێن

زیاتر لەو رووداوانەئە لێراستیدا لەوکاتەدا روویانداوە

5. جیاوازی نیوان لێرسراویتی و لۆمە روونکەو (5 دەقیقە)

6. ئەرکی مأل بسنێرە هەر وەها پفتووی کۆستەکانی تەواو کردن بکە)

5دەقیقە

➤ دوو بارە نوسینەوێ یادهوێ تەواوی زەبری دەر وونی

➤ خویندنەوێ رۆدانەئە یادهوێ تەواوی زەبری دەر وونی

➤ تەواوکردنی رۆدانەئە فۆرمەکانی A-B-C

➤ قسەکردن لەسەر کۆستەکانی تەواو کردنی ئەرکی مأل زۆر طرنطە.

قسە لەسەر خۆلادان و هۆکاری سی تی بکە ئەطەر ئیویستی کرد.

(ئەمە زۆر طرنطە ئەطەر ئەرکی مأل لەم دانیشتنە دا تەواو نەکرا

بوو)

7. کاردانەوێ نەخۆشەکە بەرامبەر ئەم دانیشتنە بئشکنە (5 دەقیقە)

دانیشتنی 4: بیرهاتنهۆوی زهبری دەرۆونی

ئامانجهکانی دانیشتنی 4 بریتین له

1. داواکردن له نهخۆشهکه باسهکهی خۆی بخوینیتهۆه • نامانجهکانی خۆلی 4 ههستهۆه.
2. دهست نیشان کردنی خالی طیرخواردنی نهخۆشهکه رووداوهکه.
3. تاقیکردنهۆوی لۆمهی خود به ترسیارکردنی کراوه.
4. خستنه سقری وردەکاری زیاتر بۆ یادهۆهۆهیهکه ههر وها ههرضیهکی تر، کهوا بهجی هیلدرابیت.

خویندنهۆوی یادهۆهۆی تهواوی زهبری دەرۆونی به سۆزهۆه له لایهن

نهخۆشهکه

ئاش تشکینیی نیشانهی نهخۆشی ضارهساز دهبیته دهست به دانیشتنهکه بکات به داواکردن له نهخۆشهکه یادهۆهۆی زهبری دەرۆونیهکه بخوینیتهۆه • ئهتظر نهخۆشهکه ئهركی مآلی ئهتجام نهءادابوو ئهوا یهكهم جار ضارهساز لیبی دهترسیت بۆسی تهواوی نهکردوه. طفنوطوی خۆلادان و ضۆنیتهی ریطا طرتنی له ضاکبونهۆه بکه. ئاشان داوا له نهخۆشهکه بکه وهسفی زهبره دەرۆونیهکه بکات و وهك ئهۆهۆی نوسیبیت. دلنیا به له یارمهتی دانی نهخۆشهکه بۆ دهستنیشان کردنی بیرکردنهۆهکان و سۆزهکان کاتی نهخۆشهکه قسه لهسهر رووداوهکه دهکات بهلام داوا له نهخۆشهکه مهکه لهماوهی دانیشتنهکهدا بینوسیت. ئهتظر نهخۆشهکه نهخویندهوار بیته ئهوا داواي لی بکه شریته بیستن لیبدات یان داوا له نهخۆشهکه بکه زهبره دەرۆونیهکه وهسف بکات وهك ئهۆهۆی که نوسیبیت. دلنیا به له یارمهتیدانی نهخۆشهکه بۆ ناساندنی بیرکردنهۆهکان و سۆزهکان کاتی قسه لهسهر رووداوهکه دهکات.

خویندنهۆوی باسی
تهواوی زهبری
دەرۆونی له لایهن
کهسهکهۆه

ئهتظر نهخۆشهکه یادهۆهۆی زهبره دەرۆونیهکهی نوسیبوو ئهوا دهبیته نهخۆشهکه نهك ضارهساز باسهکه بخوینیتهۆه. ئهتظر نهخۆشهکه سۆزی دهربري ئهوا ضارهساز دهبیته بیدهتظ بمینیتهۆه و دهست تیوهردان نهکات. به ههولدان بۆ دلنهوايي کردنی نهخۆشهکه لهوانهیه دهست وهردریته سههر دهربرینی سۆز ضونکه نهخۆشهکه دههینریتهۆه کاتی ئیستا. له بهرنهۆهۆی نهخۆشهکه ههول ئهدات تاكو ههست به سۆز نهکات، ههرشتیک که ضارهساز دهیکات یان دهلیت، بریتیه له بهرهنطار بوونهۆهۆی ههولهکانی نهخۆشهکه تاكو ههست بهو سۆز نهکات. ئهوا ضارهسازانهی له ضارهسههرکردنی زهبری دەرۆونیدا نوین زۆر جار نیطهترانن کهسهکان به ئهزمونی زۆری سۆزدا تی دهتهرن. ههروهها کهسهکان به تیکراری نیطهترانن له بههیزی ئهوا سۆزانهی که نهخۆشهکه خۆی لییان لاداوه. بهلام، ئیمة بۆمان دهرکهۆتوهۆه زۆر بهی ئهوا کاتهی نهخۆشهکه بری ئهزمونی سۆزی تبادا تیدهتهرینیت طیروطرفت نیه یان زۆر نیه. لهوا حالته زۆر دهطمهتانهی ضارهساز له بری دهربرینی سۆزی نهخۆشهکه نیطهترانه ئهوا ضارهساز دهتوانیت قسه لهتطل نهخۆشهکه بکات، ناوی نهخۆشهکه بلیت، دهستهسریکی بداتی، ترسیاری لییکات -----بۆ کهمکردنهۆهۆی سۆزهکانی.

ثيويسنة ضارةساز هانى نەخۇشەكە بدات هەستەكانى خوي بەرامبەر

يادەقەري زەبە دەرۋونىكە دەر بېرىت هەرۋەها يارمەتى بدات بېر كىردنەتەكان • رېنمايى شتور
سۇزەكانى خوي دەست نېشان بكات. دەبېت هانى نەخۇشەكە بېرىت طفنوطو
لەماۋەى
خوئىندنەتەدا
هەستەكانى و بېر كىردنەتەكانى خوي بكات كاتى ئىركى مالى ئىنجام د
هەرۋەها لەماۋەى ئەشكەنچە راستەقېنەكە. " هەرە بەشى ترسناك لاي تۇي
بوو؟" "ئايا هەندىك بەشى رووداۋ هەيە تۇ بتەۋىت نەيھىننەتەقە بېر؟" دەبېت
ضارەساز تېيىنى شوئىنى راۋەستانى نوسىنى يادەقەري نەخۇشەكە بكات هەرۋەها
ئىسيار بكات ئەتەر ئەم شەئىنى ۋەستانانە زۇر طران بوون يان نا، ئەتەر طران
بوون، بۇسى. "لەم كاتەى تۇ لە نوسىن ۋەستانىت هەستت بە ضى كردە؟"
زۇر جار ئەم شوئىنانەى ۋەستان بە طرانىە زۇريان هەيە ضونكە زۇرتىن
مەترسى ذىانان هەبوۋە يان ساتىك بوە ، كە نەخۇشەكە لە باروودۇخەكەدا جەموي
لەكىس ضوۋە.

هەندىك كەس زۇر لەسەر وردەكارى نا ئەيۋەندىدار دەنوسىت هەر • ناۋەرۋكى يادەقەري
ئاشان بەشە هەرە طرنط و بەئازارەكان دەئىرىت. ضارەساز ثيويسنا زەبرى دەرۋونى
ورىيەتە طوبىطرىت نەك تەنھا لەقەى نەخۇشەكە ضى دەخوئىننەتە ب
هەرۋەها نەخۇشەكە ضى بەجى دەهېلېت. ئەتەر ضارەساز ئىي وا
نەخۇشەكە خوي لاداۋە لە بەشىكى طرنطى يادەقەرىكە ئەم دەبېت داۋا لە
نەخۇشەكە بكات وردەكارى زىاتى زەبە دەرۋونىكە باس بكات ئاش
تەوا كىردى خوئىندنەتەى هەموو يادەقەرىكە.

ئەتەر نەخۇشەكە يادەقەرىكە بخوئىننەتە يان بېطىرىتەقە بەبى هېض
سۇزىك ئەم دەبېت ضارەساز زو نەخۇشەكە لە طىرانەتەكە رابىطىت و لىي
بىرسىت ئايا نەخۇشەكە سۇزەكانى خوي رادەۋەستىننېت هەرۋەها ئىسيار بكات
بۇسى. لەۋانەى ثيويست بكات ضارەساز طفنوطوي بېر كىردنەتەكان بكات
لەسەر لەكىس ضوونى جەموي و ترسى نەخۇشەكە لە نەم بوون لەم سۇزدا (" من
هەتا هەتايە شىت دەم"). ئەم شوئىكى بەسودە بۇ قسە كىردن لەسەر نمونەى
كۇكا كۇلا: ئەمە ۋەكو بئلى كۇكا كۇلا ۋاىە كاتى دەشەقېندىرىت. كاتىك سەرەكەى
لېدەكرىتەقە سۇدەكە هەلدەضىت بەلام ئەمە كاتىە و لەكۇتايدا سۇدەكە ئاستى خوي
ۋەردەطرىت. ئەتەر نەخۇشەكە بەخىرا سەرەكەى خستەۋە شوئى خوي ئەم
سۇدەكە فېشكەى خوي دەهېلېتەقە. سۇدە لە ذىر طوشاردا وزە دروست دەكات
بەلام ناتوانىت بىردەم ئەم وزە يە دروست بكات كاتىك سەرەكەى لابرېبىت.
سۇزى سىروشتى ۋەك هەمان شت ۋاىە. نەخۇشەكە هەست بە هېزى سۇزەكە
دەكات بەلام سەرەكەى داخستوۋە ضونكە ئىي ۋاىە هەتا هەتا يە بەردەوام دەبېت.
لەم قۇناغە دا ضارەساز دەتوانىت ئىسيار لە نەخۇشەكە بكات ئەم كاتانە بەيىننەتەقە
بېر خوي كاتىك هەستەكانى هەبوۋە ۋەكو خەم يان تۋورەيى هەرۋەها ضى
روويداۋە كاتىك رېطەى بەخۇي داۋە هەست بە سۇزەكانى بكات. باشتە
ضارەساز بېخاتەقە بېر نەخۇشەكە، كە زەبە دەرۋونىە راستەقېنەكە كۇتايى ئى
هاتوۋە هەرۋەها ئېزى لەمەم دوا لە مەترسى كىوئىر نىە. هەستەكانى بەھىزەكان لە
يادەقەرىكەكانەقە دروست دەبن. ئاش قسەكەردن لە سەر سۇزەكان دەبېت
ضارەساز داۋا لە نەخۇشەكە بكات بىردەوام يادەقەرىكە بخوئىننەتەقە هەرۋەها لە

• لىكضونى كۇكا كۇلا
لەتطل سۇز

• رېطە بە كەسەكە
هەست بەسۇزى
تەواو بكات

نەخۆشەكە بئرسیت لئو كاتەدا هەستی بەتزی كردو لئو كاتەدا. دووبارە كاتێك نەخۆشەكە دەستی كرد بەتۆی هەست بە سۆزەكانی بكات، ئئو دەبیت ضارەساز بە هیمنی دابنیشی و دەست تێوەردان نەكات.

هەندی جار نەخۆشەكە لئو سۆزەكان خۆلاندات، بەلام سۆز دەربەرینەكەي وەك ئۆرمونەكەي ئئو كاتەي وایە. ئئطەر نەخۆشەكە خۆي جیاكردووە ئئو لئوانەيە دووبارە خۆي جیا بكاتووە كاتێك رووداوێكە دەهینیتووە بێر، ئئطەر نەخۆشەكە هەستی بە نەخۆشی كرد ئئو لئوانەيە هەست بە هەمان شت بكات كاتێك رووداوێكە دەهینیتووە بێر خۆي. بەشێوەیەكی نمونەيی، سۆزەكان دەتۆردرین ئاش ئئو نەخۆشەكە و ضارەساز قسە لئسەر یادهوێرێ دەكەن هەروەها نەخۆشەكە دەست بە هەبونی سۆزی زیاتری تازە دەكات.

دۆزینەتۆی خالی طیرخواردن

ئاش قسەكردن لئسەر سۆزەكان دەبیت ضارەساز ئرسیار لئ نەخۆشەكە بكات دەربارەي خالی طیر خواردن، كە لئوانەيە لئ یادهوێرێ زەبری دەروونی نەخۆشەكەدا نە بیت (بۆ نمونە، ئی و ابوو لئجیاتی ئئو ضی بكردایە). زۆر جار كەسەكان ئئشیمانی دەردەبرن ضونكە ئیان وایە دەبوو ریطەیان لئ رووداوێكە بطرنايە، شەری ئئوایان نەكردووە یان شتیکیان كردووە یان نەكردووە كارێكربیتە سەر كەسانی تر. لئوانەيە ضارەساز طفتووتی بە جیاواز ببینی ئاش روودا و بكات (بطریتووە بۆ رووداوێكە هەروەها بیریكەیتووە دەبوو شتیکی جیاوازت بكردایە) هەروەها ضەند ئاسانە بلییت ضون دەبوو رەوشتی باشت بكردایە ئاش روودانی شتیك. كەس نازانیت ضون كەسیك كاردانەتووە و وەلامی دەبیت لئ باروودوخیكی تاییەتدا. هەندیك جار نەخۆشەكە ئی وایە ئئطەر بەجیاوازی رەفتاری بكردایە ئئو رووداوێكە ئئجافی باشتري دەبوو. خەلك رەضاوی ئئجافی نەتەتیپی زیاتر ناكات -- وانا، ئئو راستیەكی كە ئئطەر شتیکی جیاوازی بكردایە لئوانەبوو تەنانەت شتیکی خراوتر رووبدایە. ئرسیاری كراوێ بكە دەربارەي هەموو سۆزەكانی ئئجامة موحتەمەلەكان وەك -- ئایا دەبوو شتی خراوتر رووبدات -- كە زۆر بەسوودە.

خالی طیر خواردن دەربارەي لۆمەي خود بە بەكار هینانی ئرسیار كردنی

كراوێ

لۆمەي خود روودەدات ضونكە نەخۆشەكە بۆ ئئو ریطایانە دەتەتیت ، كە دەتوانی زەبری دەروونیەكە رابتریت یان ریطەي لئبتریت. خەلك خەیاڵی ئئو ریطایانە دەكات، كە دەیاننوانی ئئجامةكەي بطورن: ئئشیمانی دەردەبرن دەربارەي رزطار نەكردنی خەلكانی تر: هەست بە خەتا دەكەن دەربارەي ئئو شتانەي ئئجامیان داوێ یان ئئجامیان نەداوێ هەروەها دەربارەي ئئو سۆزانەي هەستیان ئیكردووە یان هەستیان ئینەكردووە لئماوێ یان داوی زەبری دەروونیەكە. ئئم جوړی بیریكردنەتۆی " ئئطەر تەنهایە" هەولێكە بۆ سەبەب كار كردنی رووداوێكە لئ یادهوێرێبەكەي رووداوی رابردوو. نەخۆشەكە وا بیری ناكاتووە كە بیریكردنەتۆی "ئئطەر تەنها" لئوانەبوو سەركەتوتوو نەبوايە. هەندی خەلك

• خالی
طیرخواردووەكان
لئ یادهوێرێ زەبری
دەروونی

طريمانه دادەنن دەر بارەى ضوئىيەتى كار دانقە بەرامبەر رووداوەكان يان كاتى
 ئى ضوو بۇ ساكبونقە، لە دووايدا هەست بە خەتا دەكەن كەوا بۆ شىوئەى
 نەبوو . هەندىك خەلك تەنانەت هەست بە خەتا دەكەن ضونكە خۇيان بەرەنطاري
 كىشەكانيان بەباشى دەبن كاتىك خەلكانى تر لە ضوار دەور يان ناتوان هەمان شت
 بكەن.

• ميانەى زەبىرى
 دەروونىكە

ئىويستە ضارەساز يارمەتى نەخۆشەكە بدات بۇ نەقەى بىر لە ميانەى
 رووداوى زەبە دەروونىكە بكاتەو . تاقي كردنقەى باسەكە يارمەتى نەخۆشەكە
 دەدات بتوانىت هەموو باروودوخەكە ببىنىت هەر وەها دەتوانىت نەقە ببىنىت، كە
 لەوانەبوو هەلبەردەى باشتري لەوكاتەدا نەبوایە (يان لەوانەى خراشتري
 هەلبەردەى هەبوایە). بەشىكى ميانەكە برىتە لە تەمەنى نەخۆشەكە لەكاتى زەبە
 دەروونىكە. هەر وەها لەوانەى نەخۆشەكە نەخۆشەىت يان برسى بووىت يان
 ترساووىت. ميانەكە ئىك دىت لە باروودوخى سياسى هەر وەها هەلبەردەى
 راستەقینەى تر لەو كاتەدا ضى بوو. ئىشويستە نەخۆشەكە تى بطات نەقە
 كردارنەى دواتري لى دەكاتەو (لە ئاش روودانى رووداوەكە نەك لەكاتى
 رووداوەكە) هەلبەردن نەبوون. ئىشى ضارەساز رىبەرىي كردنى نەخۆشەكەى
 بە بەكار هەيانى ترسار كردنى كراو بۇ نەقەى بزانىت دەشى رووداوەكان
 رووبدەن سەرەراى باشتري هەولى نەخۆشەكە. مەرج نى بە هەمىشە باشتري
 ئلان بەرەو ئىجامى باش ناروات.

• ضونكە لاقە رووداوىكى زور كەسىبە (شخصى) لەبەر نەقە نەقەسانەى لاقە
 نەقە نەزمونەيان هەىە لەوانەى باوەر يان وابىت كە هەىەكەى لە خۇيانقەى.
 ئىويستە ضارەساز رىبەرىي نەخۆشەكە بكات ، كەوا نەخۆشەكە لە فاكتري
 مەترسى تەلامار دانەكەى هەبوو (نەخۆشەكە جوان بوو يان لەبەر نەقەى مەىە
 بوو) بەلام هەى رووداوەكە نەقە نەبوو كە نەقە جوان بوو يان مەىە بوو.
 تاوانكارەكان نەقە بوو بەرترسن و دەبىت لۇمەى رووداوەكەيان لى بكرىت هەر وەها
 هەىض هەكارىكى مەترسى نەى زور لە بەكىك بكات بۇ نەقەى دەست درىدى
 سىكىسى ئىجام بدات. وشەى "لۇمە" و "هەلە" دەبىت تەنها لەو كاتەدا بەكار
 بەىنرىن كە نياز لە ئارا دا هەىە (بۇ نمونە، كاتىك نەخۆشەكە دەلەىت دەبىت خۇى
 لۇمە بكرىت بەرامبەر رووداوەكە نەقە ضارەساز دەتوانىت ترسار بكات ئاىا
 نەخۆشەكە نيازى نەم رووداوەى هەبوو. كاتىك دەلەىت نەخەىر نەقە ضارەساز
 دەتوانىت روونىكەتەو "لۇمە" و "هەلە" تەنها بەسەر كردەو دەسەنقەست بەكار
 دەهەىنرىت.)

نەخۆشەكە: هەلەى من بوو ئەشكەنجەدەرەكە دەست درىدى سىكىسى كردە
 سەرم. دەبوایە بمتوانىاىە بموەستاناىە
 ضارەساز : كەى زانىت تۆ لە مەترسىداىت؟
 نەخۆشەكە: كاتىك نەقە منى خستە زورىكەو و ئالى خستەم و دەست
 درىدى كردە سەرم.
 ضارەساز : كەواتە ئاىا تۆ زانىت ضى روودەدات هەر وەها ئاىا هەىض
 شتى هەبوو بتوانىت ئىجامى بدەىت؟

نەخۆشەشکە: من تەنھا بۆ ساتتیک وشک بووم. ضەند جارێک وتم "نەشکە" بەلام ئەو رانەووستا. دیتەو یادم ئالم ئیوە نا بەلام دیتەو یادم بیرم کردووە" نەشکە شەری لەتەلدا بکەم ئەو دەتوانی بمکوژیت."

ضارەساز: ئایا ئەو لە تۆ طەورەتر بوو؟ لەتۆ بەهیزتر بوو؟

نەخۆشەشکە: بەلێ هەر وەها کاتیک ئەو لەسەر قووی من بوو من نەم دەتوانی بچوڵیمەو. من نەم دەتوانی هەناسە بدەم.

ضارەساز: کەواتە ضوون تۆ دەتوانی راپیتریت؟

نەخۆشەشکە: ئیم وایە من نەم دەتوانی. بەلام من بەردەوام بێردەکەمەو من دەبواوە رام بپرتایە.

ضارەساز: بەلام ئەو بێرکردنەوێت بۆ هیض شوپینیکت نابات، وایە؟ ئەو لەلایەنی خۆیوە لە ناکو هات، طەورەتر بوو، بەهیزتر بوو، هەر وەها تۆ زیندانی بوویت. من ئەترسم ئایا تۆ " من دەبواوە " لەتەل " حەزم دەکرد من بمتوانیایە" نیکەل دەکەیت.

نەخۆشەشکە: من حەز دەکەم من بمتوانیایە رام بپرتایە.

ضارەساز: منیش هەر وەها حەز دەکەم رووینەدا. تۆ شایستەتی ئەو رووداوە نیت. هەر وەها لەهەموو ئەو شتانەتی تێت تۆم من هیضم نەبێت تۆ بوتوانیایە راپیتریت. هەست بەشی دەکەیت نەشکە بلیت " حەز دەکەم بمتوانیایە رام بپرتایە" لەجیاتى " من دەبواوە رام بپرتایە"؟

نەخۆشەشکە: دەزانیت، هەستکردنی جیاوێر. کاتیک دەلیم " من دەبواوە" من هەست بە خەتا دەکەم. کاتیک من دەلیم " من حەز دەکەم" من تەنھا کەمیک هەست بە خەم دەکەم.

جیاوێرێکی لێتەر سەر و لۆمە

لەم قۆناغی سێ ئێ تێ دا ئیویستە ضارەساز نەخۆشەشکە فێر بکات دەربارەى جیاوێرێکی لۆمە و لێتەر سەر و لۆمە. واتای لێتەر سەر و لۆمە بریتییە لە کرداری یەکێک لە باروودۆخێکدا ئەنجامێک دروست دەکات. لێتەر سەر و لۆمە و نیت لۆمە دیاری دەکەن. نەشکە کەسێک نیازی ئازاردانی نەبێت ئەو لۆمە طونجاو نیت. خەڵک دەتوانن جیاوێرێکی لۆمە ناستەکانی لۆمە لێتەر سەر و لۆمە دروست بکات. خەڵک دەتوانن جیاوێرێکی بکات لەنیوان رووداوێک (بەجێ لێتەر سەر و لۆمە، بە جێ نیازی) مەژوێ کوشتن بەرێکەوت (کوشتن بەهۆی طووی ئێ نەدان) (لێتەر سەر و لۆمە بەلام بەجێ نیت) هەر وەها ئیواکوشتن (لێتەر سەر و لۆمە هەر وەها نیازی کوشتن).

نەشکە خوارووە نمونەکی ئێسار کردنی کراوێ دەربارەى نیازی (نیت) و لێتەر سەر و لۆمە

ضارەساز: با قسە لە سەر جیاوێرێکی لۆمە و لێتەر سەر و لۆمە بکەین. لە نووسراوی یادەوێرێکی زەبری دەروونیەشکە تۆوە لەقو دەشیت تۆ لێتەر سەر و لۆمە بەرامبەر تەقەکردنەشکە. هەر وەها لەقو دەشیت خەڵکانی تر هەین لێتەر سەر و لۆمە و تۆ تەنھا کەس نەبوویت لەو کاتەدا تەقەت کردووە لەو کاتەدا. لێتەر سەر و لۆمە دەربارەى ئەقوێرێکی تۆ بێتە هۆی ئەنجامێک. لۆمە ئەقوێرێکی بە نیتێکی تۆوە هەتە. ئایا تۆ هەر طێز نیتێکی کوشتنی یەکێک هەبوو؟

نەخۆشەكە: نەخیر بەلام ئەوان كودران
 ضارەساز : هەندىك خەلك مردن. لەقوى تۇ ئىت طوتم نەطەر تۇ بىر لە
 بارودوخەكەى ئەو كاتە بكەيتەقو تۇ نەتوبستو نەوان بمرن. تۇ هەولت داو
 خەلكەكە بخەيتە دەرەقوى ناووخەكە. نىەتى تۇ لەو كاتەدا لەقو ناضىت كوشتنى
 خەلك بوبىت. لە راستىدا ئايا تۇ هەولت نەداو نىضوانەكە نەنجام بدەيت؟
 نەخۆشەكە: بەلى. (دەست دەكات بەطريان)
 ضارەساز : (دەوستانىت هەتاكوو طريانى نەخۆشەكە تا رادەيەك هيوو
 دەبىتەقو) وشەى لۇمە طونجاو نىە. نىەتى تۇ بە تەواوى تەقە لىكردى ئەوان
 نەبوو.

نەخۆشەكە: بەلام بۇ ضى من هەست دەكەم وەك من لۇمە بكرىم؟
 ضارەساز : ئرسارىكى باشە؟ باشترىن بۇسونى تۇ دەر بارەى نەقو
 ضىبە؟

نەخۆشەكە: (هیشتا دەطري) نەطەر يەكەك بمرىت ئەوا يەكەك دەبىت
 لىئرساوىتى بطرىتە نەستو .
 ضارەساز : ئايا ئىت وایە دەكرىت لىئرساوىتى بطرىتە نەستو بەبى
 نەقوى لۇمە بكرىت؟ وشەيەكى باشتر ضىبە بۇ بارودوخەك، كە تۇ بەشدارىت
 تىاداكردووە بەلام نىەتت نەبوو روودات؟ نەطەر يەكەك تەقەى لەيەكەك كرد بەلام
 نىەتى نەقوى نەبوو ئىمە ضى بەقو دەللىن؟
 نەخۆشەكە: رووداو
 ضارەساز : نەقو راستە. نەطەر بىر لە راستىەكانى رووداو وەكە و
 زانىارى خوت لەو كاتەدا بكەيتەقو تۇ ضون هەست دەكەيت
 نەخۆشەكە: كاتىك من وا بىرى لى دەكەمەقو وە كەمتر هەست بە خەتا
 دەكەم.

ضارەساز : لەوانەىە لە ضەند شوپىنەكدا تۇ دوو بارە هەست بە خەتا
 بكەيتەقو. تۇ ئىووستە راستى رووداو وەكە بەهینتەقو بىر زياتر لە خالەكانى
 طىر خواردى خوت

روونكر دنەقو يەك لەسەر تاوانكر دن

بەدەر لە كارى جەنط، دەشى نەخۆشەكە وەسفى نەنجام دانى رووداوىكى
 خوى بكات و رەضاو بكرىت وەك ئىاو كوشتن (كوشتنى كەسىكى بى مەترسى و بى
 ضەك بە مەبەست)، دەستدرىزى سىكسى يان توندو تىزى خىزانى. يەكەم جار
 ئىووستە ضارەساز ئرسارى بكات بۇ تىطەيشتن لە لۇمەى خود كە نەخۆشەكە
 هەيەتى. نەطەر بەراستى ئازارىكى بە مەبەست و لەخوت و خورايى بىت ددى
 كەسىكى بىتاوان ئەوا دەبىت ضارەساز بە دواى نەقو دا بطرىت كە ئايا نەم رەفتارە
 لە ئىستاندا بەردەوامە. نەطەر وایە ئەوا ضارەساز كر دنەكە ئىووستە بطورىت بۇ
 خەملاندنى هەر مەترسىەك لە سەر هەر كەسىك هەر وەها وەستاندى رەفتارەكە.
 لەم حالەتەدا تۇ ئىووستە سى ئى تى بوەستىت و طرنطى بە سەلامەتى خەلكانى
 تر بدەيت. نەطەر رەفتارەكە لە رابردوودا روويدابىت و لەو كاتەقو سقرى
 هەلنەدابىتەقو ئەوا لەوانەىە ئىووست بكات ضارەساز يارمەتى نەخۆشەكە بدات بۇ
 نەقوى تىببات ضون بارودوخەكە ئىستا جىاوازە هەر وەها ئىستا ئەو هەمان كەس

نیە بەبەرورد لەتەل کاتی رابردوو. زۆر جار خەلك تە ناڤات كە بارودوخ دەتوانیت رەفتار دیاری بكات. كەسەكان بریار دەدەن كەسی باش بن یان خراڤ تەنھا بەهۆی رەفتاری رابردوو یانئەو.

لەكۆتایدا ئیویستە ضارەساز و تەئەكی روونی هەبیت، كە وا نابیت نەخۆشەكە لۆمە بكریت بەرامبەر ئەو شتانەى جەمۆی بەسەر یاندا نەبۆە هەرۆەها ئەو شتانەى كە نەخۆشەكە نەبۆتە هۆی دروست بو نیان. بەلام لیئرسراویتی هەقیە بەرامبەر كەرداریك كە نەبەتی هەبوو بێت رووبدات. بە و تەئەكی تر سە ئی تە داوا ناكات یان ئیشیار ناكات ضارەساز ئاساو بەهینتەو بۆ كەرداری بەمەبەستى زیان، كە لەوانەى نەخۆشەكە ئەنجامی دا بێت. بەلام هیضیان ئیشی ضارەساز نیە لۆمە یان ئاكانە بۆ نەخۆشەكە بكات. ئیستا ضارەساز و نەخۆشەكە دەتوانن طفوتو بكن كە نەخۆشەكە ض بەهەئەكی هەقیە هەرۆەها هەوێ لیئوردنی خود بكات لەو بارودوخانەى نەخۆشەكە لیئرسراویتی لە ئەستۆ دا بۆ. نەخۆشەكە لەوانەى بێهۆیت شتیكى باش ئەنجام بدات بۆ كۆمەل یان كۆمەلئا ئەطەر نەتوانا شتیك بۆ قوربانیهكە بكریت.

راسناردنی ئەركی مال

• بۆ ئەركی مال، ضارەساز داوا لە نەخۆشەكە دەكات دووبارە هەمۆو یادەوێهكە بەلایەنی كەمەو جاریكى تر بنوسیت. ئەطەر نەخۆشەكە نەتوانی ئەركەكە یەكەم جار تەواو بكات ئەوا نەخۆشەكە هان دەدریت زیاتر بنوسیت لە جاری ئیشوو. زۆر جار یەكەم طیرانئەو هیض نیە جطە لە راستیهكان. دەبیت نەخۆشەكە هانیدریت وردەكاری هەستى زیاتر و سۆز و بێر كەردنئەو بنوسیت كە لەماوێ زەبەرە دەرونیەكە هەبیبوو. ضارەساز داوا لە نەخۆشەكە دەكات بێر كەردنئەوكان و سۆزەكانی ئیستاى خۆی بنوسیت، وانا كاتی یادەوێهكە دەنوسیت نەخۆشەكە بێر لەضی دەكاتئەو و هەست بە ضی دەكات (نمونه، " من هەست بە تۆرەى زۆر دەكەم"). هەرۆەها لەوانەى زەبەرە دەرونیەكە تەنھا زیاتر بێت لە رووداوەكە. رێو شوینەكانی سەربازی یان ئولیس، ئرسەكان، یان رەت كەردنئەو لەلایەن كەسى خۆشەویست لەوانەى زەبەرە دەرونیەكە خراڤتر بكن لەبەر ئەو دەبیت وەك بەشیک لە یادەوێهكە رەضاو بكرین. دەبیت یادەوێهكە ئەم رووداوانەى سەرئەو و خالی طیرخوار دێكەكانیان بخرینەسەر نوسینی ئەركەكان و طفوتوكان. ئەطەر نەخۆشەكە بێر كەردنئەو و سۆزى جیاوازی هەبیت لە وانەى لەیهكەم باس دا ئەوا ئاشان دەتوانیت بێر كەردنئەو و سۆزەكانی ئیستاى بنوسیت، بۆ نمونه، " لەو كاتە دا من بەتەواوەتى ترسام (من ئیستا هەست بە تۆرەى دەكەم)."

دەبیت بخرینئەو بێر نەخۆشەكە هەمۆو رۆذیک یادەوێهكە نوێیهكە بخوینتەو هەتا سەردانی نايندە.

• ئەركی مال بۆ خۆلى 4 بستیرو
" هەتا زووترە دەبیت دووبارە زەبەرە دەرونیەكە بنوسیتئەو. ئەطەر تۆ نەتوانی یەكەم جار ئەركەكە تەواو بكەیت تەكایە لە جاری ئیشوو زیاتر بنوسە. ووردەكاری هەستەوێهكە زیاتر بنوسە و بێر كەردنئەوكان و سۆزەكانی ماوێ

زەبەردە دەرونیەکیە ی بخەرسەر. هەروەها بیرکردنەوێکان و سۆزەکانی ئیستای خۆت بنوسە. بیهینتۆ بیری خۆت هەموو رۆدیک یادەوێکیە بخوینتۆ نیش دانیشنتی نایندە.

"هەروەها هەموو رۆدیک بەردەوام بە لێ کارکردن لێ تەقەل فورمەکانی -A
". B-C

کورتە ی سەردانی 5 : بیرەوێ دووێمی زەبری دەروونی

1. نیشانەکانیان بئشکنە (5 خۆلەک)
2. بەدەتێ بەرز نوسراوی دووێمی بیرەوێ زەبری دەروونی بخوینتۆ. یارمەتی نەخۆشەکی بەدە جیاوازیەکانی نیوان یەکەمجارو و دووێم جار دیاری بکات. (15 خۆلەک).

➤ نامانجەکان: شتی زیادکراو یان بەجیەلراو؟

- سۆزە سروشتییەکان و هەست کردن بە تاوان/ لۆمەکردنی خود؟
- بەردەوام بە لێ ترسیارکردن سەبارەت بە خالەکانی طیرخواردن.
- ناساندنی ترسیارەکانی بیرکردنۆ.

➤ **طفتوێ کردن** : سۆزەکان بەراورد بکە لێ کاتی رووداوەکی و لێ ئیستادا.

- جياوازيهكان و لقيهكضووكان لة كاتي رووداوكة و ئيستادا.
- سوژهكان دواى نوسينهتوى بيرهوهتريهكان بو جارى دووقم به بقراورد لة طفل جارى يهكتم - سوژي كهمهيز.

3. ريطه به نهخوشهكة بده ههست به سوژه شروشتييهكاني بكات. قسه لةطقل نهخوشهكة بكة سهبارت به طريمانه و نهجامهكانيان به تايبهتي جهخت بخيره سقر لومهكردى خود (10 خولهك)

- ههتدى لة ترسيارهكاني بيركرنهتوه بهكاربهينه بو ناساندنى فورمى داهاتوو (فورمى ترسيارهكاني بيركرنهتوه)، نومه يارمهتي نهخوشهكة دهتات لةسقر خالهكاني طير خواردن كاربكات سهبارت به خرائترين بارى زهبرى دهروونى.
- يارمهتي نهخوشهكة بده ووشهتي (لومه) كهمبكاتوه كه ماناي "نيهت" ي تيدايه.

4. فورمى ترسيارهكاني بيركرنهتوه بناسينه بو يارمهتي دانى نهخوشهكة تاكو رووبهرووى خالهكاني طير خواردن بيهتوه . (10 خولهك)

- فورميكى ترسيارى بهتال ئيشانى نهخوشهكة بده.
- ضاوئيداخشاندنهتوهي نموونهيهكي فورمهكة .
- خاليكي طيرخواردنى نهخوشهكة ههلبذيره بهمهبهستى بهكارهينانى نهو ترسيارانه (خاليكى طيرخواردن لةسقر لومهكردى خود ههلبذيره يان نهو) بيرورايانهي نهخوشهكة ههيهتي سهبارت به نهجامداني شتهكان به شيويهتيهكي (جياواز).

5- نهركى مالهتوه ديارى بكة و ريطريهكاني تهواوكردى نهركهكة باس بكة (5خولهك)

- هقر روهتوى كار لةسقر خاليكى طيرخواردن بكة بهتبهكارهينانى فورمى ترسيارهكاني بيركرنهتوه.
- بهردهوام به لهكاركردن لةسقر بيرهوهتورى زهبرى دهروونى نهطتر تهواو نهبوو، و روهانه بيخوينهتوه.

6. كاردانهتوهى نهخوش بو ستردانهكة ههلسهتنيته. (5 خولهك)

سەردانی 5 : دەستنیشان کردنی خالەکانی طیرخواردن

نامانجەکانی دانیشتی 5 بریتین لێ:-

1. داواکردن لێ نەخۆشەکە نوێترین نوسراوی بیرقووی زەبری دەررونی بخویننەقووە و باسی بکات.

2. باسکردنی زیادکراوە نۆی ەکان (یان سەرراوەکان).

3. هەلسەنطاندنی بقرەوئیش ضوونی دەربرینی کاربێتر (ئایا نەخۆشەکە هەست بە سۆزی سروشتی دەکات یان بەتویرە کات کەمیوتقووە؟) وە "لۆمەمی خود / هەست بەتاوان" (ئایا نەخۆشەکە دەست دەکات بە تۆرینی هەندێ لێ بیروراکانی سەبارەت بقرەوی کە رووداوە، ئایا بەهۆی هەلەتی ئقووە بوو؟ و تا ضەند دەیتوانی ریطری لیکات؟)

4. بقرەقوام بەکارهینانی ترسیاری کراوە و باش سەبارەت بە خالەکانی

طیر خواردنی رووداوەکە.

5. ناساندنی فۆرمی ترسیارەکانی بێرکردنقووە تاکو نەخۆشەکە خۆی دەست بکات بە بەکارهینانی ترسیاری کراوە و باش.

6- ئیدانی ئێرکی مال (فۆرمی ترسیارەکانی بێرکردنقووە) و دووبارە نووسینی بیرقووەریبەکی تری زەبری دەررونی ئقپتر ئیویستی کرد.

نەخۆشەکە نوسراوی تاییەت بە بیرقووەری دووومی زەبرە دەررونیبەکە دەخویننەقووە لێلەلێ جەخت کردنەسەر جیاوازی نیوان یەکەم جارو و دوووم جار.

دوای ئشکنینی نیشانەکانی نەخۆشەکە، ضارەساز ئیویستە ئیاضونقووی نوسراوی نۆی بیرقووەریبەکان بکات. یارمەتی نەخۆشەکە دەدات کە جارجار ئییبینی سۆزەکانی بکات. ئیویستە نەخۆشەکە باسی جیاوازی و لێکەکضوونەکان بکات لێ نیوان ضوونیەتی هەستکردنی لێکاتی رووداوەکەدا و هەستکردنی دوای ئقووی کە دەربارەری رووداوەکە دەنوسیت . ئیویستە ترسیار لێ نەخۆشەکە بکریت کە هەستی ضوونە دوای نوسین و خویندنقووی بۆ جاری دوووم بە بقرەووردکردن لێلەلێ جاری یەکەمدا. لێوانقە سۆزەکان کەمترین لێ دوووم جاردا ئقپتر ریطە بەخۆی بدات جاری یەکەم هەست بە سۆزەکانی بکات. ئیویستە ضارەساز دەستنیشانی جیاوازیبەکان بکات کە ضوون سۆزەکان کەم دەبنقووە بە تۆیرەری رۆیشتنی کات (یاخود هەستەکان بەشیوویەکی کاتی زیاددەکەن ئقپتر نەخۆشەکە خۆلابدات لێ هەست کردن بە سۆزەکانی لێ کاتی نوسینی نوسراوی یەکەمدا)

تۆرینی طریمانە و ئەنجامەکان بەجەخت کردنە سەر لۆمەکردنی خود

ئیویستە ضارەساز بقرەقوام بێت لێ بەکارهینانی ترسیاری ئاسان وکراوە، بەتاییبەتی ئقو ترسیارانقە کە لێ فۆرمی ترسیارەکانی بێرکردنقووەدا ریزکراون بەمەبەستی یارمەتی دانی نەخۆشەکە بۆ روونکردنقووی خالەکانی طیرخواردنی لۆمەکردنی خود یان (هەست کردن بقرەوی تارادقەک نەخۆشەکە تۆانیویبەتی یان دەتوانیت بەشیوویەکی جیاواز شتەکان ئقنجامبدات). دوای ئقووی نەخۆشەکە دووجار دەربارەری بیرقووەریبەکە قسەری کردووە و رووداوەکە لێ ناوەرۆکدا

نەزىيەت بە نەخۇشەكە بلىيىت كە ھەموو ئرسيارەكان بۇ ھەموو بۇسۇنەكان ناظونجىن.

لەسقىرەتادا ئىويستە ھەندى خالى طيرخواردن ھەلبىزىرەيت كە نەخۇشەكە بتوانىت كارى لەسقىرىكات لە ھەفتەكەدا بەبەكار ھىنانى فۇرمى ئرسيارەكانى بىر كىردنەقە. ئىويستە نەخۇشەكە بەشپويەيكى نمونەيى خالەكانى طيرخواردن ديارى بكات كە كارى لەسقىر نەكات، بەلام ئىويستە تۇ يارمەتى نەخۇشەكە بەدەيت لەق رووۋە.

بۇ ئقو نەخۇشانەي كە نەخويىندەوارن ، طرنطە كە ضەند خولەكەيك تەرخان بكەيت لە دانىشتنەكاندا بۇ برياردان لەقوۋەي كە كام دووان لە ئرسيارەكانى بىر كىردنەقە يارمەتى دەرن بۇ كار كىردن لەسقىر خالەكانى طير خواردن نەخۇشەكە. تۇ و نەخۇشەكە ئىكەقە كار دەكەن بۇ دەسنىشان كىردن ئقو ئرسيارە و ديارى كىردن ضەند رىطايەك بۇ نەخۇشەكە تا ئقو ئرسيارەنەي لەياد بىت.

ئىدانى نەركى مالىقە

" تىكايە ھەر رۇدەي خالىكى طيرخواردن ديارى بكە و ۋەلامى ئرسيارەكان بەدەقەۋە لەسقىر فۇرمى ئرسيارەكانى بىر كىردنەقە بۇ ھەر خالىكى طيرخواردن "

"نەطەر تەۋاۋ نەبوۋىت لە نوسىنى بىرەۋەرىيەكانى زەبەدەروونىيەكەت، تىكايە كارى لەسقىر بكە. بىخويىنەقەۋە ئىش سەردانى داھاتوو و ھەموو فۇرمەكان و نوسراۋى بىرەۋەرى زەبەدەروونىيەكەت بەھىنە بۇ سەردانى داھاتوو "

ئىدانى نەركى مالىقە بۇ نەۋانەي كە نەخويىندەوارن.

" تىكايە ھەر رۇدەي خالىكى طيرخواردن ديارى بكە و ۋەلامى دوو فۇرمى ئرسيارەكانى بىر كىردنەقە بەدەقەۋە بۇ ھەر خالىكى. دەستىشانى بكە كە كام دووان بەكەلكىر يىنان لاي تۇ و ضارەسازەكەت ئىش نەۋەي بىرۇي "

فۆرمى ئرسيارةكانى بىر كىردنەۋە

ئەمانە ئەۋ ئرسيارانەن كە ئەتوانىت بەكارىان بەھىنىت بۇ ھەئسەتپاندىنى بۇضونەكانت تاكو بزانىت دروست و بەكەلكن يان نا. ھەموو ئرسيارىك ناطونجىت بۇ ھەموو خالىكى طىرخواردن. ۋەلامى ئرسيارةكان بدەرەۋە (ھەتا دەتوانى زۇرتىن ئرسيار ۋەلام بدەرەۋە) بۇ ئەۋ بۇضونەنى كارى لەسەر دەكەيت.

بۇضون

(بىرورا)

1. ئايا بۇضونەكەت خويەكە يان بەندە لەسەر راستىيەكان (شتىكە كە "راستە" يان شتىكە ماۋەيەكى دوردرىدە بە خۇتى ئەللىتەۋە؟)
2. ئايا ۋوشە و دەستەۋادەى لەئەندازە بەدەر بەكاردىنى (بۇ نمونە – ھەمىشە ، ھەرتىز ، قەد ، ھەتا ھەتايە، ئىۋىستى، ئىۋىستە ، ناتوانرىت و ھەموو كاتى) ؟
3. ئايا تۇ سىرى ھەموو بارودۇخەكە دەكەيت يان جەخت دەكەيتە سەر يەك لايەنى رووداۋەكە؟
4. ئايا تۇ شتىك تىكەل دەكەيت كە لەۋانەبۋو(احتمالي كەم) روودات لەتەتل شتىك كە احتمالي روودانى زۇرە؟
5. ئايا بىرىاردانت زياتر بەندە لەسەر ھەست و سۇزەكانت يان لەسەر راستىيەكان؟

فۆرمى ئرسيارةكانى بىر كىردنەۋە (نمونه)

ئەمانە ئەو ئرسيارانەن كە ئەتوانىت بەكارىان بەيىت بۇ ھەئسەنطاندنى بۇضوونەكانت تاكو بزانىت دروست و بەكەلكن يان نا. مەرج نىيە ھەموو ئرسيارىك بطونجىت بۇ ھەموو خالىكى طيرخواردن. ۋەلامى ئرسيارەكان بدەرەۋە (ھەتتا دەتوانى زۇرتىن ئرسيار ۋەلام بدەرەۋە) بۇ ئەو بۇضوونەى كارى لەسەر دەكەيت.

بۇضوون (بىرورا): من بەر ئرسيارم لە مردنى داىكم (ئەمە نمونەى نەخۇشەكە كە داىكى، خۇى كوشتوۋە، انتحارى كر دوۋە)

1- ئايا بۇضوونەكەت خوۋەيكە يان بەندە لەسەر واقع؟
- بۇضوونەكەم بوۋە بە خوۋەيكە.

2- ئايا تۇ ووشە و دەستەۋاڭەى زىادەرۋىي بەكار دىنىت (بۇ نمونە – ھەمىشە ، ھەرتىز ، قەد ، ھەتتا ھەتايە ، ئىويستى ، ئىويستە ، ناتوانرىت و ھەموو كاتى) ؟
- من ئەلیم " من بەر ئرسم ، ھەموو ھەلەى منە ، ئەبوۋايە بەشيوۋەيكەى تر رەفتارم بكر داىە."
ئەمانە ووشەى زىادەرۋىين.

3- ئايا تۇ سەيرى ھەموو باردۇخەكە دەكەيت بەطشتى يان جەخت دەكەيتە سەر لايقەنىكى تايىتەى رووداۋەكە؟
- ھەموو باردۇخەكە ئەۋەيكە كە طيانى لەدەست دا بەھوى كر دارەكانى يەۋە.

4- ئايا تۇ شتىك نىكەل دەكەيت كە لەوانەبوو(احتمالي كەم) روودات لەقەل شتىك كە احتمالي روودانى زۇرە؟
- لەوانەىە من نەبوۋىمە ھوى مردنى داىكم ضونكە ئەو لەرووى عاتفيەۋە جىطر نەبوو و ئەۋەش بوۋتە ھوى مردنى.

5- ئايا بىر ياردانت زياتر بەندە لەسەر ھەستەكانت يان لەسەر راستىيەكان؟
- ھەستەكان.

كورتەى سەردانى 6: ئرسيارەكانى بىر كر دنەۋە

1- نىشانەكانى نەخۇشەكە بشكە (5 خولەك)

2- بە فۇرمى ئرسيارەكانى بىر كر دنەۋەدا بۇرۇرەۋە (10 خولەك)

- يارمەتى نەخۇشەكە بە ۋەلامى ئرسيارە قورسەكان بداتەۋە.
- يارمەتى نەخۇشەكە بە خالەكانى طيرخواردن روونىكاتەۋە، بەتايىتەى ئەۋانەى ئەيوەندىيان بە لۇمەكر دنى خودەۋە ھەيە ۋە ئەو بىر كر دنەۋانەى كە دەبوۋايە شتىكى جياواز بكر اىە .

- کاتیك بۆسۈنۈشكەن دەربارەى زەبرە دەرۋونىيەكە بەرقو باش بوون دەرۋون (نەخۇشەكەن كەمتر لۇمەى خۇيان دەكەن و بەشۋەقەيەكى راستەقىنەتر سەقىرى زەبرە دەرۋونىيەكە دەكەن) و دەست دەكەن بە كاركرن لەسەر نەقو بۆسۈنۈشەي زىادە رۇبيان ئىۋەدىارە و ئىۋەندىان بە ئىستا و داھاتوۋە ھەيە.

- نەطەر نەخۇشەكە نوسراوى نەنوسى سەبارەت بە بىرەۋەرى زەبرە دەرۋونىيەكەى و ھىشتا كىشەى ھەيە لەطەل بىرەۋەرىيەكەنى، ئىۋىستە جارىكى تر نوسراوى بىرەۋەرى زەبرە دەرۋونىيەكە بنوسىت و بخوئىتەۋە.

3- بەردەۋام بە لە ئرسىارى كراۋە سەبارەت بە خالەكانى طىرخواردن.

(10 خولەك)

4- فۇرمى شىۋازەكانى بىركرنەۋە بلېرەۋە (15 خولەك)

➤ ئىكەۋە لەطەل نەخۇشەدا بىنەۋە بەسەر فۇرمەكاندا

➤ ضاۋ بخشىنە بە نمونەى فۇرمىكا.

➤ نەقو ئرسىارانەى كە ئىۋىستە بىريان لىكەيتەۋە برىتەن لە:

- ئايا نەخۇشەكە شىۋازىكى تايىتەى بىركرنەۋە بەكاردىنەت زياتر

لەۋانەى تر؟

- باسى بىكە ضون نەم شىۋازانە دەبنە ئۇئوماتىك و ھەستى سلبى

دروست دەكەن (نمونه بەكاربەيە)

- ض رووداۋىكى تر لە دىانى نەخۇشەكەدا نەم جۇرە بىركرنەۋە

كارى تىكرەۋە؟

➤ يارمەتى نەخۇشەكە بەدە بىرېكاتەۋە لە نمونەى طونجاۋى تر سەبارەت بەشۋازەكانى بىركرنەۋە ئىۋەندىدار بە زەبرى دەرۋونى و ھى تر (بىجەتە لە زەبرى دەرۋونى).

➤ داۋا لە نەخۇشەكە بىكە رۇلىكى طەرۋەترى ھەبىت لە ئرسىاركرندا (نەخۇشەكە زياتر ئرسىار لە خۇى بىكات بە ئىضەۋانەى نەۋەى كە ھەر ضارەسازەكە ئرسىار بىكات).

5- نەركى مالىۋە بەدە بە نەخۇشەكە و باسى كۇستەكانى تەۋاكردى

نەركەكە بىكە (5 خولەك).

➤ نمونەى خالەكانى طىرخواردن بدۇزەرەۋە بۇ ھەر شىۋازىكى بىركرنەۋە لەسەر فۇرمەكە. تىببىنى نمونەى نوى بىكە ھەموو رۇدىك . بطەرى بۇ شىۋازەكان.

➤ بەردەۋام بە لە خوئىندەۋەى نوسراوى بىرەۋەرى زەبرە دەرۋونىيەكە نەطەر تا ئىستا ھەستى بە ھىزەت ھەيە دەربارەيان.

➤ نەطەر طرانىت ھەيە لەطەل فۇرمى ئرسىارەكانى بىركرنەۋەدا ، يەكىكى تر تەۋابىكەۋە بە ھەمان شىۋە بۇ فۇرمى شىۋازەكانى بىركرنەۋە.

6- كاردانەۋەى نەخۇشەكە بۇ سەردانەكە بىشكەنە (5 خولەك)

سەردانى 6 : ئرسيارةكانى رويپرووبونقوة

ئامانجەكانى سەردانى 6

- 1- ئياضونقوة بة فؤرمى ئرسيارةكانى بيركر دنقوةدا .
- 2- يارمەتيدانى نەخۇشەكە لة ولأمدانقوةى ئرسيارة قورسەكاندا .
- 3- بەكارهينانى ئرسيارى كراوة بؤ نغو خالە طيرخوار دووانقوةى كة نەخۇشەكە ئقوةىت روى بكاتقوة .
- 4- ناساندى و ديارى كرىدى فؤرمى شىوازەكانى بيركر دنقوة .

تاكو نەخۇشەكە ضەندەها نيشانقەى بيرقوةرى زەبرەدەروونىيەكەى هەبىت، زورطنقوة كە ضارەسەرسازەكە طوى لة بيرقوةرىيەكەى نوبى زەبرە دەر وونىيەكەى بىت، نوسىن و خويندەنقوةى بيرقوةرىيەكانى ترى زەبرە دەر وونىيەكەى دتوانرىت لة كاتىكى تردا لة دواى دانىشتەكە ئنجمبدرىت . بەمانايەكى تر نەخۇشەكە ئتوانىت خوى بەتقنھا كار لەسەر ئەمانە بكات . هەرضەندە ضارەسەرساز دەبىت بەدواداىون لەسەر بەرقوتىشزونى نەخۇشەكە بكات و داوا لة نەخۇشەكە بكات كە راثورت بدات لەسەر خالە طيرخوار دووة نوبىيەكان كە ئىويستە كاربان لەسەر بكرىت .

وئەك هەمىشە دانىشتەكە بە تشكىنى نيشانەكانى نەخۇشەكە دەست ئىدەكات . ئطەر نيشانەكانى نەخۇشەكە روى لة كەم بوون نغبوو لەم قوناغەى ضارەسەر كرىندا، نعمة ماناى ئقوةى كە طرنطرىن كىشە سەبارەت بەروداوةكە هیشتا ضارەسەر نەكراوة؟ ئىويستە ضارەساز بەردەوام بىت لة دانىشتەكان و

زوربتي كاتي دانيشتنكة بيسربرات لقسر قورسترين زوبري دبروني بقبكارهيناني فورمي ترسيارةكاني بيركرندنوة و ترسياري ناسان و كراوة. لقم كاتدا ثيويسنة ضارةساز ضاوبخشينيننوة بة نيشانكاندا تاكو بزائنت كة كام نيشانانة هيشنا طقورترين كيشتن بؤ نخبوشةكة. نطفر تائيسنا نخبوشةكة هقول دةدا خولابدات لبيبكرندنوة يان هسنت كردن بة سوز سبارت بة بشيك لة رووداوةكة، نفوا داوا لة نخبوشةكة بكة بيرقوربيكة دورودريذتر بنوسيت سبارت بقو بشة ودلنباة لقوة كة نخبوشةكة ضفند جاريك بيرقوربيكة ثخبونيننوة دواي ستردانكة(لة دقرقوةي ستردانكة). نطفر نخبوشةكة راثورت بدات لقسر مؤنكةي (بينيني خقوي ناخوش)ي بقردوام يان فلاش باك، ثيويسنة ضارةساز ناوقرؤكي بيرقوربيكة بشككيتنوة. لقوانية ناوقرؤكةكة هيمابدات كة ض بشيك روداوةكة هيشنا خالي طيرخواردن بؤنخبوشةكة. **للايةكي ترقوة** نطفر كقم بوونقوربيكة بقرضوا لة نيشانكاندا بوو نفوا ثيويسنة ضارةسازكة طرنطي بدات بقبوضون (بيرورا)ي زيادقرو دقربارةي نيسنا و داهاتوو.

تبيني: نطفر نيشانكاني نخبوشةكة ضاك نقبون طرنطة نمة باس بكةيت لةطلة لاسرترشتيارةكةت و لكاتي سقرنقشتياربيكةيدا.

ثياضونقوةي فورمي ترسيارةكاني بيركرندنوة

دواي نقوةي ثياضونقوة كرا بقسر نقركي مالقوةي نخبوشةكدا سبارت بة فورمي ترسيارةكاني بيركرندنوة، ضارةسازكة يارمقني نخبوشةكة دقات كة لة خالكاني طيرخواردن تيبطات و كاريان لقسر بكات. بؤ زوربتي بشكان، نخبوشةكة دقوانيت كاريكي نايب بكات لة وقلامدانقوةي ترسيارةكان. باوترين كيشة كة نمة رووبقرووي دقبيننوة نقوةي كة نخبوش هقول دةدا كة خاليكي طيرخواردني تر بقاربهبينيت بؤ تشتطيركردي بوضونة نالوزةكاني(خالي طيرخواردني بقم). بؤنمونة لكاتي روونكرندنوةي خالي طيرخواردنكدا " نقبواية بشيوقيةكي جياواز رقفنارم بكرداية " نخبوشةكة دلقت بلطكة برينية لة "ثيويسنة من ريطريم لة رووداوةكة بكرداية". دقسقواذقي دووقم بلطقيتك نيبة بؤ بقم بلكو قنقا خاليكي تري طيرخواردن! نفو ريطايقي بارودؤخيكي وقو نقمةي ني ضارةسقر دقكقن نقوةي كة قسقبكقن سبارت بقوةي مقبقسقان لة راستي ضيية – راستييةكان نفو شقانقن كة نققوانرين قاقني بكرينقوة و بسقلمينرين كة راستن. لقم حالقنقا، قنقا بلطكة نققوانيت تشتطيري دقسقواذقي " نقبواية بشيوقيةكي جياواز رقفنارم بكرداية" بكات و ببسقلمينيت نقوةي كة بة جياوازي رقفناريان نكردووة يان طرنطيان نقداوة بة رووداوةكة وق يان نيقتيان بووة رووداوةكة روو بدات. زوربتي كاتكان نمة راست نية (بؤ نمونة: نخبوشةكان هقوليان داوة لة بارودؤخيكي قورسدا نقوةي لة توانايناندا بيت بيكقن و خوازياري نقجامي خراث نقبون كة رووبات) – كقواتة نفو بوضونانة خون – نفو شقانقن كة نخبوشةكان ضفند جاريك بة خويان دقلينقوة- نقك راستي بن .

هقندي جار نخبوشيك لقبيري دقضيقة كة هقولبدات وقلامي يقك خالي طيرخواردن بداتقوة لة كاتيكي ديازي كراودا و ترسيارةكاني بيركرندنوة بقاربدينيت بؤ كاركردن لقسر ضفنداها خالي طيرخواردن. هقنديك جاري تر

نەخۆشەكە لەوانە ئىكەن خالىكى طيرخواردن هەلبەرزىت كە زور ئالوز بىت و نەتوانىت وەلامى ترسىارەكان بداتەو. ئەم كىشانە ئەتوانرىت دوربىرخىتەو لەماوەى دانىشتنى 5 دا نەطەر ضارەسازەكە فۆرمىكى نمونىيى بداتە نەخۆشەكە و ئىكەتەو كار لەسەر نمونەكە بكتن و نەطەر ئىكەتەو ضەندىن خالى طيرخواردنى ئاسان هەلبەرزىن و كارى لەسەر بكتن لەماوەى هەفتەكەدا. لەم فۇناغەى ضارەسەر كەردندا، خالى طيرخواردن سەبارەت بە لۇمەكەردنى خود و (روداوەكە ضون دەبوو نەطەر بەشيوەىكى جياواز رەفتارم بەكردايە لەطەلى؟) زياترن. لەم حالەتەدا زەبە دەروونىيەكە مردنى كەسانى دەوروبەرى نەخۆشەكەى تىدايە و تاوانى رزطاربوونى تىايە (هەست كەردن بەتاوانى ئەوەى كە تۇ رزطار بوى بەلام ئەوانى تر نا). ئىويستە ضارەسەرساز دلىبايىت لەوەى كە بۇضوونەكان سەبارەت بە هۆكارەكان و ئىشيبىيەكان و بۇضوونى ئالوزى تر دەستنىشانكارون.

بۇ ئەو نەخۆشانەى كە نەخويندەوارن، زور طرنطە كاتىك ديارى بەكەيت
 لە دانىشتەكەدا بۇ ئەوەى ضاو بەخشىنەتەو بە يەك يان دوو خالى طيرخواردندا بەبەكارهينانى هەموو ترسىارەكانى فۆرمى ترسىارەكانى بىر كەردنەو. ئەو نەخۆشانە داوايان لىكراو كە تەنها دوو ترسىاريان لەياد بىت و تراكتىزەى بكتن و ئىويستە بزائرىت كە نايە ترسىارەكانى تر يارمەتى رووبەروو بوونەو و طۇرىنى خالەكانى طيرخواردن دەدات.

طوران لە رەفتارى ضارەسازدا

لەم خالەى ضارەسەر كەردندا ئىويستە طوران لە رەفتارى ضارەساز دا رووبدات. تائىرە ضارەساز ترسىارى كراو دەكات بۇ رىئىشاندانى نەخۆشەكە تاكو ترسىار لە بۇضوونەكانى بكات. لەطەلأ ئىداني ترسىارەكانى بىر كەردنەو، نەخۆشەكان دەست دەكتن بە ترسىار و وەلامدانەو ترسىارەكان لەلايەن خۇيان و ضارەساز زياتر رولى شەرتەرشتيار يان راويذكار دەبينىت. ئەتوانرىت طفوتووكە زياتر كارىبەرى هەبىت نەطەر ضارەسازەكە بتوانىت ئىشنيارى وەلامى ترى طونجاو بكات بۇ ترسىارەكان. ضارەساز ئىويستى بە طەرانەو هەقىە بۇ ترسىارى كراو و راستەوخوتر نەطەر نەخۆشەكە كىشەى هەبى.

ئىنج يان شەش دانىشتنى يەكەم جەخت دەكاتە سەر (ا) سۆزە سروشتيەكان بۇ ئەوەى هەستيان ئى بەكرىت و (ب) طۇرىنى بىر كەردنەو نەخۆشەى ناواقەى و سلبى سەبارەت بە زەبە دەروونىيەكە لە رىبەى ترسىارە كراوكانى ضارەسازەكەو. كاتىك بىر كەردنەو ناواقەيەكان سەبارەت بە بىرەوەرى زەبەكە خراپەتروو، طرنطى ئەدرىت بە بۇضوونەكان سەبارەت بە ئىستا و داهاتوو. بۇ نمونە، ئەو كەسانەى لەلايەن كەسانىكى ناسراوەو بەریندار دەكرىن ئەو هەست ئەكتن كە كىشەيان هەقىە لە متمانە كەردن بە كەسانى تر. لەوانەى كىشەكەيان طەورەتر دەبىت لەطەلأ متمانە نەطەر ئەو كەسانەى خۇشيان دەوین رىبەيان ئىبەدن شكست بەينن دواى زەبە دەروونىيەكە. نەطەر نەخۆشيك و هەست بكات كە برىارەكەى لاوازبوو و بۆتەهوى روودانى زەبە دەروونىيەكە، ئەو متمانە بە برىارەكەى ناكات لە بارودوخەكانى تردا. نەطەر كەسيك برىاربكات كە دەستەلاتداران بەترس لە نازارەكانى ئەو متمانەى بەوانىش نامىنىت.

نعم بوضوونه زيادەروبييانە هەولايكن بۇ هەستكردن بە سەلامەتى زياتر بەلام دەبیتە هۇي شيواندنې ثقيوندىيەكان و رەفتارى ترساو و كەمى ريزطرتنى خود و طومان كردن لەكەسانى تر. نەم جورە بيركردنەوانە نەوانەن كە جەختى نەخەيتەسەر لە باقى ترؤسەى CPT.

ناساندنى شيوازەكانى بيركردنەو

دواى طفتوؤكردنى ترسيارەكان فورمى شيوازەكانى بيركردنەو نيشكەش دەكریت. نەم فورمە جياوازە لە فورمى ترسيارەكانى بيركردنەو ضونكە جەخت دەكاتە سەر شيوازەكانى بيركردنەو. نەك تەنها يەك شيوازي تايبەت. نەك تەنها جەخت كردنە سەر تەنها بيركردنەويەك يان بوضوونيك، ترسيار لە نەخوشەكە دەكریت نيبينى نەو بەكات كە نايان ضەند جورىكى تايبەت بيركردنەو بەكاردەهينيت كە يارمەتى دەر نين. نيبوستە ضارەساز باس لە ضونىيەتى نەم شيوازە بكات كە دەبىنە ئوتوماتيك و هەست و رەفتارى سلبى دروست دەكەن (وئەك دووركەوتنەو لە ثقيوندى بەستن لەطەل خەلك ضونكە و هەست دەكەيت كە متمانە بەكەس ناكريت). نيبوستە ضارەساز نمونەى سەردانەكانى نيشوو بەكاربهينيت يان داوا لە نەخوشەكە بكات نمونەيك بەهينيتەو لە روداوى نيشتر.

بۇ نەو نەخوشانەى كە نەخويندەوارن: طرنطە كە كاتيك تەرخان بكەيت لە ماوەى دانيشتنەكەدا بۇ دياركردنى دوو شيوازەكەى بيركردنەو كە زورترين كات نەخوشەكە بە كارى ديبيت. ضارەساز و نەخوشەكە ئىكەو كاردەكەن بۇ دياركردنى نەو شيوازە و برپاردان لەو ريطايانە بۇ وەبيرهينانەو نەخوشەكە و كاركردن لەسەر نەو شيوازە.

ئيدانى نەركى مائەو

بۇ ديارى كردنى نەركى مائەو، نيبوستە نەخوشەكە بيربكاتەو لە خالەكانى طير خواردن و نمونە بدوزيتەو بۇ هەر شيوازيى بيركردنەو. لەذيانى رۇدنىدا لە هەفتەكەدا نيبوستە نەخوشەكە نيبينى و تومارى هەر شيوازيك بكات كە نەيدوزيتەو و ترسيارى ليبكریت تا بطريت بۇ ريطايەكى تايبەت كە تايادا كاردانەو بۇ نازارەكان لەوانەى لەلايقن نەم شيوازي بيركردنەو كارپان تيبكریت. هەندى لەم شيوازي بيركردنەوانە لەوانەى نيش نازارەكە هەبوين يان طەشەيان كردبیت لە نەحامي كاردانەوي زەبرەكە. بۇنەو نەخوشەكە باشتر لەم شيوازي بيركردنەوانە بطات فورميك و نمونەكانيان دەدەينى لەطەل فورميكى بەتالدا بۇ نەو تەواوبكەن. نەطەر نەخوشەكە هيشتا باش نەبیت لە تر كردنەوي فورمى ترسيارەكانى بيركردنەو، نەوا فورميكى ترسيارەكانى بيركردنەوي دەدریتى لەطەل فورمى شيوازي بيركردنەو.

" بيربكرەو لە خالەكانى طير خواردن و نمونە بۇ هەريەك لە شيوازەكانى بيركردنەو كە لە لىستەكەدا هاتوون بهينەو لە ذيانى رۇدانەدا (يان لە كورسى هەفتەكەدا). بطرى بۇ نە ريطايانەى كە تايادا كاردانەوت بۇ زەبرە دەروونبىيەكە لەوانەى كاريتى كرابت لەلايقن نەم شيوازي بيركردنەوانەو. بەردەوام بە لە خويندەو بىرەو قرى زەبرە دەروونبىيەكە نەطەر هيشتا سوزى بەهيزت دەربارەيان هەيە."

ئیدانی ئۆزى مالتۆ (بۇ ئۆوانى كە نەخویندەوارن)
 " تکیا دوو شیوازی بیرکردنۆ هەلبذیرە لە فۆرمەکتدا و نمونە بە
 هەریەکیان بهینەرۆ لە ذیانى رۆدانەتدا. ئۆ دووانە هەلبذیرە کە هەست دەکتیت
 بەسوودترینان لەطەلأ ضارەسازەکتدا ئیش ئۆوی دانیشتنەکتە بەجی بیلیت.
 بطۆرى بۇ ئۆ ریطایانەى کە تیایدا کاردانۆت بۇ بیرۆۆرى زەبرەکتە لۆوانەى
 کارى تیکرابیت لەلایەن ئۆم شیوازانۆ. هیمایەکی نەطور بەکاربهینە بۇ
 وەبیر هینانۆت بۇ ئۆوی رۆدانە بیرت بکتۆیتۆ"

فۆرمى شیوازەکانى بیرکردنۆ

ئۆوی لە خوارۆ ریز کراوۋ ضەندەها جۆرى شیوازەکانى بیرکردنۆن
 کە خەلک بەکاربدین. ئۆم شیوازانە زۆربەى جار دەبنە خوویەکی ئۆتوماتیکى و
 وامان لیدەکتەن سۆزى سلیمان هەبیت یان کارى بیسوود ئۆنجام بدین. نمونەى
 شیوازی ئرسیار بهینەرۆ بۇ خالی طیرخواردنەکانت. خالە طیرخواردوۆەکت
 لەذیر شیوازەکتدا بنووسە و ئیمان بلی ضۆن ئۆتونجیت لەطەلى و هەرۆها
 بیرلۆۆش بکتۆۆە کە ضۆن ئۆم شیوازی بیرکردنۆۆیە کارت ئینەکت.

1- موبالەغەکردن یان بضووکردنۆۆى بارودوؤخیک.

2- رەضاونەکردنى بەشە طرنکەکانى بارودوؤخەکت.

3- زیاد لە ئیویست ناسانکردنى شتەکان بە باش/خراث یان راست /هەلە.

- 4- خويندنه‌و‌وى مېشك (واهه‌ست ده‌كەيت خه‌لك خراث بېرده‌كه‌نه‌و‌و
سه‌بارت به‌ توله‌ كاتيكدا به‌لطة‌يه‌كى ته‌واو نيينه‌ بوه‌ نه‌مه‌).
- 5- هو‌كاره‌ينانه‌و‌و بوه‌ سو‌ز (سو‌زيكت هه‌يه‌ و وانه‌زانيت نه‌بى هو‌كارىك
هه‌بېت بوه‌ نه‌و سو‌زه‌)

فۆرمى شي‌وازەكانى بېرکردنه‌و‌و (نمونه- 1)

ئەقەوى لە خوارقە رىزبەند كراوة ضەندەها جۆرى شىوازەكانى بىر كەردنەقەن كە خەلك بەكار بدين. ئەم شىوازانە زۆربەى جار دەبنە خوويەكى ئوتوماتىكى و وامان لىدەكەن سۆزى سلبىمان ھەببەت يان كارى بىسوو ئەنجام بدەين. نمونە بەھىنەقەو بۇ ھەر شىوازىك لە خالى طيرخوار دىنەكانت. خالىطيرخوار دىنەكەت لەذير شىوازەكەدا بنووسە و ئيمان بلئى ضون ئەتونجىت لەقەلى. و بىر لەقەوش بىقەقەو كە ضون ئەق شىوازە كارت تىنەكات.

1- موبالەغە كەردن يان بىسوو كەردنەقەوى بارودۇخىك.

لاشەتەكى مردووم بىنى بەلام نازارى نەدام، كەسانى تر خراشتر يان بەسەر ھات بە بىنىنى كارەساتى وەھا، كەواتە كاردانەقەوم بۇ بارودۇخەكە ھەلە بوو و من لاوازم.

2- رەضاونە كەردنى بەشە طرنەكەكانى بارودۇخەكە.

بەردەوام لە لەيادىضوونەقەوى ئەو راستىيەى كە دەستىر ئىدەقەو كە دەمانىضەى ئىبوو كە زانىارىيەكى طرنەقە سەبارەت بەقەوى كە ضەند كۆنترۆلم ھەبوو.

3- زيادە ئىويست ناسان كەردنى شتەكان بە باش/خراش يان راست /ھەلە. كارىكى ھەلەبوو كە لە لاشە مردووقە رام كەرد يان شەرم نەكەرد لەسەر ئەخوشەكە لەكاتى دەستىر ئىدەقەدا.

4- خویندەقەوى مېشك (واھەستەدەقەيت كە خەلك خراش بىر دەكەنەقەو سەبارەت بە تۆلەكاتىكەدا بەلەتەكى تەواو نىيە بۇ نەمە) باوكم ئىستا ھاواردەكات، وا ھەست دەكەم تۆرەيە. بەلام زۆربەى جار ئەبوو ضوونەى من راست نىيە، بەلكو لەبەرنەقەوى كە طوييەكى كەقە و ھاواردەكەت ضونە نازانىت ھاواردەكات.

5- ھوكار ھىنانەقەو بۇ سۆز (سۆزى ەكت ھەيە و وا ئەزانىت ئەبى ھوكارىك ھەببەت بۇ ئەق سۆزە) طريام و ھەستەم كەرد تاوانبارم كاتىك باوكم ھاوارى كەرد بەسەرما و منىش بىرندار بووم، لەبەرنەقەو وا ھەست ئەكەم كە شتىكى ھەلەم كەردووقە.

فۆرمى شىوازەكانى بىر كەردنەقەو (نمونه-2)

ئەقەوى لە خوارقە رىزبەند كراوة ضەندەها جۆرى شىوازەكانى بىر كەردنەقەن كە خەلك بەكار بدين. ئەم شىوازانە زۆربەى جار دەبنە خوويەكى ئوتوماتىكى و وامان لىدەكەن سۆزى سلبىمان ھەببەت يان كارى بىسوو ئەنجام بدەين. نمونە بەھىنەقەو بۇ ھەر شىوازىك لە خالى طيرخوار دىووقەكانت. خالە طيرخوار دىووقەكەت لەذير شىوازەكەدا بنووسە و ئيمان بلئى ضون ئەتونجىت لەقەلى و بىر لەقەوش بىقەقەو كە ضون ئەق شىوازە كارت تىنەكات.

1- موبالەغە كەردن يان بزووك كەردنەتووی بارودۇخىك .
وا راھاتووم بلىم كە نەتەر من نەتووستمايە نەوا كەمىنەكە رووی
نەنەدا و كەس نەنەمرد . نىسنا من بارودۇخەكەم بزووك كەردۇتەوۋە كە ضون
ناتوانریت روودانى شەر ئىشېبىنى بكریت، ھەرضونىك بوایە لەوانەيە كەمىنەكە
ھەر رووی بدایە .

2- رەضاونە كەردنى بەشە طرنكەكانى بارودۇخەكە .
ھەمىشە ھەست بە تاوان نەكەم ضونكە من خەلكم كوشتوۋە . بەخرائى
بېرم لەخوم كەردەوۋە و ضەند سالنىك ھەستم كەردوۋە كە كەسىكى بى قىمەتم .
ھەرطىز بېرم لە واقى بارودۇخەكە نەكەردەوۋە . شەربوو . نەبوایە خەلكم
بكوشتايە ضونكە نەمە سروشتى شەرە . كاتى ھەست كەردن بە تاوان و خرائى
خوم رەضاوى راستىيەكەم نەكەرد كە نەوۋە شەربوو .

3- زياد لە ئىويست ناسانكەردنى شتەكان وەك باش/خراث يان راست
/ھەلە .
ھەموو كەسىك باش يان خراث نىە، لەوانەيە شتىكم كەردىت لە دىانمدا كە
باش نەبوۋىت بەلام نەمە نەوۋە ناطەيەنەت كە كەسىكى خراثم .

4- خويندەتوۋە مىشك (واهەست دەكەيت خەلك خراث بېردەكەنەوۋە
سەبارەت بە تۇ لە كاتىكدا بەلطةيەكى تەواۋ نىە بو نەمە)
ھەمىشە وانەزانم كە خەلك واهەست دەكەن من شكستم ئى ھىناون و
واھەست دەكەن كە من رىطەم بە كەمىنەكە داۋە روۋىدات . بەلام نىسنا نەزانم كە
من وام بېر لى كەردوۋەتەوۋە – نەمزانيۋە نەوان بېر لەضى نەكەنەوۋە . لەبەرنەوۋە
ئرسىارم لە ھەندىكىان كەرد و كەسىان نەيان ووت ھەلەى تۇيە . واهەست نەكەم
من مىشكى نەوانم خويندەتەوۋە .

5- ھوكارى سوز (سوزىكت ھەيە و وا نەزانىت نەبى ھوكارىك ھەبىت
بو نەو سوزە)
لەبەرنەوۋە ھەمىشە ھەستم بەتاوان كەردوۋە، وامزانيۋە كە تاوانبارم
بەلام ھەست كەردن بە شتىك زور جياۋازە لەوۋەى كە لە راستىدا ھەيە، ھەستم بە
تاوان كەرد ضونكە خەلك نازاردان بەلام نەوۋەش نەوۋە ناطەيەنەى كە ھەلەى من
بوۋە .

كورتى سەردانى 7: شىوازەكانى بىر كوردنەۋە

- 1- نىشانەكانى نەخۇشەكە ضىك بكة. (5 خولەك)
- 2- بە فۇرمەكانى شىوازى بىر كوردنەۋەدا بىر كوردنەۋە بۇ دىارى كوردنى خالى طىرخواردنى تايىقت بە زەبەرە دەروونىيەكە (10 خولەك)
ئەۋ خالانى كە ئىۋىستە بخرىنە روو برىتىن لە:
- ئاىا نەخۇشەكە شىوازىكى تايىقت زور بەكار دىنىت؟
- باسى ئەۋە بكة كە ضون ئەم شىوازانە لەۋانقىە كار بكنە سەر
كاردانقەۋى نەخۇشەكە بەرامبەر زەبەرە دەروونىيەكە.
- ئامانجى (CPT) برىتىيە لە طۇرىنى ئەۋ شىوازانە بە شىوازى
بىر كوردنەۋە نەرمتر.

3- فۇرمى طۇرىنى بىروراكان و ھەستەكان بناسىنە لە رىطەى
نمونەيەكى زەبرى دەروونىيەۋە (15 خولەك)

- دەيستىشانى بكة كە ضەندجار ئەۋە دووبارە بۇتەۋە لە فۇرمەكانى ئىشودا.
- فۇرمى ABC بەكار دەھىنرىت.
- فۇرمى ئرسىارەكانى بىر كوردنەۋە بەكار دەھىنرىت.
- بۇضوونىكى نوبى ھاۋسەنطى نەرم ئىك بەھىنە.

4- يەكەم ناۋضە لە ئىنج ناۋضەكەى كىشە بناسىنە: بابەتى سەلامەتى
كە ئەۋەندى بە خود و كەسانى ترەۋە (10 خولەك)

- ئىنج بىرۋكەى سەرەكى : سەلامەتى، متمانە، ھىز / جلقو ، رىزطرتن
و طرنطيدان.

- ئىش/دوا: ضون زەبەرە دەروونىيەكە كارى كوردنەۋە سەر بۇضونەكان
سەبارەت بە سەلامەتى خود و كەسانى تر؟
-- ئەطەر خالى طىرخواردن ھەقىە سەبارەت بە سەلامەتى ئەۋا
فۇرمەكان -- بەكار بەھىنە بۇ كار كوردن لەسەرىان.
-- ئىۋىستە تىبىنى ئەۋە بكةيت كە ضون بۇضونەكان رەفتار دەطۇرن)
ئەتوانىت وا لە خەلك بكات دوور بكةۋنەۋە)
-- يارمەتىدانى نەخۇشەكە لە ناساندنى بىرۋكەى كەمتر زىادەرۋ
-- بىرۋكەى طۇرىنى ئەركى مألەۋە و فۇرمى ھەستەكان لەرىطەى
ناساندنى يەكەك لە خالى طىرخواردنەكانى سەلامەتى (كە ئەتوانرىت لە
ئەركى مألەۋەدا تەۋا بكرىت)

5- ئەركى مألەۋە دىارى بكة و كۇستەكانى تەۋا كوردنى باس بكة. (5

خولەك)

ھەر رۇدەى لەسەر خالىكى طىرخواردن كار بكة لە رىطەى بەكار ھىنانى فۇرمى
طۇرانى بىرورا و ھەستەكان. دلنىابە بەلايەنى كەمەۋە كار بكةيت لەسەر خالىكى
طىرخواردن سەبارەت بەسەلامەتى. ھەۋل بەدە ئەمە بەكار بەھىنە بۇ ئەۋ
رووداۋانقى بەم دووايانە روويانداۋە.
داۋا لە نەخۇشەكە بكة بەردەۋام بىت لە خویندەۋەى نوسراۋى بىرەۋەرى زەبەرە
دەروونىيەكە

نُطَقَر تَا نِيَسْتَا هَسْتِي بِي هِيَزِي دَر بَارَقِيَان هِيَا .
6- كَار دَانَقُوِي نَخُو شَكَا بُو سَر دَانَقَا ضِيَك بَكَا (5 خُولَك)

ناساندنى فۇرمى طۇرانى بىروراو و ھەستەكان لىقەلە نىمۇنەى زەبرى دەروونىدا.

ئىويستە ضارەساز فۇرمى طۇرانى بىروراو و ھەستەكان فىرى نەخۇشەكە بىكات. ھەموو شارەزايىكەكانى لىقە فۇرمەكەدا فىركراون و لىقە ضارەسەرەكەدا بىكارىدىنن و فۇرمى نوىى طۇرانى بىروراو و ھەستەكان دەناسرىنرىت. فۇرمى طۇرانى بىروراو و ھەستەكان بىكارىدىت بۇ ئاشماوۋى سىردانەكان. فۇرمى A-B-C دوو ئىسىارى يەكەم ئىك دىننىت (بىروراو و ھەستەكان). بۇ تاقىكرىنەوۋى بىروراو، نەخۇشەكە ئىسىارىكەكانى بىررىنەوۋە بىكارىدىننىت و ۋەلامى ئىوانە ئىداتەوۋە كە طونجاوۋە لىقەلەلەدا. ئىويستە نەخۇشەكە بىرىكاتەوۋە لىقەوۋە كە نىيا كام بىروراو لىقەلەلە يەكەكە لىقە شىوازەكانى بىررىنەوۋەدا دەتونجىت. ئاشان نەخۇشەكە داواى لىدەكرىت كە بىر لىقە دەستەۋادىيەكى ھاوسەنننر و واقى تىرى بىكاتەوۋە.

ئامانجى ضارەسەرەكە بىرىنى نىقە لىقەوۋە ھەمىشە خەلك بىقىرىنەوۋە بۇ ئىقە بىروراوانەى ئىش زەبىرە دەروونىيەكە ھەيانبەوۋە. نەقەر كەسىك بۇضوونى زىادەرەوۋى ھەبوو ئىش رووداۋەكە ئىقە ئامانجەكە بىرىنى دەبىت لىقە ئىكەننى بىروراو و بۇضوونى ھاوسەننر. بۇ نىمۇنە ئىقەر يەكەكە باۋەرى و ابىت كە توانىۋىنى مەمانە بىقە ھەموو كەسىك بىكات ئىقە زۇر واقى نىبىت و لىقەۋانە نازار دەرىش بىت كە بۇ ئىقە بىروراوانە بىقىرىتەوۋە. بىقەمان شىۋە ئىقەر كەسىك باۋەرى و ابوو كە طىرنە ھەمىشە كۇننرۇلى "جەقەوۋى" ھەستەكانى بىكات، نامانەۋىت بىقىرىنەوۋە بۇ ئىقە بىروراوانە.

ئىويستە ئىركى مالىقە كاركرىن بىت لىقەر خالەكانى طىرخوارىن يان كارىدانەوۋە زەبىرە دەروونىيەكە و ھەروەھا طۇرىنى شىوازەكانى بىررىنەوۋە كە ئىقەنەھۋى دروست بوونى كىشە لىقەلەلە فۇرمى طۇرىنى بىروراو ھەستەكان. ۋەك نىمۇنەيەك، خالىكى طىرخوارىدو كە دىارى كراۋە لىقە كارىقىرى سىرەتايى زەبىرە دەروونىيەكە يان لىقە سىردانەكانى ترەوۋە ئىويستە بىكارىبىنرىت. ئىويستە ضارەساز و نەخۇش ئىكەوۋە فۇرمەكە ئىرىكەنەوۋە لىقەۋە سىردانەكەدا و ضارەساز يارىمەتى نەخۇشەكە بىدات بىلەننى كەمەوۋە خالىكى طىرخوارىدو ھەلبىدىرىت و رۇدانە كارى لىقەر بىكات، ھەروەھا بىلەم ئىويستە ھانى بىدات بۇ بىكارىھىنانى فۇرمەكان بۇ ئىركى مالىقە كاتىك رووداۋەكان لىقەۋە ھەققەكەدا روودەدەن.

ناساندنى بابەتى سەلامەتى خود و كەسانى تر

ضارەساز ئىويستە يەكەم بابەت لىقە ئىنچ بابەتە تايىبەتەكە بناسىننىت كە ئىقەنرىت طىقوۋى لىقەر بىرىت لىقەۋە ئىنچ سىردانى داھاتوودا.

" لىقە ئىنچ سىردانى داھاتوودا سەبارەت بىقە جۇرەكانى بىرورا لىقە نىانندا قىسە دەكەن كە لىقەۋانە لىقەلەلەن زەبىرە دەروونىيەكەوۋە كارى تىكرابىت. لىقە ھەر سىردانىكەدا ئىسىارىت لىقە دەكەم كە بىرىكەتەوۋە لىقەۋە بىروراكانىت ضون بوون ئىش رووداۋەكە و ضون رووداۋە زەبراۋىيەكە كارى تىكرىدوون. نەقەر ئىكەوۋە بىرىرىدەن كە ھەرىكە لىقە بابەتەنە خالى طىرخوادوون بۇ تو، داۋات لىقە دەكەم فۇرمەكان تەۋابىكەت تاكو طۇران لىقە شىتانەدا بىكەت كە بىقە خوت نەلنىت. ئىنچ ناۋىسە طىشىيەكە بىرىن لىقە بۇضوون سەبارەت بىقە سەلامەتى، مەمانە، ھىز، جەقە رىزىطىرن، و طىرنىدان. ھەرىكە لىقە بابەتەنە دەتونرىت سەبىرىت لىقە دوو ناراستەوۋە: ضون بىرىدەكەتەوۋە سەبارەت بىقە خوت و كەسانى تر."

بۇ قىسەكرىن لىقەر سەلامەتى، فۇرمە دوو ئىقەرىكە بىكارىبەنە كە ئىقەرىقە خەسەتەكانى ئىركى مالىقەۋە سىردانەكە دەكەت. زانىارى دابىن نەكەت دەبارەى سەلامەتى، لىقە نىۋىاندا نەقە رىطايانەى لىقە رىطەيەوۋە بىروراكان دەطۇردىن، نىشانەكان و

كيشةكان كه نةنجامى دهبيت له طورينى بيروراكان سةبارت بهسةلامتى و بوضونى نويى سةلامتى "

"يةكتم بابت كه قسى لةسهر نةكهن بريتيه له سةلامتى. نيش نةشكةنجةكه، بروات وابوو كه بهتةواوى سةلامتيت (كه كسانى تر مةترسيدار نةببون)؟ هةستت كردوو كه توانيوتة خوت بشاريزيت؟ (نةطهر بهلى) نةم بيرورايانه دهطورين بههوى زهبرة دهرونييهكهوة. نايا باوقرت وابوو كه خةلكى تر مةترسيدارن و نازارت نةدهن؟ نايا باوقرت وابوو كه ناتوانيت خوت بشاريزيت؟ (نةطهر بهلى) كهواته رووداوةكه نةم بوضونانه نةسنددكات ودهيسلمينييت. كاتيك توطهورةبوويت نايا هيض نةزمونيك هةبووة كه واى ليكردوويت هةست بكةيت سةلامت نيت يان له مةترسيدايه؟ نايا له شتى خرات ثاريزراويت؟ هةستت كردوو كه هةرطيز ليت روودادات؟.

دواى نةوةى نةخوشةكه باسى بيروراكانى دهكات نيش نةشكةنجةكه:

- ضارةسازةكه ثيويسىت يارمتهى نةخوشةكه بدات تا برياربدات كه نايا بيروراكانى نيشووى طوراون يان جيظيربوون بههوى زهبرة دهرونييهكهوة.
- ضارةساز و نةخوشةكه ثيويسىت برياربدن كه نايا نةخوشةكه بهردوام دهبيت له هةبوونى بوضونى سلبى سةبارت بهسةلامتى كسانى تر يان تواناي خوى بو ثاراستنى خوى له زيان.
- ثيويسىت باسى نةوة بكن كه ضون بوضونى سلبى نةبيته هوى رارايى و (بو نمونة " شتيكى خرات لهوانية لةمن روودات نةطهر بهتةنها بضمةدهرة")
- نةخوشةكه ثيويسىت به زانينى نةوة هةيه كه ضون نةم بوضون و سوزانه كاردهكنة سهر رهفتارى.

جياكردهنةوى كردارهكانى سةلامتى راستةقينة له دوركهوتنةوة لهسهر بنمةماى ترس

لهوانية ضارةساز ثيويسىت به يارمتهيدانى نةخوشةكه هةبيت بو جياكردهنةوى كردارهكانى سةلامتى راستةقينة له دوركهوتنةوة لهسهر بنمةماى ترس يان له كوئايى نةم سقردانده يان لهماوى سقدانى داهاتوودا. نةخوشةكه نةتوانيت نةطهرى بوونة قوربانى كتم بكاتنة لةريطهى كردارى سةلامتيةوه (بو نمونة ، دهرضا داخستن نك ضاند جاريك ضيك كردنهوةيان) بهي نةوة هةست به ترس و توقين بكات يان زور خو به دوربطريت له رهفتارى زيادهرةو.

ههرضندة هندی رووداو نيشينى نكراون و هيض ريطايك نييه بو كهمكردهنةوى مةترسيان (بو نمونة، هيرشى ضكى كيمياوى له هةلأهجة). ترسى طشتى و كرداره زيادهرؤيةكانى سةلامتى وئك (ههست كردن بهترس ههموو كاتيك، ههميشه بهناطابوون، ضيك كردنى داخستنى دهرضا 50 جار) روداوة زهبراوييهكه دورناخاتنةوه و ريطه له ضارةسهر دهطري. هندی نةخوش جةختيان كردوة سهر طرنطيدانى زور به فاكتهريكى زهبرة دهرونييهكه كه ههموو ثلاثى سةلامتبيان لهسهر نةو فاكتهرة دائهين بو دهروضون له سقرضاوة ترى بهرزى مةترسيدار.

ثيويسنة ضارة ساز يارمى نةخوشةكة بدات دةستةواذةكانى حوى بناسيتةوة كة ثةيوهنةديان
 بة سةلامتيةوة هةية و دةست بكات بة هيناندى بؤضونى نويتىر و كةمتر مةترسيدار)
 بؤ نمونة

ئەكرى ووشەى "دلىام كة دووبارة روودةانەوة" بطورىت بة "لەوة ناصيت
 رووبداتەوة". هەندى جار نەخوشەكان بروايان واىة نەطەر رووداوةكة جارئك رووبدات،
 جارئكى تريش روونەدات. ضارةسازةكة ثيويسنة ئەوة بةبىر نەخوشەكەدا بەهينتەوة كة ئەو
 رووداوة رۇدانە يان هەفتانە يان سالانە روونادات. بەلكو لة راستيدا رووداويكة نەطەرى
 روودانى زور كەمە. هەرضەندە ضارةساز ناتوانيت ثەيمان بدات كە جارئكى تر
 روونادات بةلام ئەتوانيت يارمى نەخوشەكة بدات واى لىيكات كە 100% دلىيا نەبيت لة
 دووبارة روودانەوةى.

ثيدانى نەركى مالتەوة

ثيويسنة نەخوشەكة بةلايەنى كەمەوة فؤرمىك ثربكاتەوة سەبارەت بة سەلامتەى نيش
 سەردانى داهاوو، ئەطينا ثيويسنة نەخوشەكة هانبدرىت بؤ تەواوكردى ئەو فؤرمانەى
 ثةيوهنةديان بة خالى طيرخواردنة ديارى كراوةكانەوة هةية و هەروەها ئەو رووداوانەى
 ئەم دوايانە كە ثةيوهنةدى بة زەبرى دەروونىيەوةن و خەمناكن.

"فؤرمى طورانكارى بىرورا و هەستەكان بەكاربەينە بؤ تىطەيشتن و
 رووبەرووبوونەوةى خالىكى طيرخواردن بةلايەنى كەمەوة هەموو رۇديك. تكاية
 بىربكەروە سەبارەت بةوةى ضون بىروراى نيشووت سەبارەت بة سەلامتەى كاربان
 تىكراوة لةلايەن زەبرە دەروونىيەكەوة. نەطەر بابەتى سەلامتيت هەية كە ثةيوهنةدى بة
 خودو كەسانى ترەوة هەية، بةلايەنى كەمەوة فؤرمىك تەواو بكة بؤ رووبەرووبوونەوةى
 ئەو بىروراينە. ثەرة ماوەكان بەكاربەينە بؤ خالەطيرخواردنةكان يان رووداوة
 بىزاركەركەكان كە بەم دووايانە روويانداوة.

هەروەها ئەم فؤرمە ئەتوانريت بەكاربەينريت لةلايەن ئەو نەخوشانەوة كە
 نەخويندەوارن. طرنطە كە نيشانيان بدەيت ضون وينەكان رەتطدەدەنەوة لەضونىتەى
 كاركردن لەسەر خالى طيرخواردنةكان. هەرضەندە نەخوشە نەخويندەوارەكان ناتوان
 وەلامەكانيان بنوسن بةلام ئەتوانن فؤرمەكة وەك وەبىر هينانەوةيةكى ثرۇسەكة بەكاربەين
 كە لە رىطەيقەوة رووبەرووى بىروراكانيان ببنةوة يان بيان طورن.

بابەتى سەلامتەى

(بەكاربەينريت لەطەلأ نەخوش لە كۆتاى سەردانى 7 و سەرتەئى سەردانى 8)
 بؤضونى تايبت بة خود: ئەو بؤضوونەى كە خوت ئەتاريزيت لە زيان و هەندى
 كۆنترۆلت هەية بەسەر رووداوةكاندا

نايا نەزمونەكانى نيشووت برىتى بوون لە.....

سلبى؟	ايجابى؟
ئەطەر ضەند جارئك	ئەطەر تاقيكردنةوةى
تووشى مەترسى و باروودوخى	ئىجابى نيشترت هەية لەوانەية

<p>بؤضوونكة ئيش بخهيت بقوةى كە تۆ كۆنترۆلى زۆربەى رووداوةكانت كردووة و ئقتوانيت خۆت بئاريزيت لة زيان. زهبرة دهرونيبةكة ئقتوانيت ئتم بؤضوونكة ئفرت و بلاوبكاتقوة</p>	<p>ذيانى جلتو نكراو بوويت، لقوانية بؤضوونى سلبيت هتبي سقبارةت بة تواناي خۆت بؤ ئاراستنى خۆت لة زيان، زهبرة دهرونيبةكة ئتم بؤضوونكة جيطير دكات.</p>
--	---

<p>نیشانەكانى باوقر كردن بقوةى كە ناتوانيت خۆت لة زيان بئاريزين</p>
<p>* دلءراوكيى بقردقوام و هتميشتيى * بيركردنقوةى هيرشبتىر سقبارةت بقوةى كە لة مءتر سيدايت. * بى ئوقرةبى. * داضلءكين و بزواندى جىستتيى . * ترسيكى توند سقبارةت بقوةى كە دووبارة ببيتة قوبانى لة داهاتوودا.</p>

بؤ ضارةسءر كردنى ئتو كيشانئى ئقوةنديان بقو بيركردنقوةوقوةية كە تۆ ناتوانيت خۆت بئاريزيت ، لة بقرامبقردا ضى بة خۆت دهلبيت؟

<p>دءستقواذى خود لقوانية بريتى بيت لة</p>	<p>ئءطءر ئيشتر بروات وابوو كە</p>
<p>ئبختيمالة جاريكى تر روونءداتقوة بةلام طومانءكان لة ئارادان.</p>	<p>"لە من رووناداتقوة" ئبويسءة ناكؤكيبءكة ضارةسءر بكقيت لة نيوان ئتم بؤضوونقو ئقزمونى قوربانبيون</p>
<p>" من جلقوم نيبة بقسءر ئقو شتانئى كە ليم روونءدءن بةلام ئقتوانم ئامادةكارى وقربطرم بؤ كءمكردنقوةى روودانى زقبرى دقروونى لة داهاتوودا"</p>	<p>" ئقتوانم كۆنترۆلى ئقوة بكقم كە ليم روونءدا و ئاريزطارى لءخؤم بكقم لة هءر زيانيك" " ئبويسءة ناكؤكيبءكة ضارةسءر بكقيت لة نيوان ئتم بؤضوونقو ئقزمونى قوربانبيون "</p>
<p>ئقتوانم كۆنترۆلى ئقو رووداوانة بكقم و هقنطاو بنيم بؤ ئاراستنى خؤم و لة زيان و ئازار،</p>	<p>تۆ كۆنترۆلت نيبة بقسءر رووداوةكاندا و ناتوانيت خۆت بئاريزيت، زهبرة دقروونيبةكة ئتم بؤضوونقو</p>

جیٲیر کردوة. ئیویسته بؤضوونی نوى بیئیتة کایوة کة واقعین و بؤضوونہکانت زیاد دةکات دةبارةى کؤنترؤل و توانات بؤ ئاراستنى خؤت.	ناتوانم کؤنترؤلئ رةفتارى کةسانئ تر بکعم. بةلام ئةتوانم هةنطاو بؤ کةمکردنہوةى ئةطئرى توش بوون بہ رووداویک بنیم کة تیایدا کؤنترؤل لہدست ئةدعم
---	---

بؤضوونی تاییت بة کةسانئ تر: بؤضوونی تاییت بة مةترسى کةسانئ تر و ئیشبینیہکان سةبارت بة ویستی کةسانئ تر کة ئعیانہویت نازارت بدہن و بریندارت بکمن و توشئ لہدستدانت بکمن.

نایا نةزمونہکانئ ئیشووت بریتئ بوون لہ:

سلبئ	اجابئ
ئةطئر نةزمونئ نةوت هہبوو کة خةک مةترسیدارن لہ سقرەتای ذیانندا لہوانہیہ ئیشبینئ نہوة بکئیت کة کةسانئ تر بنئاریزن و زیانت ئینہطیہنن، بریندارت نەکمن و نازارت نەدەن. زەبرە دەرونیہکە نەم بؤضوونانہ جیٲیر دہکات.	ئةطئر نةزمونئ نةوت هہبوو کة خةک سەلامەتن لہ سقرەتای ذیانندا لہوانہیہ ئیشبینئ نہوة بکئیت کة کةسانئ تر بنئاریزن و زیانت ئینہطیہنن، بریندارت نەکمن و نازارت نەدەن. زەبرە دەرونیہکە نەم بؤضوونہ ئەرت و بلاودەکاتہوة.

نیشانہى تاییت بة بؤضوونی سلبئ تاییت بة سەلامەتى
- کاردانہوةى تۆقین یان خۇلادان - ئاشەکشیی کؤمەلایەتى.

ضارة سة كردنى نةو كيشانةى كة ثةيو تنديان بةو بؤضونانةوة هةية كة دةلئت هةموو خةلك مةترسيدارن و نامادەن بؤ نازاردانت، لة بةرامبەردا تۇضى بة خوت دةلئت؟

دەستەواذەى خود لەقوانەىە بریتى بیت لة.....	ئەطەر ئیشتر بروات و ابوو كة.....
هەندى كەس لیرەىە و مەترسيدارن، بەلام هەموویان بؤ نەوة لیرە نین كە بە شیوةیەك نازارم بدەن.	" كەسانى تر لیرەن بؤ نازاردانى من و بریندار كردنم و لەدەستدان " ئیویستە بؤضونى نوى و نەرم و هاوسەنط بنیات بنییت تاكو ناسودەبیت لەطەلأ نەو كەسانەى كە ئەیان ناسیت و بتوانیت بضیتە ثەیوةندی نویوة لەطەل كەسانى تردا.
" لەقوانەىە هەندى كەس هەین كە نازارى كەسانى تر دەدەن، بەلام شتیكى ناواقعیە كە ئیشینی نەوة بكەم كە هەموو ئەوانەى ئەیان بینم ئەیانەویت نازارم بدات "	" لەلایەن كەسانى ترەوة نازار نادریم " ئیویستە ناكوكى نیوان ئەم بؤضونە و قوربانى بوون ضارةسەر بكەیت . بووضونە نویمان ئیویستە رەنطدانەوةى ئەطەرى بریندار بوونى تۇ لەلایەنى كەسانى ترەوة بیت نەك نەوةى كە هەموو كەس ئەیانەویت و هەول دەدەن نازارت بدەن.

فۆرمي طۇرانكارى بىرورا و ھەستەكان

1. خالىي طيرخواردن

2. ھەستەكان

3. ئرسيارەكان

4. بىرورا نوپپەكان

4. طۇران لە ھەستەكان

كورتەى سەردانى 8 : بابەتى سەلامەتى

1. نیشانه‌کانی نه‌خوشه‌که ضیک بکه (5 خوله‌ک).

2. به فورمی طورینی بیروراکان و هه‌سته‌کاندا بضوره‌وه بو دیاری کردنی خاله‌ه طیرخواردنه‌کان (10 خوله‌ک).

- یارمته‌ی نه‌خوشه‌که بده بو ته‌واو کردنی فورمه‌که، نه‌طهر ئیویستی کرد.
- به‌و فورمانده‌ه بضوره‌وه که نه‌خوشه‌که نیشی له‌سه‌ر کردون (نه‌طهر خوینده‌وار نه‌بو، به خالی طیرخواردنه‌کاندا بضوره‌وه که نیشته له‌سه‌ر کردون)
- باسی کیشته‌و سه‌رکه‌وته‌نه‌کان بکه له‌کاتی طورینی بو‌ضوونه‌کاندا (بیروراکاندا).
- یارمته‌ی نه‌خوشه‌که بده له‌ه طورینی نه‌و خالی طیرخواردنه‌ه که خوی ناتوانیته بیان‌طوریته.

3. یارمته‌ی نه‌خوشه‌که بده تا‌کو له‌سه‌ر خالی طیرخواردنه‌کانی تایبته به سه‌لامته‌ی کاربکات و

بو‌ضوونی طونجاو ئیکبه‌نیته له‌ه ری‌طه‌ی به‌کاره‌ینانی فورمی طورانی بیروراو و هه‌سته‌کان.

4.

- ره‌تکردنه‌وه نه‌طهر که‌سانی تر نه‌یانته‌وانی ته‌حه‌موولی نه‌وه بکه‌ن که رو. دووه‌مین ناو‌سه له‌ه ئی‌ج ناو‌سه‌ی کیشه‌که بکه روو: بابته‌ی متمانه‌ی نه‌یوه‌ندیار به‌ه خود و که‌سانی تره‌وه (10 خوله‌ک)

- متمانه‌کردن به‌ه خود = بروابوون به‌وه‌ی که‌سیک نه‌توانیته متمانه‌ه بکات یان نه‌شته بی‌سه‌نیته به‌ه بو‌ضوون و بریاری خوی.
- دوا‌ی زه‌یره ده‌روونیبه‌که، زور که‌سه ده‌سه‌ت ده‌که‌ن به‌ه هه‌له‌سه‌تانه‌دی دووه‌می بریاره‌که‌یان سه‌بارته به‌ه رووداوه‌که، له‌وانه:

- ناماده‌بوون له‌ه شوینی یه‌که‌مه‌دا: " ئایا شه‌یکم کردوه که دوا‌ی بکه‌م؟"

- ره‌فتاری خود له‌ماوه‌ی رووداوه‌که‌دا: " بو‌ضی من نه‌کرد کاتیک روویدا؟"

- توانای حکومدانی که‌سه‌کان " نه‌بوايه بمزانیایه سه‌بارته به‌و"

- متمانه‌کردن به‌ه که‌سانی تر زوره‌به‌ی جار تیک نه‌ضیته دوا‌ی زه‌یره ده‌روونیبه‌که له‌کاتی

- خیانه‌ته نه‌طهر نه‌خوشه‌که نیشته متمانه‌ی ئیکرا‌بوو

- خیانه‌ته نه‌طهر که‌سانی تر باوه‌ر به‌ه نه‌خوشه‌که نه‌که‌ن و شه‌طیری نه‌که‌ن ویداوه

و

ناشه‌که‌سه‌بکه‌ن.

- متمانه‌ه به‌ه خود / که‌سانی تر به‌راوورد بکه له‌ه نیش و له‌ه دوا‌ی زه‌یره ده‌روونیبه‌که.
- له‌طه‌له‌ه نه‌خوشه‌که ضاو بخشینته‌ره‌وه به‌ه فورمی متمانه‌ه له‌کاتی سه‌ردانه‌که‌دا.

5- ئیدانی نه‌رکی ماله‌وه (5 خوله‌ک)

- زه‌یره ده‌روونیبه‌که نه‌طهر تا‌کو ئیستا سو‌زی به‌هیزی هه‌یه ده‌راره‌یان هه‌موو رو‌دیک کاربکه له‌سه‌ر خالیکی طیرخواردنی نوی به‌به‌کاره‌ینانی فورمی طورانی بیرورا و هه‌سته‌کان. دل‌نیابه له‌ه کارکردن له‌سه‌ر خالیکی طیرخواردوو سه‌بارته به‌ه متمانه‌ه. نه‌م

فؤرمة بةكاربهينة بؤ كاركردن لةسئر ئعو رووداوة طرفتاويانئى لقم دواييةئندا روويداوة
وئعو كيشانئى كة ئئيوئندييان بة زةبرة دةروونييةكئوة نيية.
➤ داوا لة نةخؤشةكة بكة بةردءوام بيئت لة خويندنةئوةى نوسراوى تايبئت بة
بيرةؤرةبييةكانى.

6- كاردانئوةى نةخؤشةكة بؤ سةردانئكة ضيك بكة (5 خولةك)

سەردانى 8: بابەتى سەلامەتى

ئامانجەكانى سەردانەكە بریتىن لە:

1. ضاوخشاندىنەقە بە فۇرمى طۇرانى بىرورا و ھەستەكاندا.
2. ضاوخشاندىنەقە بە بابەتى سەلامەتى و كارکردن لەسەر ئەقە بابەتەنى كە تەقەندىيان بە بىرۇكەتى سەلامەتى خود و ئەقە بۇضونانەقە ھەقە كە ئايا كەسانى تر ئەقەنەقەت نازارت بەقەن.
3. ناساندى بابەتى متمانە.

ضاوخشاندىنەقە بە فۇرمى طۇرانى بىرورا ھەستەكاندا بەمەبەستى خستەقەرووى خالە طىرخواردەكانى بابەتى سەلامەتى.

دواى ضىك كەردنەقە نىشانەكان، ئىويستە ضارەساز دەست بكات بە سەردان لە رىطەى ضاوخشاندىنەقە بە فۇرمى طۇرانى بىرورا و ھەستەكاندا و باسكەردنى سەركەتەنى نەخۇشەكە يان كىشەكان لە كاتى طۇرىنى بىروراكاندا "بۇضونەكاندا" (وھەستەكانى دواتر). ئىويستە ضارەساز و نەخۇش ترسىارەكانى بىر كەردنەقە بەكاربەقەن بۇ يارمەتەدى نەخۇشەكە تاكو رويەقەرووى خالە طىرخواردەكان بىتەقە كە نەقەنەقە خۇى بىطۇرىت. وەك نمونەقە نەخۇشەكە لە رووداوىكى ھاتوؤدا كە زۇر بە طران رزطارى بوو لە لىدانىكى مەترسىداردا بىجطە لە ھەبوونى مۇتەكەى شەوان و فلاش باك، وا ھەست دەكات كە ناتوانىت جارىكى تر بىقىتە ئوتومبىلەقە. بۇضونەكەى "ئوتومبىل و ناسەلامەتى" لەطەل "جارى داھاتو ئەمرم". لەسەر فۇرمەكە، نەخۇشەكە نەقەى روونكەدۇتەقە كە نەقە راسىتەكە كە ھەمو ئوتومبىلەكە ناسەلامەتە و ئەقەنىت كە جارى دووم ئەقەرىت ضونكە ئەم جارى رزطارى بوو. ھەستى نەكەد كە مبالەغەى كەردوومە يان بە طشتى بىرەكەتەقە و كارى لەسەر بىر كەردنەقەى عاتقى نەكەردوومە ، لەبەقەنەقە لە كۇتاي فۇرمەكەدا بىر كەردنەقە و ھەستەكانى نەطۇرابوون.

لەقە دانىشتەنى سەقەوودا و دانىشتى داھاتوؤشدا لەوانەقە خوازىاربىت بىطەرىتەقە بۇ فۇرمى بابەتى سەلامەتى (كە لە كۇتايى سەردانى 7 دا دانراو).

لەوانەقە كارىكى يارمەتەقە بىت كە بە خىراى ئىاضونەقە بكەىت بۇ (أ) ئايا نەخۇشەكە ھىض شتىكى جىاوازى تىبىنى كەردوومە سەبارەت بە بۇضونەكانى سەبارەت بە سەلامەتى يان (ب) ئايا بۇضونى نەخۇشەكە سەبارەت بەقەى ضون زەقەرە دەروونىيەكە كارى كەردۇتە سەر بۇضونەكانى سەبارەت بە سەلامەتى طۇراو. طۇران ئەقەنەرىت بكەرىت لە رىطەى بەكارھىنانى فۇرمى طۇرانى بىرورا ھەستەكاندا يان لە رىطەى تىبىنى كەردنى نەقەى كە بۇضونەكانى جىاوازىبوون لەقەى كە لەقەىدىتى (بۇ نمونە لەوانەقە نەخۇشەكە دانىشتى كۇتايى راھورتك بكات كە ھىض كىشەقەكى نەبوو لەطەلە بىرۇكەى سەلامەتەقە سەبارەت بە كەسانى تر و ئاشان بە رۇىشتى كات بۇى دەركەوت كە لە راسىتەدا ضەقە خالەكى طىرخواردى ھەبوو).

كارکردن لەسەر خالەطىرخواردەكان و ئىكەھىنانى بىرۇكەى نووى و ھاوسەنطەر لە رىطەى بەكارھىنانى فۇرمى طۇرانى بىرورا و ھەستەكان.

بەداخەقە، نمونەكەى سەقەوومە ھەقەى جار جۇرىكە لەقە فۇرمانەى كە بۇ يەكەم جار لەلاىقە نەخۇشەقە تر كراونەقە. ھەقەى جار نەخۇشەكان بە جۇرىكە طىرىيان خواردوومە و سنوردان لە بۇضونەكانىندا كە ناتوان بەشەقەقەى تر سەقەرىان بكەرىت. بۇ ئەم نەخۇشە و ئەوانەى بابەتى سەلامەتىيان ھەقە ضارەسازەكە دەستى كەردوومە بە قەسەكەردن بە

احتماليهتی دوباره توش بوون به شيكدادانيكي تری ئوتومبیل. ئیویسته ضارەساز یادی نەخۆشەکی بێنیتەوه کە هەرضەندە زۆر کەس توشی رووداوی ناخۆش بوون لەماوەی دیاکاندا، لە دیاکی رۆژاندا رووداوی ناخۆش احتماليهتی زۆر کەمە. تەنانەت لە شەردا یان ناگۆکیدا ئەم رووداوانە بە دەزەقەن لە خەڵک روودەدەن رۆژانە. زۆر جار نەخۆشەکانمان بەردەوام دەبن لەوهی وا رەفتار بکەن کە احتماليهتی روودان بەرزە لەکاتیکیدا ئەمە راست نییە. بۆ نموونە لەو حالەتی سەرەوهدا ضارەساز داواي لە نەخۆش کردووه ضەندجار ئوتومبیلی لێخوریوه ئیشتەر. نەخۆشەکی بە ضارەسازەکی ووتوو کە شوقە و شوینی کارەکی دوورن لەهێکەوه، و رۆژانە دوو جار ئوتومبیل لێدەخوریت لەماوەی 20 سالی رابردوودا. ضارەساز داواي لە نەخۆشەکی کرد کە نایا توشی هیض کارەساتیکی مەترسیداری ئوتومبیل بووه ئیشتەر و کاتیکی نەخۆشەکی ووتی " نەخیر"، داواي لیکرد ئەتەر یەکیک بناسیت کە توشی کارەساتیکی مەترسیداری ئوتومبیل بوویت (هەروەها ووتی "نەخیر" بۆ ئەو ئرسیارە).

لە خالیکدا ضارەسازەکی حاسیبهتیکی دەر هیناو ووتی:

" ئەوه بۆ 14600 جاره لەماوەی 20 سالی رابردوودا کە رووداوی ئوتومبیل رووبدات، ئەمە مانای ئەوهی کە ئەتەر هەموو شتیکی وەکو خۆی بێنیتەوه و ئەم رووداوانە لەهەمان رێدەدا رووبدەن و دەست بکەیتەوه بە بەکارهینانی ئوتومبیل دووباره ئەوا تۆ 1 ضانست دەبیت لەو 14600 ضانستی کە هەیه 14599 جانسیش دوورن لە تۆوه لەماوەی 20 سالی رابردوودا. ضەند واقعییە کە دووبەهیتەوه لەو شوینانی کە تیایدا ئیویستت بە ئوتومبیل لێخوری هەیه؟ نایا نەتەویت ئەو ضەند خۆلەکی ترسانکە ئیت بلیت نەتوانیت ضی بکەیت و ناتوانیت ضی بکەیت؟"

نەخۆشەکی و ضارەسازەکی فۆرمی طۆران لە بۆضوون و هەستەکانیان تەواوکرد بۆ جاری دووهم بە ئشت بەستن بە طفوتوکانیان دەر بارەي خالی طیرخواردنەکان. کاتی نەخۆشەکی فۆرمیکی هەیه کە بەتەواوەتی خالی طیرخواردنەکی دەطۆریت، ئیویسته نەخۆشەکی هاندریت بۆ دووباره خۆیندەوهی فۆرمەکی بە ریکویتیکی. (یان بۆ نەخۆشی نەخۆیندەوار تراکتیزەي طۆرانی بۆضوونە کۆنەکان بکریت بە شیوەیهکی نوێ بیری لیکریتهوه). تاکو بیری کردنەوه بێتە ئامیریکی ئاسودەو ئوتوماتیکی.

نەخۆشیکي تر کە مامەلە لەطەل فۆرمی طۆرینی بۆضوونەکان و هەستەکان دەکات بروای وابوو کە لەهەمان ئاستی بارودۆخی مەترسیدار دایە وەک ئەو کاتەي لە بەغدا بووه هەرضەندە ئیسانکە لە شوینیکیدا نییە کە شەر و و هیرش ئیضەوانە هەبیت بەلام ئەو سووربوو لەسەر ئەوهی لەوانهیه هەندی کەس هەبن لە کوردستان کە تان بۆ هیرشیکي تر دابنن و ئەو بکۆیتە مەترسیهوه. ناتوانیت جیاوازي نیوان بۆضوونەکان " هەندی شت لەوانهیه رویدابیت" و " هەندی شت روودەدەن" بێنیت. ترسی زۆری بەرهو بیری کردنەوهی عاتقی برد. ضارەساز داواي لیکرد کە ضەندجار تەقی لیکراوه بەغداد و ئەو ووتی " زۆر جار". ئاشان ئرسیاری لیکرد کە ضەند جار تەقی لیکراوه لەوهتەي لیریه یان طەرارهتەوه " هیض". کاتیکی ضارەساز ئرسیاری لیکرد کە ضۆن طەبشتە ئەو ئەنجامه ی کە یەکسانە لە مەترسیدا، نەخۆشەکی وەلامی دایهوه و ووتی " بەلام لەوانەبوو رووبدات". ضارەساز رازی بوو بەوه لأمهکی بەلام ئەو طریمانهیه ناگە روو ئەدات و داواي لە نەخۆشەکی کرد ئیبنی ئەوه بکات کە هەستی ضۆن بوو کاتیکی ووتی " لەوانهیه رووبیدا" ئیضەوانه ی " روو ئەدات". نەخۆشەکی توانی ئەوهي بۆ دەر بکۆیت کە ئەو دوو

دەستتەواذەتیە جیاوازن بەقووی کە " روویبدایە" لە ووشەیی " روونەدات" لەرۆوی
 احتمالییەتتۆ (100% دلنایایە لقووی دووم و شتیئک کەمتر لە یەکەمیان). ضارەساز
 دەستنیسانی کرد بۆ کارکردن لەسەر ئەمە لقطەلأ زیاتر طورینی بۆضوونەکان و
 فۆرمەکانی بیرکردنۆ

ناساندنی بابەتی سەلامەتی سەبارەت بە خود و کەسانی تر

لەتاشماووی سەردانەکەدا ئیویستە ضارەساز بابەتی " متمانە" بناسینی و باسی
 بکات (متمانە بە خود و کەسانی تر). بۆ قسەکردن لەسەر متمانە لقطەلأ نەخۆشەکانەدا ئەو
 فۆرمە بەکاربەینیە کە ئغیرەووی خەسلەتەکانی ئەرکی مألۆو لە سەردانەکەدا دەکات.
 زانیاری دەستەبەردەکات دەبارەوی متمانە و هەرۆها ئەو ریطایانەیی کە لەریطتیۆو
 بیرکردنۆکان دەطورین، ئەو نیشانە و کیشانەیی کە بەدەست دەکەون بۆ طورینی
 بۆضوونەکانی متمانە و بۆضوونی نووی طونجاو سەبارەت بە متمانە.

" متمانەکردن بە خود ئەو بۆضوونەییە کە یەکیئک ئەتوانیت متمانە بە ئیشینی و
 بریارەکانی خۆی بکات. دواي رووداوی ناخۆش و زەبری دەروونی زۆریەیی خەلک دەست
 دەکەن بە طومانکردن لە خویان و ئرسیار لە بریارەکانی خویان دەکەن سەبارەت بە
 بارودۆخی کە بقرۆو رووداوەکەیی بردون، رەفتارەکانیان لەماووی رووداوەکەدا، یان
 دەبارەوی تواناکیان بۆ بریاردان لە کەسایەتی. متمانە بەکەسانی تر نیک دەشکی و زەبری
 دەروونی بە دواي خۆیدا دینیت. سەرەرای هەستکردن بە خیانت کە روونەدا کاتیئک
 زەبری دەروونی دیتە ئاراو لەلایەن کەسیکۆو، نەخۆشەکان ئەتوانن هەست بە خیانت
 بکەن لەلایەن ئەو خەلکانۆو کە روویان تیکردوون بۆ یارمەتیان تاشتیری لە ماو و دواي
 رووداوەکەدا. بۆ نمونە ئەطەر نەخۆشیک هەستی کرد کە دراوسییک راتورتی لیداو لای
 رذیم ئەو کاتە بریارەکەیی راست بوو و ئیویست ناکات متمانە بەکەس بکات. هەندی جار
 نەخۆشەکە ئەو بۆضوونە بۆ ماویتیەیی دوورودریذ هەلەدەطریت بی ئقووی لە راستیدا
 بزانیئ کە ئایا نەخۆشەکەیی تر یان کەسەکان خیانتیان لیکردوو یان لەوانتیە
 روونکردنۆتیەیی طونجاویان هەبیت بۆ ئەو رەفتارەیان.

" هەندی جار خەلک ناتوانیت ماملە لقطەل سۆزی نەخۆشەکان بکەن و
 ناشەکشە دەکەن یان هەول دەدەن بۆ کەمکردنۆوی رووداوەکە یان کاریطتیریەکەیی.
 ئەم جۆرە کسانۆویە لەوانتیە وەک رەتکردنۆو سغیربکریئ لەلایەن نەخۆشەکانۆو و
 وابیردەکەنۆو کە ئەو کەسەیی تر ناتوانریت متمانەیی ئیکریئ تاکو تاشتیریان
 بکات. هەندی جار کە زیاتر لە ئەندامیکی خیزان تووشی زەبری دەروونی ئەین وەک
 نۆوی کەلەمردنی کەسیکی خۆشەبوینیانۆو تووشی ئەین و لەو کاتەدا ئیویستیان
 بەشتی جیاواز هەیی. کەسیکیان لەوانتیە ئاسوودیی بویت کاتیئک کەسیکی تریان
 نۆوستیت لە قسەکردن و ناشەکشی ئەکات ضونکە هەموو ئەو سوزانەیی هەیی کە
 ئەتوانی بۆ ساتیک ماملەلیان لقطەلأ بکات. بی ئەیۆەندییەکی ئاشکرا بازنەیی خەم و
 ناشەکشی لەوانتیە بەهەلە تیبپتیەنریت وەک نەبوونی تاشتیری و ببینیەهۆی
 روونکردنۆوی موشکلۆی بارودۆخیە

" ئیش رووداوەکە ، ضون هەستت دەکرد سەبارەت بە بریارەکەیی خۆت؟
 تۆ متمانەت بە کەسانی تر دەکرد؟ بەض ریطتیەئک؟ ضون تاقیکردنۆکانی ئیشووی

ذیانت کاردهکاته ستر ههست به متمانهکردن؟ ضون نازار و خههکانه کاردهکاته ستر ههستی متمانهکردن به خود و کهسانی تر"

نهرکی تراکتیزهکردن

" بهکارهینانی فورمی طورانی بوضوونهکان و ههستهکان بؤ تیپهیشتن بیان رووبهرووبونهوهی بهکیک له خاله طیرخواردنهکان بهلایهنی کهمهوه له روژیکدا. تکایه بپر لهوه بکهروهه که ضون بوضوونهکانی ئیشترت سهبارته به متمانه کاری تیکراوه لهلایهن زهبره دهروونیهکهوه. نهطهر بابهتی متمانه ههبوو به خوت و کهسانی تر، نهوا ئیویسته بهلایهنی کهمهوه فورمیک تهواو بکهیت بؤ کارکردن لهسهتر نهو بوضوونانه نهیره ماوهکان بهکاربهینه بؤ خاله طیرخواردنهکانی تر بیان بؤ نهو رووداوانههی کهبهتم دووایانه روویانداوه و ههروهها خالی طیرخواردنی سهلامهتی نهطهر نهو خالی طرنط بوون بهلاتهوه."

بؤ نهو نهخوشانهی نهخویندهوارن: داوا له نهخوشهکه دهکهیت که بهردهوام بیته له بهکارهینانی فورمی طورینی بوضوونهکان و ههستهکان وهک زهنتیکی ترهسهکه که لهریپهیهوه بوضوونهکانیان دهطوریت دهبارته متمانه بیان ههر بابهتیکی تری تاییهته به سهلامهتی بیان ههر رووداویکی تر له ذیاناندا. طرنطه که کیشهکه لهطهله نهخوشهکه ضارهسهتر بکهیت بونهوهی بزانیته ضی باش کاردهکات و ضیش باش کارناکات بهبهکارهینانی فورمهکه. ههروهها طرنطه که ترسیار و بابهتی تاییهته به خویندهوارهی بهینیهتهوه و نهه فورمه بهکاربهینیهته له سهترنهترشترکردندا.

بابهتی متمانه

بیرورای تاییهته به خود: نهو بیرورایههی که کهسیک متمانهی بهخوی ههبیته بیان ئشته به بریارهکانی خوی بههستیهته. نهه بوضوونه رهلیکی طهوره دهبینی.

تاقیکردنهوهکانی ئیشووم بریتی بووله

نیجابی؟	سلبی؟
<p>نهطهر تاقیکردنهوهی ئیشترت ههیه که وای لیکردویت وای بپر بکهیتهوه که بریارهی مزنت داوه. زهبره دهروونیهکه نهه بوضوونه تیک دهشکینیهته.</p>	<p>نهطهر تاقیکردنهوهی ئیشترت ههیه که تیابدا لومهکراویت لهبهتر رووداوی سلبی، لهوانهیه بوضوونی سلبیهته ههبیته سهبارته به تواناته بؤ بریاردان سهبارته به بارودوخهکهکان بیان خهلهک. زهبره دهروونیهکه نهه بوضوونه جیطیر دهکات.</p>

نیشانههی نهیهتهندهیدار به باوهربوون بهوهی که ناتوانیهته متمانه به خوت بکهیت

- ههسته کردن بهخو ههلههلهتاندن
- دلتهراوکی
- سهترلیشیوان

- حەزە کردن زیاد لە ئیویست
- ناتوانایی بو بریاردان
- زیاد لە ئیویست طومان لەخود رەخنە پترتن لە خود

بۆ ضارە سەرکردنی کیشە ی تاییەت بە متمانە کردن بە خۆت . ضی بە خۆت دەلێیت لە بەرامبەر دا؟

لەوانەییە دەستەواژە ی طونجاوی خود	نەطەر ئیشتەر بروات و ابووە کە.....
ناتوانیت ئشت بە ئیشیی و بریارەکانی خۆت بپەستیت، لەوانەیی زەبەرە دەروونییەکی ئەو ئۆزۆونەت بەهێز بکات " ناتوانم متمانە بە بریارەکانی خۆم بکەم " یان " بریاریکی خراپ داوە ". ئەوێ لەو تێبێتێکی زەبەرە دەروونییەکی هەلە ی ئۆ نییە و بریارەکانت نەبوونەتە هۆی روودانی ئیویستە بۆزۆونەکانت هاوسەنطەر و نەرمتر بکەیت.	" ئەتوانم متمانە بە بریارەکانم بکەم تەنانەت نەطەر تەواویش نەین، تەنانەت نەطەر بەهەلە بریارم لەم کەسە یان باردوخە داوە، دەزانم کە هەمیشە ناتوانم ئیشییینیەکانم راستەقینە بێت کە نایا بارودۆخەکی بەو شیوەییەکی کە من بیرم لیکردۆتەو "
تۆ بریارێ تەواوەتیت هەقیە، لەوانەیی زەبەرە دەروونییەکی ئەم بۆزۆونە بطۆریت . بۆزۆونی نۆی ئیویستە کاردانەوێ ئەو ئیچیمالییەتە بێت کە تۆ لەوانەیی هەلە بکەیت بەلام هەر بریارێ باشت هەقیە.	" کەس بریارێ تەواوەتی نییە. هەوالت زۆرداوە لەبارودۆخیکی ئیشییینی نەکراد. هیشتا ئەتوانم متمانە بە تۆناکانم بکەم بو بریاردان هەزۆونەتە تکامل نییە "

بیرواری تاییەت بە متمانە بە کەسانی تر: ئەو بۆزۆونانەن کە ئەتوانیت ئشت بە ئەیمانی کەسانی تر بپەستیت بە رەضاوکردنی رەفتاری داهاوو. ئەرکیک لە ئەرکە زووەکانی منداڵی فیربوونی ئەوێ متمانە بەکی و کە ی متمانە بەکەسانی تر دەکەیت. ئیویستە مروظ بالانسکی تەندروست فیربیت سەبارەت بە متمانە کردن و متمانە کردن – نایا متمانە بکەیت یان نا و ضەند متمانە کردنەکی ئشت بە بارودۆخەکی دەبەستی.

تاقیکردنه‌وه‌کانی ئیشووت بریتیبوون له..

سلبی؟	نیجایی؟
<p>ئەتەر لەسەرەتای دیاندا خیانەتت لیکرا لەوانەتی ئەو بۆزوانەت لادروست ببیت کە ناتوانریت متمانە بەکەس بکریت. زەبرە دەروونیەکە ئەم بۆزوانە جیطیر دەکات، بەتایبەتی ئەتەر لەلایەن کەسیکەوه بێت کە ئەیناسی.</p>	<p>ئەتەر تاقیکردنه‌وه‌ی باشت هەبووه، لەوانەتی ئەو بۆزوانە لات دروست ببیت " ئەتوانی متمانە بەهەموو کەسێک بکەیت" زەبری دەرونی ئەم بۆزوانە دەتوێت.</p>

دوای زەبرە دەروونیەکە

ئەتەر ئەو کەسانەتی ئەیناسیت و متمانەیان ئێدەکەیت
لومەبکرین و ئشتطیریت نەگەن دوای زەبرە دەروونیەکە بۆزوانەکەت
سەبارەت بە متمانەتیکردنیان دەتوێت.

نیشانەتی تاییبەت بەو برۆایەتی ناتوانیت متمانە بەکەسانی تر بکەیت
<p>➤ هەستیکی زۆر و قوڵی بی هێوابوون لە کەسانی تر. ➤ ترس لە خیانەت و بەجیهێشتن. ➤ تۆرەبوون لەو کەسانەتی کە خیانەتیان لێ کردووت. ➤ ئەتەر خیانەتت ضەندجاریک دووبارە بوووه‌وه ئەو بۆزوانی سلبی دەضەسنیبت بەجۆریک کە ئەو کەسانەش کە متمانەیان ئێدەکەیت بە طومانەوه سەیر دەکرین. ➤ ترسان لە ئەه‌وه‌ندی نزیک، بەتایبەتی کاتیک متمانە خەریکە دەست ئی دەکات، دڵراوکیی بەهیز و ترس لەخیانەت زیاددەکات ➤ راکردن لە ئەه‌وه‌ندییەکان.</p>

بۆ ضارەسەرکردنی بابەتی تاییبەت بە متمانە بە کەسانی تر، لەبەرانبەر دا ضی
بەخۆت دەلێیت؟

ئەتەر ئیشتر برۆات وابوو کە.....	دەستەواژه‌ی طونجاوی خود لەوانەتی.....
<p>ئەتەر بۆزوانت وایە کە " ناتوانریت متمانە بەکەس بکریت"، کە لەلایەن زەبرە</p>	<p>"هەر ضەندە لەوانەتی هەندێ کەس بدۆزمەوه کە بی متمانەن، ناتوانم هەست</p>

<p>بکټم کټ هټموو کټس وایه"، "متمانټه بؤضوونیکي طشتطير يان هيض نيبه، هټندي خټلک زياتر جيی متمانټن." متمانټکردن به کټسيکي تر هټندي مټترسي لينټه کټويتټهوه ، بهلام نټوانم خؤم بټاريزم لټريطټي بهرټوئيشردن متمانټه بهشيوټيه کټي لټسټرخؤ.</p>	<p>دټرونييه کټوه جيټيربووه، ثيوسته بؤضوونى نوى بينټه ناراهه کټ ريطټت نټدات نټتخاتټه ناو نټيوټندييه کټي نوى لټټه لټه کټسانى ترده لټجياتى کټسانټوه لټبټر نټوهوى هټست نټکټيت کټسانى تر بي متمانټن.</p>
<p>" لټوانټيه نټوانم متمانټه به هټموو کټس بکټم بهلام نټمټش نټوه ناطټيه نيبټ کټه بوټستم لټه متمانټکردن بهو کټسانى کټه متمانټه ثيبان هټبووه"</p>	<p>" نټوانريټ متمانټه به هټموو کټسيک بکريټ"، زټبره دټرونييه کټه نټم بؤضوونه دټشيوټنيټ. بؤنټوهوى لټه طومان دوور بکټويتټهوه لټه متمانټي کټسانى تر ، ثيوسته لټوه تيبټټيت کټه متمانټکردن طشت يان هيض نيه".</p>
	<p>نټټټر بؤضوونت سټبارټت به متمانټت به خيزانه کټت و هاوريكانت طؤراوه ، شتيکي طرنټه کټه نټم بابټټه بخټيته روو هټروهه طرنټه کټه رهضاوى کار دانټه وټيان بکټيت و هوکاره کان بؤضى لټوانټيه کار دانټه وټيان هټبيټ بهشيوټيه کټي ناشتطير يکټر. هټندي کټس نازانن ضؤن وهلام بدټنټوه سټبارټت بهوهوى متمانټي خيزانه کټت يان هاوريكټت طؤراوه و نازانن وهلاميان ضي بيت کاتيك کټسيکي خؤشټويست يان نټنداميكى خيزانه کټت بريندار دټبيت يان تووشى زټبرى دټروونى دټبيت. هټندي وهلام نټدټنټوه لټبټر ترس يان رهټکردنټوه ضونکه نټوهوى روويدا ليټ واي ليکردن هټست به کټم توانايى بکټن و لټوانټيه بؤضوونى خؤيان بطؤرن. مومارټسى نټوه دټکټن ضؤن داواى نټوه بکټن کټه نټتټويت ليبان لټوانټيه هټنطوايك بيت بؤ هټلسانطاندنى متمانټيان.</p>
	<p>نټټټر هټوله کانت بؤ باسکردنى زهټره دټرونييه کټه لټټټل نټندامانى خيزان يان هاوريكانت وات ليده کات هټست به بي نشتيوانى بکټيت، نټوا نټوانى دهستټواذهى خود به کار بهيټيت وهك "لټوانټيه هټندي خټلک هټبن کټه نټوانم متمانټي ثيبټکټم تا</p>

باسی زهبره دەر وونییەکی لێتێل بکەم ،
 بەلام ئەتوانم متمانەیان تێیکەم و ئشتێریم
 بکەن لێ بوارەکانی تردا". ئەتێر ئەو
 کەسە بەردەوام بوو لێ لۆمەکردنت و
 بریاری سلبی دەر بارەت بدات ، لەوانەیە
 بریار بەدە کە ئەم کەسە ضیتر متمانە
 تێناکریت و هەندێ جار ئەوەت بۆ
 دەر داکەوتێت هەندێ کەس کە وەک هاورێ
 سەیرت کردوون راستتو نین دوا
 زهبره دەر وونییەکی هەندێ جار
 بەخۆشحالیقە بۆت دەر داکەوتێت کە هەندێ
 کەس کار دانەقوێ باشتریان هەیه لێقوێ کە
 تۆ تێشبینیت ئەکرد.

کورتهی سەردانی 9 کیشەکانی متمانە

- 1- ضیکردنی نیشانەکانی نەخۆشەکی (5 خولەک)
- 2- نیاخوونەقوێ فۆرمی طۆرانکاری بینرواو هەستەکان بۆ کارکردن
 لەسەر خالەکانیەکانی طیرخواردن سەبارەت بە متمانە. (10 خولەک)
 - یارمەتیدانی نەخۆشەکی بۆ ئەواوکردنی تکرەنەقوێ فۆرمەکی ئەتێر
 تێویستی کرد.
 - نیاخوونەقوێ ئەو فۆرمی نەخۆشەکی کاری لەسەرکردو (ئەتێر
 نەخویندەوار بوو، نیاخوونەقوێ خالەکانیەکانی طیرخواردن کە نەخۆشەکی کاری
 لەسەر کردووە).
 - باسکردنی سەرکەوتنەکان (دەستکۆتەکان) و کیشەکان لەکاتی طۆرینی
 بیروراکان.
 - یارمەتی نەخۆشەکی بەدە لەو خالی طیرخواردنی کە خۆی بەتەنها توانای
 مامەڵەکردنی نەبوو.
- 3- باسکردنی ئەو کیشانە کە لەوانە سەرھەڵدەن لێئەنجامی خالەکانی
 طیرخواردنی تاییەت بە متمانەقوێ. (15 خولەک)
 - نیاخوونەقوێ خالەکانی طیرخواردنی تاییەت بە متمانە (فۆرمەکی لێ
 کۆتایی سەردانی 8 دایە)، جەخت کردنەسەر کیشەکانی متمانە بە خۆدیان کەسانی
 تر
 - متمانە بەردەوامییە ئەک (متمانە تەواوەتی یان نەبونی متمانە)
 - شیوازی جۆراوجۆری متمانە : لەوانە متمانە بەکەسیک بەکە و ئارە
 بەدەتێ بەلام متمانە تێ نەکە بۆ باسکردنی نەبونی متمانە و بەنێصەوانەقوێ
 - شیوازی ئەستێرەیی

➤ باسی ئۇو كەسانە بكة نەخۇشەكە ئەتوانىت بىزىت بۇ لايان بۇ داواى يارمەتتى يان ئالئشتى. كاتىك ئۇو كەسانە ئالئشت نەبن، ئۇوا لەوانەقە خۇيان بئارىزن لە سۇزەكانى وەك با دەسەلاتى، لاوازى يان ھەستكردن بە ناتەواوى. يان لەوانەقە كاردانەقەكەيان لە با ئايطايەقە بىت نەك بە نىقتى نارازىبوون لە نەخۇشەكە.

4-- ناساندنى خالى سىيەم لە ئىنج بابەتەكە : ھىز/ جەقوى تايىت بە خود يان كەسانى تر (10 خولەك)

➤ باوقەبوون بەقەقە كە تاك ھەندى ھىز و كۇنترۇلى ھەقە بەسەر خودى خۇى يان جەستەق خۇى، كەوا ئۇو كەسە بتوانى ضارەسەرى كىشە خۇى بكات (كارىطەرى خود).

➤ ئىسبىنى كردنى خەك بۇئەقەقە كە تواناى ضارەسەركردنى كىشەكانيان ھەقە و رووبەر وويان دەبنەقە.

➤ ئۇو كەسانەقە توشى زەبرى دەروونى بوون ھەمىشە ھەول دەدەن كۇنترۇلى ھەموو شنىك بكەن – بۇ ئەقەقە سەلامەت بن

➤ نەبوونى (كۇنترۇلى تەواوتى) وا لە نەخۇشەكە دەكات ھەست بكات كە (ھىض كۇنترۇليان نىيە)

➤ بوونى جەقۇ بەسەر كەسانى تردا

- ئىويستى بوون بە كۇنترۇل ئەبىتە ھۇى تىكدانى ئەقەندىيە كۇنەكان و رىطرتن لە دروستكردى ئەقەندى نوى.

➤ بەراودى بىرورا بكة سەبارەت بە ھىزى ئەقەندىدار بە خود و كەسانى تر ئىش و ئاش روودانى روداۋە زەبراويىكە.

➤ بە فۇرمى ھىز/ كۇنترۇلدا بضورەقە لە طەل نەخۇش لە ماۋەى سەردانەكەدا

5- ئىدانى نەركى مائەقە (5 خولەك)

➤ رۇدانە كاربكة لەسەر خالىكى نوى طىرخواردن بە بەكار ھىنانى فۇرمى طۇرانكارى بىرورا ھەستەكان. جەخت بكة لەسەر ئەقەقە كە بەلايەقە كەمەقە يەككىيان سەبارەت بە متمانە بىت. ئەم فۇرمە بەكاربەينە بۇ كاركردن لەسەر رووداۋى بىزاركەرى نوى و كىشەقە نوى تر كە ئەقەندى بە زەبرى دەروونىيەقە نىيە.

➤ داوا لە نەخۇشەكە بكة بەردەوام بىت لە خويندەقەقە بىرەرەقەقە زەبرە دەروونىيەكە بۇ زانىنى ئەقەقە كە ئايا تا ئىستا سۇزى بەھىزى ھەقە بەرامبەريان.

6- ضىكى كاردانەقەقە نەخۇشەكە بكة لەسەر سەردانەكە (5 خولەك).

سەردانى 9 : كيشەكانى متمانە ئامانجەكانى سەردانى 9 برىتىن لە:

1. ئىدادىزىونىقەوى فۇرمى طۇرانكارى بىروراو ھەستەكان.
 2. ئىدادىزىونىقەوى خالەكانىيى طىرخواردى تايىت بە متمانەو باسكردنى بابەتى ئىقوۋەندىدار بە متمانە بە خود و كەسانى تر
 3. ناساندنى بابەتتەكە و تىپتەشتن لە ھىز / كۇنترۇل.
- ئىدادىزىونىقەوى بىكە بە فۇرمى طۇرانكارى بىروراو ھەستەكان بۇ بىرەنطاربىونىقەوى زەبرى دەرونى ئىقوۋەندىدار بە خالەكانىيەكانىيى طىرخواردى متمانە و ھىنانەدى بىروراى تر.

دواى ضىككردنى نىشانەكانى نەخۇشەكە ضارەساز ئىويستە دەست بكات بە دانىشتنەكە لە رىپتەى ئىدادىزىونىقەوى بە فۇرمى طۇرانكارى بىروراو ھەستەكان وباسكردنى دەستكەوتەكان و كيشەكان لە كاتى طۇرىنى بىروراكان (سۇزى بەدواى يەك ھاتوو).
ضارەساز و نەخۇشەكە ئىويستە ئىكقەوى ئرسىارەكانى بىر كىرەنقەوى بەكاربەين بۇ يارمەتيدانى نەخۇش بۇ بىرەنطاربىونىقەوى خالەكانىيى طىرخواردى كە نەقوتوانىقەوى بەتتەنھا دەستنىشانى بكات.

ھەرضەندە متمانە بە طشتى كيشەكە بۇ نەخۇشەكانى كە ئى تى ئىس دى يان ھەيە، بەلام بەتايىتەى كيشەكە بۇ ئقو كەسانەى بونەتە قوربانى بەھوى خىانەت لەلەيەن ناسىاۋەكانى (بۇ نمونە، ھىرش كرايىتە سەرى لەلەيەن ئەندامىكى خىزانەقەوى، دراىبىتە دەست حكومەت لەلەيەن دراوسىيەكەقەوى). نەخۇشەكان زۇربەى جار واھەست دەكەن كە ئەتوانن بلین ئقو كەسە ئازارى داون، لە ئەنجامدا، دەست دەكەن بە ئرسىار كىردن لە برىارەكەيان بىقەوى كە ئەتوانن متمانە بەكى بىكەن و متمانە بەكى نەكەن. بەسەقير كىردنى رووداۋەكە ھەندى كەس ئەقەرىن بۇ ئقو بىروراىانەى كە نىشانەن بۇئقەوى كەنەم رووداۋە رووئەدات.وا برىارەدەقن كە شكستىان ھىناۋە لە ئاراستنى خۇيان. لە بەشى سەرقەۋەدا و بەشى داھاتوودا لىوانەى خوازىارى ئقوۋە بىت بىتەرىيىنەقەوى بۇ فۇرمى كيشەكانى متمانە (لە كۇتاي سەردانى 8 دائراۋە).

باسكردنى ئقو كىشانەى كە دەردەكەون لە خالەكانىيى طىرخواردى تايىت بە
متمانە:

طومان كىردن لە خود ئىبىتەھوى طرتنەقەوى لايىنەكانى تىرى دىانى نەخۇش و لىوانەى نەخۇشەكە طرانى ھەبىت لە برىاردانى رۇدانەدا. سەرقەۋەى بەردەۋامى، متمانە دەبىتە بۇضونىك. بۇ نمونە ئۇ متمانە بەكەسىك دەكەيت بە تەۋاى يان بەھىض شىۋەيەك متمانەى ئىيى ناكەيت _ كە تىايدا خەلك ناتوانىت متمانەى ئىبىكرىت تاكو رووداۋىكى متمانەئىكراو وەك بەلۇطە ھەبىت. لە ئەنجامدا نەخۇشەكان خوازىاران دووربەكەقەۋە يان ئاشەكشى بىكەن لە ئىقوۋەندىيەكان.

ثيويسنة ضارةساز نغو بوضونة ثيشككش بكات كة متمانة بوضونيكى بقردهوامة و فرة ناراستية. هندی جار خلك بريارى نغو ددهن لقبتر نغو هندا كس متمانين ثى ناكريت لة لايينكوة، كواتة لة لايينكوانى تريشوة متمانين ثا ناكريت، كة نغمش زورجار واقيعى و ورد نية.

ضارةساز: لطة لاسنة جياوزةكانى متمانة، شيوازي متمانى جياوازيش هية. تا نيسنا كسيك ناسى متمانى 500 هزار دينارى ثيكيت بلام نتوانيت متمانى نهينيكى ثيكيت؟

نخوش: بلى

ضارةساز: لغو باورهدام كسيك بناسم كة متمانى ثيكتم و ديانى خومى ثى بسثيرم بلام بروام نية كة لة يادى بيت 500 هزار ديناركتم بو بطيريتة. **نخوش:** يكيك ناسم لغو جورا

ضارةساز: من يكيكى تر دناسم كة متمانى نغو ثنية كة بوضونى خومى ثيليم تنانقت لقسر كمش و هواش. به هقرشيويتك بيت سوكايتيم دكات. بهقر حال كات ثيويسنة بو نغو بزانيت لة ض ريبةكوة متمانة بكيت يان نابة هنديك كس.

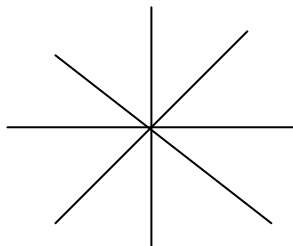
نخوش: هقر لقبتر نغو نغو لغو باورهدام كة سةلامنترة متمانة به هى كسيك نكيت لة سقرتاة

ضارةساز: كيشكة لغو داية خلك هميشة ثيويسنى به هولى زورة بو متمانة ثيكردن. تو دلبيت هسست به تنهاى دكتم و خواز ياريم برادري زياترم هبوايه، نايا خلك ضون بيت نغو متمانين ثيكيت؟

نخوش: بلى بلام نططر متمانة بههممو كسيك بكم نغو كاتة لغوانية نازار بدريم

ضارةساز: بلى راستة من لطةلنام. نططر لغرةتاة نططرى نغو دابنى كة هممو كس جى متمانتن نغو شتيكى مقترسيدارة. نغى ضونة نططر لة شوينكوة دست ثيكيت و كتمتر زيادرةوى بكيت. **نخوش:** مقبستت ضية؟

ضارةساز: باشة، ضونة نططر خالكانى نيوان متمانى تقاوتى و بى متمانى ناوبين (0) بهمانى بي زانيارى؟ جطة لغوى كة تنها راستههيكمان هبيت لة ناوقر استدا ، خالكانيك ورك جولانة، نتوانيت ورك راستههيكى جياواز بو ناراستى جياواز بير لغوبكينة. (ضارةساز راستههيكان دكيشيت لقسر كاقر تا نخوش بيينيت).

ئەو كاتە لەوانىيە تۇ ھىلىكت بىي بۇ متمانە كوردن بۇ نەھىيىيەك و ھىلىكى تر بۇ متمانە كوردن بۇ ئارە. وە ھىشتا ھىلىكى تر بۇ بىكارنە ھىناوە بۇ خالەكانىيەكانى لاوازەكانت بۇ نازاردانت و بىو شىوۋىيە. بەلام دواى ئىقوۋى زانىارىت دەست كەوت لەسەر نەخۇشەكە دەتوانىت بىرەوئىشى بىرەيت لەسەر ھىلەكان نەطەر ئاراستەى ھەموو ھىلەكان بىرەو ئىجابى رۇيشتن، ئەوا ئەتوانى متمانەى زىاترى ئىيكەى لەضەندىن بواى جىاجىادا.

ئەطەر ھەندىك لە ھىلەكان تەنھا بىيەك ئاراستە رۇيشتن و ئەوانەى تىرىش بە ئاراستەىكى جىاواز ئەوا لەوانىيە نەھىيىيە زور قولەكانتى ئىنەلەيت ياخود ضىت ھەيە نەقەدەيتى بە قەرز، بەلام لەوانىيە بتوانى 3 ھەزار دىنارى بدەيتى بە قەرز و ھىشتا لە دىاندا بىمىننەو ضونكە خوت دەزانى ئەو كەسە سنورى تا راض رادەيكە. كەسىك كە ھەمىشە خالەكانىي سلبى ھەبىت لە لات ئەوا ئەتوانىت دوربىت لىي.

نەخۇش : ئەم شىوۋىيە دروستە. بەلام ترسناكە بىرىكەمەوۋە لەقوۋى ھەل بدەم بە يەكەك بۇ ئىقوۋى نازارم بدات.

ضارەساز: بەلام بەشتى طەورە دەست ئىناكەيت. بەلكو بەشتى بىوك دەست ئىدەكەيت و دواتر بزائە كە ضون ھەلسوكەوت دەكەن. ھەروەھا تۇ طوى دەطرى لەو شتانەى كە كەسانى تر دەيلىن لەسەر ئەو كەسانە و ئەزمونىان لەطەلەياندا. ئەوانىش دەتوانن زانىارىت لەسەرى بدەتى.

لەطەلەمتمانە بە ئەندامانى خىزان و ھاورىيان، لەوانىيە بەسوود بىت بۇ ضارەساز روى بىكەتوۋە بۇضى كەسانى تر ھەندى جار كاردانەقوۋى سلبىان دەبى، وەك بىرطرىيەك دى ھەستى خۇيان بۇ لاواى و كەم توانى ياخود ئىويستى كەسانى تر بۇ ھىشتنەقوۋى ئەو باوۋەرەى كە ھەيانە كە جىهان دادئەروۋەرە. (واتە شتى خرات بەسەر كەسانى خراتا دىت و شتى باشىش بەسەر كەسانى باشا دىت).

ھەندى جار كەسانى تر كاردانەقوۋى سلبىان ھەيە ياخود ئاشەكشە دەكەن ضونكە نازانن كاردانەقوۋىان ضون بىت يان ضى بلىن و نەخۇشەكە ئەم كاردانەقوۋىان بە رەتكردەقوۋە ئىنەططات. ھەندى جار نەخۇشەكە تەننەت لە ئەندامانى خىزانەكەى خۇشى تىننات لەقوۋى كە ئەوانىش بىزارن لەقوۋى كەبەسەر ئەودا ھاتوۋە.

شنىكى ئاسايىيە نەطەر نەخۇشەكە بلى " بۇضى ئەوان بىزارن، خۇ ئەو شتە بەسەر مندا ھاتوۋ؟"

ضارەساز ئەتوانى باسى ضونىيەتى داواكردى ئىشتطرى ئىويست بىكات لە كەسانى تر (نمونه) من ئىويست بە ئامۇطارى نىيە، تەنھا ئەمەوۋىت طوىم لىبىرەيت و لىم تىبىطەيت كە ضى بەسەر مندا ھاتوۋ) وەك ھەمىشە لە CPT دا زور طرنطە يارمەتى نەخۇشەكە بدەيت كەوا بىروراي ھاوسەنط و واقەى بىت. ئەطەر ھەندى يان زورى لە ئەندامانى خىزانى نەخۇشە بىرئەرضىيان داىقوۋە (لەوانىيە بەھوى بىروراي ئاينى و دابونەرىتى كۇمەلايەتتىيەوۋە بىت) ئامانجان ئەقوۋە نىيە و لە نەخۇش بىكەن و ھەست بىكات كە ئەمە بارودۇخەكە نىيە. ئەو بۇضوۋە وورد نىيە. بەلكو بۇ ئەقوۋە بزائىن كە ئايا بىرورا زىادەروۋىكە ووردا و ئايا خالەتى ناوازا ھەيە بۇ ئەم تاقىكردەقوۋىيە (لەوانىيە بىت و لەوانىيە نەبىت).

بە لەبىرطراوئىتتى متمانە بە خود، شنىكى طرنطە بۇ ضارەساز دەستنىشانى بىكات كە لەوانىيە كەسانى تىرىش ئىبىبىيان نەكردايە كە روداۋەكە روى دەدا (ئىحتىمال نىيە ھەر كەسىك ضوبىت بۇ سەيران ئەقوۋى زانىبى كە ئىوانى حكومەت لەقوۋە دەروۋن) و كەس ناتوانىت بزائىت ضى رویدەدا ئەطەر شنىكى ترى ئەنجامدايە (لەوانەبوو ئەنجامەكە

باشتر بووايه و لهوانه خراثر بووايه نطهر نعووشه كه شتيكي ترى نغجامبديه). كهس بريارى تهواوته نيه سبارت بهوى ضون كهسانى تر رفقارنه كهس. هترضه نده، طومانكردن لهه موو كهسيك واه نعووشه كه دكات زور كهس لهدهست بدات كه لهراستيدا جىي متمانه. دواتر كوئايي ديت به هسكردن به دابرا جياكراوه له لهخه لك كه لهوانه نشطيرى و طرنطيه كي باشى ثيبه خشن.

ناساندنى بابه تي هيز / جلهوى ثيوه نديدار به خود و كهسانى ترهوه

بابه تي هيز و جلهوى دناسر يترت وهك ناو نيشانيك بو ستردانى داهاتوو. ثياضو نهوه به فورمى هيز/ جلهوى لهطل نعووشه كهدا. هيز و جلهوى به ستر خوددا دهطه ريهوه بو نيشبينييه كاني كهسيك كه نهواني كيشه كان ضاره ستر بكات و روه بووى كيشه كيشى نوى بيهتهوه. لهبهتر نهوه روه دوهوه كه له دهروهوى كوئتر و ليانديه. نهوه كهسانه توشى زهبرى دهرووى بوون زور جار ههولى كوئتر ولى تهواوته نهدهن به ستر باردودوخ و سوزه كانياندا. نهوه خه لكانه لهوانه بيهرواى ناواقعي نيك بينن كه واه دهزانن نيوسته كوئتر ولى هه موو شتيك بكنن يان به تهواوته كوئتر و ليان لهدهست نهدهن. دووباره ئاره زويه كه هيه بو بيهكردنهوه به نيه تهوانه شهوه، نهطه ريه كييك برواى و ابووه كه كوئتر ولى به ستر هيص شتيكدا نيه نهوه لهوانه رته بكا تهوه كه بريار له ستر هيص شتيك بدات ضونكه برواى واه كه هيص شتيك سووى نيه. وهك متمانه، هيز / جلهوى فره ئاراستيه. تهنانهت خه لك كه (به واقعي) كوئتر و ليكي كه ميان هيه لهوانه هه نديك كوئتر و ليان هه بيهت (بو نمونه ض جليك لهبهتر بكنن، ئايا شهكر بكنه ضا كه تيهانهوه يان نا) لهبهتر نهوه شتيكي طرنطه بو ضاره ساز يارمه تي نعووشه كه بدات دهست نيشانى تهنانهت شوينه بضوكه كان بكنن كه تيايدا هه ندى كوئتر و ليان هيه، ههروه ها شتيكي باوه بو نهوه نهخوشانهوى كه توشى زهبرى دهرووى بوون كه برواى واه نهطه ريه سوزه كانيان دانه خهس روه بووى لهدهستدانى كوئتر ولى دهنهوه به تهواوته.

بهتره ضاوكردنى كهسانى تر هيز بريتيه لهوه بو ضونهوى كه كهسيك نهتهوانيت يان ناتوانيت دهه نغجامه كاني داهاتوو كوئتر ولى بكات له ثيوه ندييه كاندا. نهوه كهسانه بوونهته قوربانى توندوتيدى، بهتاييه تي بههوى خيانه تي هاوريكانيهوه زور جار ههول نهدهن كوئتر ولى تهواوىان هه بيهت له ثيوه ندييه نويه كانياندا و طرائيان هيه بو ريه طه دان كهسيكي تر كه كوئتر ولى هه بيهت. نهوه بابته بهتوندى به ستر اووه به متمانه به كهسانى تر و نيوسته كراوه بيهت بو خاله كانيه كاني طير خواردن.

به بهكار هينانى فورمه كه، نيوسته ضاره ساز باسى نهوه بكات كه ضون نهزمه ني نيشوو كارد كه كاته ستر نهوه بيهرواىانه و ضون زهبرى دهرووى دهتهوانيت بو ضونى سلبى نهسه نديكات و بو ضونى نيجابيش نهترت و بلاوبكاتهوه. بو موماره سه كردن نيوسته نهخوش بهردوام بيهت له بهكار هينانى فورمه كان بو روه نكردهوه نهوه بيهرواىانهوه روه بوونهوه يان.

نهركى مواره سه كردن

" فورمه كاني طورانكارى بيهرواى و ههسته كان بهكار بهينه بو تيه تهيشتن و روه بوونهوه يه كييك له خاله كانى طير خواردن به لايه ني كه مهوه هه موو روئيك. تكايه بيه لهوه به كهروه ضون بيهرواى نيشووت سبارت به هيز و كوئتر ولى كاريان تيكراوه له لايه ن زهبره دهروونيه كه وه. نهطه ريه كوئتر ولى و هيزت هه بيهت كه نهيه ندى به

خوت و كەسەنى تەرەۋە ھەيە بەلايەنى كەمەۋە فۇرمىك تەۋاۋ بىكە بۇ كار كىردن لەسەر ئەۋ
بىرورايانە. ئەرەكانى تىر بەكار بەھىنە بۇ خالەكانىيەكانى طىر خواردىنى تىر يان بۇ رووداۋى
بىزار كە كە بەم دوۋايانە روويانداۋە "

بۇ ئەۋ نەخۇشانەى نەخۇندەۋارن: داۋالە نەخۇشەكە دەكەيت بۇ بەردەۋام بوون
لە بەكار ھىنانى فۇرمى طۇرانكارى بىروراۋ ھەستەكان ۋەك ۋەبىر خستتەۋەۋەكى تىرۇسەكە
كە لەرپىتەۋە بىروراكانىان دەطۇررىن سەبارەت بە ھىز و كۇنترۇل و ھەروەھا
خالەكانىي طىر خواردىنى تىر و رووداۋى بىزار كەرى تىر لە دىياناندا. شتىكى طىر نطە كە
كىشەكان لەطەل نەخۇشەكە ضارەسەر بىكەيت بۇ ئەۋەى بزائىت باش كاردەكات يان نا
بەبەكار ھىنانى فۇرمەكە بەم شىۋەۋە. ھەروەھا طىر نطە تىر سىار بەھىنەۋە كە تىۋەندى بە
خویندەۋارى بىت و ھەروەھا ئەم فۇرمە بەكار بەھىنرىت لە سەرتىر شتىكر دندا.

بابەتى ھيز / كۆنترۆل

بېروراي ئەيۋەندىدار بە خۇدەۋە: ئەۋ بېرورايەى كە ئەتوانىت كېشەكان
ضارەسەر بىكەيت و رووبەرۋويان بېيتەۋە.
ئايا ئەزمۇنەكانى ئېشوت بېرېيۋون لە:

سلبى؟	ئىجابى؟
<p>ئەطەر رووبەرۋوي روداۋى سلبى بوپتەتەۋە كە نەتوانىۋە رزطارت بېت لى لەۋانەى و ابېر بىكەيتەۋە كە ناتوانىت كۆنترۆلى روداۋەكان بىكەيت و كېشەكان ضارەسەر بىكەيت تەنانت ئەطەر قابىلى ضارەسەر / كۆنترۆل كىرن بن. ئاشان روداۋەكە بېرورايكانى ئېشترت ئەسەندەكەت كە تۇ كەمتوانايت..</p>	<p>ئەطەر و ابېر بىكەيتەۋە كە كۆنترۆلت ھەبۋە بەسەر روداۋەكان و تۋانىۋە كېشەكان ضارەسەر بىكەيت (بېروراي ئىجابى)، ئەۋازەبە دەروونىيەكە لەۋانەى ئەۋ بېرورايانە تەرت و بلاۋبىكەتەۋە.</p>

نېشانەى تايبەت بەۋ بروايەى كە تۇ ناتوانىت ھىض كېشەىكە ضارەسەر بىكەيت يان رووبەرۋوي كېشەكېشم بېيتەۋە
<p>➤ سربۋونى ھەستەكان ➤ دوركەتتەۋە لە سۇزەكان ➤ بەردەۋام ناضالاک بوون ➤ بى ھىۋاي و خەمۇكى ➤ خۇ تېك شكاندن ➤ توورەبوون لە كاتى رووبەرۋوبونەۋەى ئەۋ روداۋانەى كە ناتوانىت كۆنترۆلىان بىكەيت يان ئەۋ كەسانەى كە ۋەك ئەۋەى تۇ ئەتەۋىت رەفتارناكەن</p>

بۇ ضارەسەكر كرنى بايەتى تاييەت بۇ ھەببونى ھېز / كۇنترۇلى خود لەقەر امبەر ئەمەدا
ضى بە خۇت ئەلئيت؟

<p>دەستەۋادەى طونجاو بۇ خۇت لەقوانەتية بريتى بيت لة....</p>	<p>نەطەر لەقوة و ئيش بۇضونوت بريتى بووة لە.</p>
<p>" ناتوانم كۇنترۇلى ھەموو رووداۋەكان بەكەم لەدەر قۇوى دەسەلەتى خۇم بەلام ھەندى كۇنترۇلم ھەتية بەسەر نۇقوى ليم روونەدا و بەسەر كاردانەقۇوم بۇ رووداۋەكان."</p>	<p>ھېز و كۇنترۇلت نەبوۋە، بۇ دووبارە بەدەستەيىنانەقۇوى ھەستى كۇنترۇل و كەمكر دنەقۇوى نيشانەكانى خەمۇكى و لەدەستدانى ريزى خود كە ئەمانە بەھوى نۇقو بۇضونەقۇون كە با دەسەلەتيت، ئيويسنە رەضاوى نۇقوة بەكەيت كە ئايا تۇ بەتقواۋەتى كۇنترۇلت نيبە بەسەر ھيىض شنىكدا. لەقوة ناضيت كە بە تەواۋەتى كۇنترۇلت نەبىت بەسەر ھيىض شنىكدا.</p>

بيرواي تاييەت بە كەسانى تر: نۇقو بيروايعى كەتتۇ نۇقوانى كۇنترۇلى دەرتەنجامەكانى
داھاتوو بەكەيت لة نۇقوة ندىيەكانندا يان نۇقوى كە ھەندى ھېز تەننەت لەنۇقوة ندىيەكانندا
لەقۇلە كەسانى ترى بەھېزدا.
نەزمونەكانى ئيشووت بريتى بوون لة

نۇجايى؟	سلبى؟
<p>نەطەر نەزمونى نۇجايىت ھەبوۋە لة نۇقوة ندىيەكانيدا لەقۇلەلە كەسانى تر و كەسانى بەھېزى تر، لەقوانەتية بروات و ابىت كە نۇقوانىت كار بەكەيتە سەر كەسانى تر. لەقوانەتية زەبەرە دەروونىيەكە نۇقو بۇضونە بطوريت لەقەر نۇقوى نەتتوانىۋە كۇنترۇلى تەواۋەتيت ھەبىت بۇ رىطرتن لة زەبەرەكە سەرەراى ھەموو ھەقۇلەكانت</p>	<p>نەطەر نەزمونى ئيشنرت ھەتية لەقۇلەلە كەسانى تر كە وای ليكر دويت و ابير بەكەيتەقۇوة كە كۇنترۇلت نيبە لة نۇقوة ندىيەكانت لەقۇلەلە كەسانى تر، زەبەرە دەروونىيەكە نۇقو بيروايعى نەسەند دەكات.</p>

<p>نیشانەكانى نۇقوة ندىدار بۇقو بروايعى كە كۇنترۇلت نيبە بەسەر كەسانى تر، يان ئيويسن دەكات كۇنترۇلى تەواۋت ھەبىت بەسەر كەسانى تر</p>
<p>➤ ناضالاکى ➤ طويرايلى ➤ كەمى اصرار كە نەكرىت ھەموو نۇقوة ندىيەكان</p>

بَطْرِيْتَهَوَه
 ➤ نَتَوَانِنِي ثَاراسْتَنِي تَهَيَوَه نَدْبِيِيه كَان ضَوْنَكه رِيْطَه نَادَه بِيْت
 كَهَس كُوْنْتِرُوْلِي تَهَيَوَه نَدْبِيِيه كَان بَكَات
 (لَهْوَانَه تَووَرَه بُوون كَاتِيك كَهَسِيك تَهَيَوِيْت كَهْمَتَرِيْن كُوْنْتِرُوْلِي
 هَه بِيْت)

بُو ضَارَه سَهْر كَرْدَنِي كِيْشَه كَانِي تَابِيَهْت بَه هَه بُوونِي هِيْز/ كُوْنْتِرُوْل بَه سَهْر كَهَسَانِي تَرْدَا.
 لَهْبَهْرَامِبَه تَرْدَا ضِي بَه خُوْت نَه لِيْبِيْت؟

دَهَسْتَهَوَاذَه ي طَوْنَجَاوَت لَهْوَانَه بَرِيْتِي بِيْت لَه..	نَايَا نِيْشْتَر بَرَوَات وَابُوو كَه.....
<p>" هَهْرَضَه نَدَه نَاتَوَانِم هَهْمِيْشَه هَهْمُوو شَتِيْكُمْ دَهَسْت بَكَهَوِيْت لَه تَهَيَوَه نَدِيدَا، تَوَانَام هَهْيَه كَار بَكَهْمَه سَهْر كَهَسَانِي تَر لَه رِيْطَه ي بَهْرَطَرِي كَرْدَن لَه مَافَه كَانِم دَاوَا كَرْدَنِي نَهْوَه ي نَهْمَهَوِيْت."</p>	<p>هِيْزَت نَبِيَه بَه سَهْر كَهَسَانِي تَرْدَا – تَاكُو دُووَر بِيْت لَهْوَه ي خَرَاث مَامَه لَهْت لَهْطَهْلَ بَكَرِيْت لَه تَهَيَوَه نَدْبِيِيه كَانْتَدَا ضَوْنَكه هِيْض كُوْنْتِرُوْلِي كَت نَبِيَه نِيْوِيْسْتَه بِيروَرَا ي نُوِي ي هَاوَسَه نَط فَيَر بِيْت سَهْبَارَهْت بَه كَار بِيْطَه رِيْت لَه سَهْر كَهَسَانِي تَر.</p>
<p>هَهْرَضَه نَدَه لَهْوَانَه ي هَهْمُوو شَتِيْكُمْ دَهَسْت نَه كَهَوِيْت كَه نَهْمَهَوِيْت يَان نِيْوِيْسْتَه لَه تَهَيَوَه نَدْبِيِيه كَهْم، نَهْتَوَانِم خُوْم بَه سَهْلَمِيْنِم وَ دَاوَا ي بَكَهْم. تَهَيَوَه نَدِي بَاش نَهْوَه يَه كَه هِيْز تَيَايْدَا هَاوَسَه نَطَه لَه نِيْوَان هَهْرَدُوو نَه خُوْشَه كَهْدَا. نَهْطَهْر هِيْض رِيْطَهْم تَيِنَهْدَرَا بُو كُوْنْتِرُوْل كَرْدَن، نَهْتَوَانِم كُوْنْتِرُوْلِي خُوْم بَه سَهْلَمِيْنِم لَهْم تَهَيَوَه نَدْبِيِيه دَا لَه رِيْطَه ي كُوْتَايِي تَيِهِيْنَانِي، نَهْطَهْر نِيْوِيْسْتِي كَرْد</p>	<p>نِيْوِيْسْتَه بَه تَهْوَاوَهْتِي كُوْنْتِرُوْلِي كَهَسَانِي تَر بَكَهْيَت- شَتِيْكِي طَرْنَطَه كَه بَزَانِيْت تَهَيَوَه نَدِي تَهَنْدَرُوْسْت هَاوَبَه شِيْكَرْدَن لَه هِيْز وَ كُوْنْتِرُوْل دَهْطَرِيْتَهَوَه. تَهَيَوَه نَدْبِيِيه كَان كَه تَيَايْدَا كَهَسِيْكَ هَهْمُوو هِيْزِيْكِي هَهْيَه بَهْرَه وَ نَهْوَه دَهْرَوَات كَه هَهْلَه بِيْت (تَهْنَانَهْت نَهْطَهْر تُوْش نَهْوَه كَه سَه بِيْت كَه هَهْمُوو هِيْزِيْكَت هَهْبِي)</p>

كورتەى سەردانى 10: بابەتەكانى ھىز / جەتو

1. نيشانەكانى نەخۇشەكە ضىك بكة (5 خولەك).
2. بە فۇرمى طۇرانكارى بىروراو و ھەستەكاندا بىزورەو بە دەست نيشانكردنى خالى طىرخواردى تايبەت بە ھىز / جەتو (20 خولەك).
 - ثياضونەقوئى نەقو فۇرمانەى كە نەخۇشەكە كارى لەسەر كردووە (نەطەر نەخویندەواربوو، بئو خالى طىرخواردننەدا بىزورەو كە نەخۇشەكە كارى لەسەر كردووە).
 - باسكردنى سەركەوتن و كىشەكان كە لە كاتى طۇرانى بىروراكاندا دىتە ئاراو.
 - يارمەتى نەخۇشەكە بەدە لەطەلأ خالى خواردنەكان كە ناتوانىت خوى بىطۇرىت.
 - يارمەتى نەخۇشەكە بەدە بۇ بەدەستەھىنانى بۇضونىكى ھاوسەنطى ھىز / جەتو.
 - ھىض شتەك وەك جەتو تەواوتى نىبە بەلام بە تەواوى بى توانانىبە
 - دەستنىشانكردنى كىشەكانى تۇرەبوون.
- ❖ ھەلأضونى زىادەتو، كەمى خەو، و زىادبوونى كاردانەقوئى ھەلأضو.
- ❖ تۇرەبوون و شەرنەنطىزى (كاردەكاتە سەر خىزان)
- ❖ تۇرەبوون لە خود بۇ نەقوئى " نەبوايە نەقوئى بەكردايە"
- ❖ بى توانى / بەرئرسىارى

3. خالى ضوارەم لە ناوضەكانى كىشە بناسىنە: رىزى نەو بابەتەنە بطرە كە نەقوئىندىيان بە خود و كەسانى ترەو ھەيە. (15 خولەك)

- بىزورەو بە بابەتى رىزطرتندا بە بەكارھىنانى فۇرم لە كۇتايى سەردانەكەدا.
- بۇضونەكانى نەخۇشەكە دەربخە سەبارەت بە رىزطرتن و نرخاندى خود و كەسانى تر ئىش و دواى زەبەرە دەروونىبەكە.

4. ئىدانى نەركى مائەو (5 خولەك)

- ھەر رۇدەك كاربەكە لەسەر خالىكى طىرخواردى نوى بەبەكارھىنانى فۇرمى طۇرانكارى بىروراو و ھەستەكان، دلنبايە لەقوئى كە بە لاىنى كەمەو كار لەسەر خالىكى تايبەت بە رىزطرتن كاربەكەت، نەم فۇرمە بەكاربەيەنە بۇ كاركردن لەسەر نەو رووداوە بىزاركەرانەى كەلەم دووايىندا رووياندووە و ھەرەوھا نەو كىشانەى ئىستا كە نەقوئىندىيان بە زەبەرە دەروونىبەكەو ھەيە.
- داوا لە نەخۇشەكە بكة بەردەوام بىت لە خویندەقوئى نوسراوى تايبەت بە بىرەوئى زەبرى دەروونى نەطەر ھىشتا ھەستى بەھىزى ھەيە دەربارىيان.

5. كاردانەقوئى نەخۇشەكە بۇ سەردانەكە ضىك بكة (5 خولەك)

سەردانى 10 : بابەتەكانى ھىز / جَلَو

نامانجەكانى سەردانەكە بريتين لە:

1. ثياصونقە بە فۇرمى طۇرانكارى بىروراو ھەستەكانى نەخۇشەكە.
2. ثياصونقە بە بابەتى ھىز / جَلَو و كاركردن لەسەر نەو بابەتەكانى ثىقوئەندىيان بە بىروراو ھەقىە سەبارەت بە تواناى كەسىك بۇ ھەبوونى ھىز و جَلَو بەسەر خود و كەسانى تردا.
3. ناساندنى بابەتى رىزطرئن.

ثەقوئەندى نىوان ھىز/ جَلَو و لۇمەكردى خود

دواى ضىككردى نىشانەكان، ثىويستە ضارەساز دەست بكات بە سەردان لەقريطەى ضونقە بە فۇرمەكانى طۇرانكارى بىروراو ھەستەكان و باسكردنى سەركەوتن و كيشەكانى نەخۇشەكە لە كاتى طۇرىنى بىروراو و ھەستەكاندا. ضارەسەر و نەخۇشەكە ثىويستە ئرسيارەكانى بىركردنقە بەكاربەين بۇ يارمەتيدانى نەخۇشەكە رووبەرورى خالى طيرخوارنەكان كە خوى ناتوانيت بىطۇرىت.

لەم بەشەدا لەوانقەى خوازيار بيت كە بطەريئەقە بۇ فۇرمى بابەتى سەلامەتى (كە لەكوتايى سەردانى 9 دا دانراو). ثىويستە ضارەسازەكە يارمەتى نەخۇشەكە بدات بۇضونى ھاسەنط بەدەست بەيئەقە سەبارەت بە ھىز / جَلَو. لە راستىدا، ھىض كەسىك كۇنترۇلى تەواوتى بەسەر ھەموو رووداوەكاندا نىيە كە لىيان روونەدات. يان رەفتارى كەسانى تر. لەلايەكى ترەو خەلك بە تەواوتى بى توانانين. ئەتوانن كاربەكە سەر قۇناغى رووداوەكان و ئەتوانن كاردانقەى خۇيان كۇنترۇل بكن بۇ ھەندى رووداو. ئەطەر نەخۇشەكە برواى و ابىت كە كۇنترۇلى نىيە بەسەر زىانيدا، ئەقا ضارەسازەكە لەوانقەى داوا لە نەخۇشەكە بكات سەبارەت بە رۇدەكەى بەئشەبەستن بەو بريارانەى كە داويىتى يان دەستنىشانكردى بۇ ضاودىركردنى ئەو بريارانەى كە ئەيدات لەماوئى رۇدىكدا. ھەميشە كاتىك نەخۇشەكە ئەرکەكەى تەواو دەكات ئقەى بۇ دەردەكەوت كە ضەن سەد بريارى داو لە رۇدىكدا لەو كاتەى كە ھەلدەستىت لە خەو، ضى لەبەرئەكات و ئەخوات و ض رىطايەك ئەطرىتەبەر ... ھتد. نەخۇش زۇرجار لۇمەى ھەندى بريارى بىضوك دەكات تالە شوين و بارودۇخەكانى زەبرە دەروونىيەكەدا داينىت. ضارەسازەكە ئەتوانيت ئقە بەبىر نەخۇشەكەدا ئەھيئەقە كە ئەطەر زەبرە دەروونىيەكە رووى نەدايە، ھەطىز بىرى بريارەكانى نەدەكەوتەقە كە داويىتى لەو رۇدەدا. تەنھا لەبەرئەقەى دەستكەوتەكان زۇر كارەساتاوى بوو خەلك دەطەريئەقە و ئرسيار لە بريارەكانى دەكات كە داويىتى.

بۇ نمونە، نەخۇشەكە برواى و ابوو كە تواناى نىيە و لە زۇربەى بوارەكانى زىانيدا شكستە لەبەر ئەو بى توانايىيەى كە لە كاتى زەبرە دەروونىيەكەدا تووشى بوو. لە ئەنجامدا خوى نەسەلماند كاتىك ھەلى بۇ رەخسا. بۇضونى و ابوو كە ھەولەكانى بى بەرھەم دەتى. لە كارىكدا كە حەزى لىئەبوو ضەقى و ھەستى بقبى توانايى دەگرد سەبارەت بە كارىطەرى لەسەر داواكارىيە نەطونجاوەكانى شوينى كارەكەى. كاتىك ضارەسازەكە دەستىكرد بەيارمەتيدانى بۇ ئقەى سەيرى اختيارەكانى بكات، نەخۇشەكە ھەستى كرد بى توانا نىيە بە تەواوى. كاتىك دەستىكرد بە ئىشكەشكردن و ضاوتىكەوتن بۇ كارى تر ھەستى بە ئاسودەيى زياتر كرد ضونكە خوى سەلماند لاي بەريوئەقەكەى. ھەرضەندە لە كۇتاييدا ئەو ئىشەى بەجىھىشت بۇ ئىشىكى باشتر بەلام مانطەكانى كۇتايى ئىشەكەى ئىشوى

رەزامەندانەتربوو و ھەستى بەقەبەرد كە توانىويىتى تارادەتيكە كاربكاتە سەر رەفتارى كەسانى تر.

نەخۆشىكى تر برىوى وابوو كە بە تەقواوتى جەتەوى ھەتە يان بەتەقواوتى جەتەوى نىيە. بۆسۈنەكتەى برىتى بوو لە " نەتەر من كۆنترۆلم نەبىت، كى ھەتەتى؟ ناتوانم برىار لە ھىض شتىك بەم نەتەر كۆنترۆلم نەبىت و ھىض اختيارىكم نىيە لە كىشەكتەدا نەتەر كەسىكى تر كۆنترۆلى بارودۇخەكتە بكات". لە كاردانەتەيدا بۇ كۆنترۆلى توندوتول بەسەر سۆز و ھەرۈەھا ھەرۈەكتەنى بۇ كۆنترۆلكردى ھەموو شتەكان و كەسانى تر، لەوانەتەى ھەندأ جار بە تەقواى كۆنترۆل لەدەست بەتە لىرپەتەى مەستبەوتە تا ئاستى بېھۇشبوون. لەم ھالەتەدا طرنط بوو بۇ ضارەساز يارمەتەى نەخۆشەكتە بەتە وەك بەردەوامىيەك سەتەرى كۆنترۆل بكات. بۆسۈنى نەخۆشەكتە برىتى بوو لە " ئىويست ناكات كۆنترۆلى تەقواوتەتيم ھەبىت بەسەر ھەموو شتەكاندا تاكو كۆنترۆلم ھەبىت بەسەر زۆربەتى برىارەكاندا"

بەتەتى توورەتەوون بەزۆرى لەكەسانەتە دىت كە تووشى زەبەرى دەروونى بوون. ھەندى توورەتەوون ئەيوەندى بە نىشانەكانى داغەكتەى لە PTSD ھەتە وەك با ئۇقرەى لە بزوينتەرى فسىئۇلۇجى، نەبوونى خەو و زۆر كاردانەتەى داغەكتەى.

كاتىك زۆربەتى خەك كە تووشى زەبەرى دەروونى بوون ئەقا راتۇرت دەكتەن كە تووشى تورەتەوون نەبوون لەكاتى رووداۋەكتەدا، كەسانىكى زۆرىش ھەستى توورەتەوونيان دواتر سەرى ھەلداۋە. ھەزەندە ئەو كەسە يان كەسانەتى كە نازارىان تا طەتەندە لەوانەتەى بەردەست نەبن تا توورەتەوونەكتەيان بەسەردا دەربەن (يان زۆر مەتەرسىدار و بەھىز بۇ دەربەنى ھەستى تورەتى بەرامبەرىان). ھەندى جار توورەتى بەرامبەر ھىض روداۋو كەسىك نىيە و كەسى تورەش ھەست بە با دەسەلاتى دەكات بەرامبەر ئەو ھەستى تورەتەوونە. ھەندى قوربانى توورەتەبن ئەو كەسانەتى كە لىيان نەبەن، خىزان يان ھاورى. زۆر خەك ھەزەندە فەرى ئەو نەبوون توورەتەوون (تورەتەوون ھەستە) و شەرتەنطىزى (شەرتەنطىزى رەفتارە) جىباكتەتەو و برىوان و اىە شەرتەنطىزى دەرتەنطامىكى طونجاۋى تورەتەوونە.

تورەتەوون بەرامبەر خود زۆر جار دەرتەدەربەتە، ئەو كەسانەتى تووشى زەبەرى دەروونى بوون و لەسەر ھەموو ئەو شتەنە دەبن كە "نەبوايە" و ايان بەردايە بۇ ئاراستى رووداۋەكتە و بەرطەرىكردن لە خۇيان. زۆربەتى كەس كە بەشدارى ضارەسەر دەكتەن لە خۇيان توورەن لەبەرئەو ھۇكارە. كاتىك ئەتوانن ئەو بىبن كە طۇرانىك لە رەفتارەكتەياندا لەوانەتەى نەبوايە بە ھوى رىطرتن لە رووداۋەكتە، ئەقا تورەتەوونەكتەيان ئاراستەى ئەو كەسە ئەكتەن كە ھەست دەكتەن كۆنترۆلى لى سەندونەتەو.

لەوانەتەى تورەتەوون ئاراستەى كۆمەلەط، ھكۆمەت يان تاكتەكانى تر بەرەت كە بەرئەرسن لە رىطەطەرىكردن لە رووداۋەكتە بە ھەندى رىطە. ھەرۈەك لە ھالەتەى تاوان، لەوانەتەى طرنط بەت بۇ ضارەساز يارمەتەى نەخۆشەكتە بەتە جىواۋى بكات لە نىوان بە تاوانى، بەرئەرسىارىتەى، و بە نىزابوون. تەنھا ئەو كەسانەتى كە نىزابان لەسەر ئەتەمدانى رووداۋەكانن ئىويستە لۇمە بەرىن. ئەوانەتى تر لەوانەتەى بەرئەرس بوون لە كردارى بىزوك كە رۆلى ھەبەو لە زەبەرتە دەروونىيەكتەدا كە رووداۋە يان مەتەرسى بۇ نەخۆشەكتە زىاد كەردوۋە بەتەى ھىض مەبەستىك بەلام ئىويست ناكات ھەمان بەش لە لۇمەكردن و توورەتەوونيان بەرەكتەوت.

نەخۆشیک لە ضارەسەردا لەخۆی تورا بوو لەقەرئەقووی هەستیکردوو کەسیکی بەتوانا نەبوو بۆ مامەڵەکردن لەطەلەل رووداو کەدا. لەم حالەتەدا، خالی طیرخوار دێنەکی نەقو بوو کە ئیویستە بیتوانیایە لە رووداو کە ضاک بێتەقو بەخیرایی و تەقە لە ریی خۆیتە. دەستی کردوو بە ترسیارکردن لە تواناکانی لە ضەندەها بواری دێانیادا. لەم حالەتەدا، ئیویستە ضارەساز کە بیرى نەخۆشەکی بەهینتەقو کە زۆریەکی خەلک طرانیان هەقیە کە تووشی زەبری دەروونی بوون و هەندى رووداو لە دێانیادا زۆر طقورەن تا بەتەقەها ضارەسەر بکرین.

ناساندنی بابەتی ریزطرتن

ئاشماوی سەردانەکی ئیویستە جەخت بکاتە سەر بابەتی ریزطرتن. ضارەساز بە کورتی بە بابەتی ریزطرتندا دەضیتەقو لەطەل نەخۆشەکیدا و باسی نەقو دەکات کە ضون ریزطرتن و نرخدان بە خود و کەسانی تر نەتوانیەت تەقەت بکریتەقو بەهوی زەبری دەروونیەقو. بیروراکانی نەخۆشەکی لە ئیش و لە دواى زەبری دەروونیەکی ئیویستە بخرینەروو. فۆرمی ریزطرتن (کە دواى ئیدانی ئەرکی مالتەقو دیت لەم سەردانەدا) ئیویستە بەکاربەینریت بۆ باسکردنی نەم بابەتەلەطەل نەخۆشەکی.

ئیدانی ئەرکی مالتەقو

"فۆرمی کۆرانکاری بیروراکان و هەستەکان بەکاربەینیە بۆ تەپتەشتن و رووبەروو بوونەقو خالیکی طیرخواردن لە روئیکدا بەلایەنی کەمەقو. تکایە بیربکەرەقو لەقو کە ضون بۆضوونەکانی ئیشووت سەبارەت بە ریزطرتن کاری تیکراو لەلایەن زەبری دەروونیەکیەقو. نەطەر هەر بابەتیکی هەقیە ئەقوئەدی بە ریزطرتن و نرخدانەقو هەقیە بۆ خۆت و کەسانی تر، بەلایەنی کەمەقو روئى فۆرمیک تەواوبکە بۆ کارکردن لەسەر نەم بۆضوونانە. ئەرە ماوەکان بەکاربەینیە بۆ خالی طیرخوار دێنەکانی تر یان رووداو بیزارکەرەکان کەبەم دوواییانە روویانداو و هەرەها خالەطیرخوار دێنەکانی سەلامەتی یان هیز / جەتو نەطەر ئەمانە تاکو ئیستا خالی طیرخواردن بۆتو"

بۆ نەقو نەخۆشانەقو نەخۆشەقو: داوا لە نەخۆشەکی دەکەیت بەردەوام بێت لە بەکارهینانی فۆرمی طۆرانکاری بیروراکان و هەستەکان وەک بیرهینانەقوئەکی ئرۆسەکی کە لەریتەقو بیروراکانیان دەطۆریت دەبارەقو ریزطرتن و رووداوی بیزارکەقو تر لە دێانیادا. شتیکی طرنطە کە کیشەکان لەطەل نەخۆشەکیدا ضارەسەر بکەیت تا بزانیت ضی باش کاردەکات و ضیش باش کارناکات بە بەکارهینانی فۆرمەکی بەم شیوەقو. و هەرەها طرنطە کە ترسیار بەهینتەقو سەبارەت بە خویندەقواری و نەم فۆرمە بەکاربەینیەت لە سەرئەرشتیکردندا.

بابەتی ریزپرتن

بیرورای تاییەت بە خود: ریزپرتنی خود بریتیە لە بۆزونی ریزپرتنی خود کە ئیویستیەکی بنزینیە مرۆطە.

ئەزمونەکانی ئیشوت بریتی بوو لە ...

سلبی؟	ئێجابی؟
<p>ئەتەر ئەزمونی ئیشوت هەببەت کە وای لیکردوێت هەست بە بی نرخ یان خراش خۆت بکەیت، ئەواتی ئەتەر بۆزونی سلبیت لەسەر نرخ یان بەهای خۆت وەک مرۆطیک ئەرەبەسەتت. زەبرە دەروونیەت کە ئەم بۆزونی زیاتر جیپیر دەکات</p>	<p>ئەتەر ئەزمونی ئیشوت بیروراکانی سەبارەت بە نرخ و بەهای خۆت بەهیزکردبیت وەک مرۆطیک، ئەواتر زەبرە دەروونیەت کە ئەم بۆزونی تێک دەشکینێک.</p>

نمونە بۆزونی سلبی دەربارە نرخ و بەهای خود

- من خراش، تیکدەرم، یان بەدم
- من ئەترسیارم لە کاری خراش، تیکدەر، یان کرداری بەد
- من تیکشکام یان هەلەم
- من بی نرخم و شایەتی ناخۆشی و ضەوسانەتەم

نیشانە ئەیوەندیار بە باوەربوون بەتەوی کە تۆ شایەستە ریزنیت

- خەمۆکی
- تاوان
- شەرم
- ئەتەری رەفتاری تیکشکاندنێ خود

بۆ ضارەسەرکردنی کیشە تاییەت بە ریزپرتن و نرخ دان بە خۆت . ضی بە خۆت دەلایەت بە بری ئەوەدا؟

ئەتەر ئیشوت بروت و ابووە کە.....	دەستەواژە تونجاوی خود لەوانەتە.....
<p>تۆ بی نرخیت (یان هەریەک لەوانەتە لەسەر تۆ ریزکراون). ئیویستە بیروراکانت دووبارە هەلبەسەنطینیەتە</p>	<p>" هەندێ جار شتی خراش بەسەر خەلکی باشدا روودەدەن. تەنها لەبەر ئەوەی کەسێک شتیکی خراش دەربارەتێ من ئەلایت،</p>

<p>نقوة ناطقينة كة راستة. كس شايئني نقمة نيبة و نقمة منيش دطر بقوة. تقنانت نقطة لة رابردوشدا هلقم كردببت، نقمة نقوة ناطقينة كة من كسيكي خراثم و شايئني ناخوشي و ضقوسانقوة بم (لة نيويانيشدا زقبري دقرونيبةكق)</p>	<p>سقبارت بة نرخت وقك مرؤظيك و بيرواي نيسنات (كقمر يارمقيدقر) بة بيرواي راستقينةقر و هاوسقنطر جق بقرقوة.</p>
<p>" هقندق جار شتي خراثم روونقدا لة خلكي باش. نقطر هقندق شتي خراثم لة من رووبدات، لقبر نقوة نيبة كة من شتيكم كردببت يان شايئني نقوة بم. هقندق جار لقندانقوة قققي تقواو نيبة كة بؤضي شتي خراثم روونقدهن"</p>	<p>" هيض شتيكي خراثم لة من روونادات ضونكة من كسيكي باشم" لقوانقبة زقبرة دقروونيبكق نقم بؤضوونق بشيويي، و لقوانقبة وا بيبركقبقوة كة كسيكي خراثم لقبر نقوة نقم رووداوق روويداوق لقبت يان بطقرببت بؤ هؤكارقكاني رووداني يان ضيت كردوق تا شايئني نقمة ببت. (لقوانقبة نقمة سزايك ببب بؤ نقوق كق كردوقم يان لقبر نقوق كسيكي خراثم). ثيويستق ضقندق قديلائيك بكقبت تاكو هقستي بقرخي خؤت نيك نقشكيت هقركائيك شتيكي خراثم يان ثيسبيني نققراو رووبدا لقبت. كائيك رازيت بقوق كة لقوانقبة شتي خراثم لق رووبدات (وقك لة هقموو كسيك ناوبقناو روونقادات) نقوا دقوستيت لة لقومقردني خؤت بؤ نقو رووداوانق كق تقو هؤكارقكق نيبت.</p>

بيرواي تايبقت بة كقساني تر: نقو بؤضوونانقن سقبارت بقوق كق ضقندق ريز و نرخ
بؤ كقساني تر دادقنيبت.

نقزمونقكاني ثيشووت برقبيبون لة..

نقجابي؟	سلبق؟
<p>نقطر نقزمونقكاني ثيشووت لقطلل خلكدا نقجابي بووببت، و رووداوي سلبق لة جيهاندا لة ذيانق تقودا تقيرقو نققرايببت، نقوا رووداوقكق لقوانقبة بؤضوونقكققي ثقرت و بلاوقردووببت. بؤضوونق ثيشووت سقبارت بة نقوق كق كقساني تر باشن لقوانقبة نيك بشكيت، كق ثيسبينيان لق دققرا ثالثشت بن، ثالثشت يان ياريدقذر نقبوون بؤ تقو دواي زقبرة دقرونيبةكق</p>	<p>نقطر زور نقزمونق خراثم هقبووببت لقطلل خلكدا لة رابردودا، لقوانقبة خؤت بينيبقبقوة لة سققسورمانيدا، نازار، و خيانقت ليقردن. لقوانقبة طقششيبقبة نقو نققجامق كق كقساني تر باش نين و و ناببت ريزيان لقبطيريت. لقوانقبة نقم بؤضوونق قعميم بكق بقسقر هقموو كسيكدا (تقنانت نقو كقسانقش كق لة بنضيقندا باشن و ثيويستق ريزيان لقبطيريت) زقبرة دقروونيبكق نقم بؤضوونق جقبطيرتر دقكات دقبارق خلك.</p>

--	--

نمونه‌ی بیرونی سلبی دقرباره‌ی نرخ و به‌های کسانى تر	
<p>➤ خه‌لك له بنضینه‌دا طرنطى نادن، جياوازيان نبييه، و تهنها بو خويانن</p> <p>➤ خه‌لك خرائن، به‌دن، ئيس، يان ناحقرن</p>	

نیشانه‌ی تايبته به‌و بروايه‌ی كه خه‌لك شايه‌سته‌ی ريزطرتن نين	
<p>➤ توورقبوونى به‌ردوام</p> <p>➤ رِق لیبوونقه</p> <p>➤ داخ له‌دل</p> <p>➤ ره‌شبینی</p> <p>➤ بی باوهری کاتیک به‌یزه‌یبه‌یبه‌ی ماملته له‌طلل ده‌کری له‌لاین کسانى</p> <p>ترقه (وابیرده‌کته‌یبه‌یبه‌ی كه نایا نه‌وانه له راستیدا ضییان ده‌ویته؟)</p> <p>➤ جياووونقه و ناشه‌کشته‌کردن له خه‌لك.</p> <p>➤ ره‌فتاری دده کومه‌لایه‌تی به‌و بیانوه‌ی كه خه‌لك تهنها بو خويانن</p>	

بو ضاره‌سه‌رکردنی بابته‌ی تايبته به‌ ريزطرتن و نرخدانان بو کسانى تر، له‌به‌رامبه‌ردا ضی به‌خوت ده‌لایته؟

ده‌سته‌واژه‌ی طونجاوی خود له‌وانه‌یه.....	نه‌طهر ئیشتر بروات و ابوو كه.....
" هه‌رضه‌نده هه‌ندی كه‌س له‌وانه‌یه خراث بن یان کاری خراث نه‌نجامده‌ن، به‌لام هه‌موو كه‌سیك وا نبييه. سه‌ره‌رای نه‌وه‌ش نه‌و كه‌سانه‌ی کاری خراث نه‌نجام ده‌ده‌ن هه‌موو کاتیک کاری خراث نه‌نجام ناده‌ن.	هه‌موو كه‌سیك خرائن. طرنطه كه ره‌ضاوی نه‌و طریمانه‌یه بکه‌یت كه ضون بو‌ضوونه‌كه کاری کردوته سه‌ر ره‌فتار و ذیانی کومه‌لایه‌یت به‌ طشتی.
" هه‌ندی جار خه‌لك هه‌له ده‌کات. هه‌ول نه‌ده‌م بزانه كه نایا نه‌یبه‌طهن كه نه‌وه هه‌له‌بووه یان کاردانه‌وه‌یه‌کی سلبی كه‌سایه‌تی نه‌و كه‌سه‌یه، كه له‌وانه‌یه کونای به‌ نه‌یبه‌ندیه‌که به‌ینم نه‌طهر شتیك بیته من نه‌توانم قبولی بکه‌م.	هه‌ندیکی تر هاوکاریت نه‌کهن و دواي زه‌به‌ره ده‌روونیه‌که هاوکاریت ناکهن. نه‌طهر نه‌و کسانى كه تو ئیشبینی هاوکاریان لیده‌کته‌یت بتخن، نه‌وا یه‌کسه‌ر نه‌یبه‌ندیت له‌طه‌لایندا مه‌تضرینه. قسه‌یان له‌طه‌لل بکه سه‌بارته به‌ ضوئیه‌تی هه‌ستکردنت و ضیته لییان ده‌ویته. کاردانه‌وه‌یان بو داواکه‌ت به‌کار به‌ینه وه‌ك شیوازیك بو هه‌له‌سه‌نطاندنی نه‌وه‌ی كه ده‌ته‌ویته نه‌م نه‌یبه‌ندیه‌انه بو کوی بروات.

کورتی ستردانی 11: کیسه‌کانی ریز

1. نیشانه‌ی نه‌خوشی نه‌خوشه‌که بشکنه (5 خولته‌ک)
2. ضاو بخشینه به فورمی طوررانکاری سوزکان و بیروراکان بو ضاره‌سه‌کردنی خالی طیرخواردن دهرباره‌ی به‌ها و ریزطرتنی خود و کساننی تر (20 خولته‌ک)
 - نایا نه‌خوشه‌که باوهری وایه، که بو هه‌میشه زیانی نی طه‌یشتووه له نه‌نجامی زه‌بره‌کهوه؟
 - ثله‌ی بیطردی؟ نایا نه‌خوشه‌که باوهری وایه هه‌له‌یه‌کی کردوه؟
 - ریز لینانی کساننی تر-----نایا به‌که‌مزانی نی کساننی که طشتانن (تعمیم) ده‌کات بو هه‌موو طروته‌کان؟
3. نتیجه‌م بواری طیرو طرفت نیشکه‌ش بکه: بایه‌خدان به خود و کساننی تر (15 خولته‌ک)
 - بایه‌خدان به خود ----نایا نه‌خوشه‌که توانای هیمن کردن و دل‌خوشی دانته‌وه‌ی خودی خوئی هه‌یه؟
 - بایه‌خدان به‌که‌ساننی تر-----ضون نه‌یوه‌ندیه‌کان به زه‌بره‌ی ده‌روونی کاریان تیکراوه؟
 - نه‌مانه نیشان هه‌روه‌ها نیشان ضون بوون؟
 - نایا طیرو طرفت هه‌یه: نمونه، خواردن؟ کحول؟ ثاره خه‌رج کردن؟
4. نه‌رکی مال بسئیره (10 خولته‌ک)
 - a. هه‌ر روه‌ده کار له‌سه‌ر خالیکی نوبی ی طیرخواردن بکه به به‌کار هینانی فورمی طوررانکاری سوز و بیر و راکان. له‌بیرت نه‌ضیته‌که به‌لایه‌نی که‌مه‌وه کار له‌سه‌ر یه‌که بواری بایه‌خ نیدان بکه‌یه‌وه. نه‌م فورمه به‌کار به‌ینه بو نه‌وه‌ی کار له‌سه‌ر یه‌که رووداوی نوبی به‌نازار یان طیرو طرفتی نیستای دوور له زه‌بره‌ی ده‌رونی بکه‌یه‌ت.
 - b. نوسراوی کار تیکردنی زه‌بره‌ی ده‌رونی بنوسه (طفتوطوی مه‌به‌ستی نه‌مه بکه)
 - c. داوا له نه‌خوشه‌که بکه به‌رده‌وام بیته له خوینده‌نه‌وه‌ی باسه‌کانی زه‌بره‌ی ده‌رونی نه‌طهر هیشتا یاده‌وه‌ری به‌هیزی دهرباره‌یان هه‌یه‌ت.
5. کار دانته‌وه‌ی نه‌خوشه‌که به‌رامبه‌ر دانیشه‌نه‌که بشکنه (5 خولته‌ک)

ستردانی 11: کیسه‌کانی ریزلینان

نامانجه‌کانی ستردانی 11 بریتین له:

1. ضاو نیاخشانده‌نه‌وه‌ی فورمه‌کانی طوررانکاری سوز و بیروراکان.

2. ضاوئياخشاندننقوةى بابقتى ريزلينان ههروها كاركردن لقسىر كيشىةى ثقبونديدار به برواي يهكيك دهر بارهى تواناي خوئى بقرامبقر ريزطرتن و طرنطى ئيدانى خودى خوئى و كسانى تر.
3. ئيشككشكردى بيروكه له سقر بايهخدان به خودى خو ههروها كسانى تر.
4. نكر ئيراسناردنى فورمككانى طورانكارى سوز و بيروراكان دهر بارهى بايهخ دان بهخود كسانى تر.
5. نكر ئيسناردن: نووسينى نوسراوى كارتيكردى زهبرهى دهر وونى نوي

دهست نيشان كردنى كيشهكانى ريزلينان و طريمانهكياكان

ئاش تشكيني نيشانهى نهخوشيهكه دهبيت ضاروساز سقرى فورمككانى طورانكارى سوز و بيروراكان بكات ههروها طفوطو بكات لقسىر سقرهكوتن و طيروطرفتى نهخوشيهكه له طورينى بيكرندنقوةكان و سوزهكان. دهبيت ضاروساز و نهخوشيهكه نرسيارهكانى بيكرندنقوة بكار بهينن بو يارمتهى دانى نهخوشيهكه بو نقوةى بتوانيت رووبهرووي خالى طيرخواردن ببيتهقوة، كه خوئى نهقوتانويه بهتهنها طورانكارى تيا بكات.

لهم بهشهءا تو لهوانهية نيت باش بيت كه بطهرينتهقوة فورمى بابتهى كيشهكانى ريز (كه كهوتوته بهشي كوتايى سقردانى 10). ئاشان نهخوشيهكه و ضاروسازهكه طفنوطوي فورمككانى طورانكارى سوز و بيروراكان دهكفن سقرهت به ريز. باوترين خالى طيرخواردن لقسىر بابتهى ريز و بوهاي خود بريتييه لهقوةى نهخوشيهكه ئيسنا بهشيويهك زيانى ئيطهيشتووه بههوي رووداووكة. لهبقر نقوةى نهخوشيهكه لهم نيشانانتهى ههبووه: فلاش باك، خقونى ناخوش، كاردانهقوةى داضلتهكين، هتد. ، نقوا لهوانهية لهو بروايدا بيت، كقوا خوئى شينه يان زيانى ههميشهتي ئي طهشتووه. خوئينهقوة و لك زيان ئي طهقندر او يان خو بينين كقوا برياردانى لاوازي يان طهيشينته نقو بروايتي كقوا كسانى تر لومةى دهكفن لهبقر نقوةى دهر بارهى رووداووكة نقو شتانهى نهنجام داوه يان نهنجامي نهداوه، نقوا ههموو نهمانه كاري سلبى دهكفنه سقر ريزى خود يان ههستي ريزلينانى خود كههم دهكاتقوة. له حالتهى تاوانى نيوان كهسيى (و لك دهست دريذي سيكسى) لهوانهية قوربانيهكه لهوبروايدا بيت كه خود ي خوئى باش ني يه بويه بووه به قوربانى. نقطر نهخوشيهكه ئيجطار زور تيبينى نهطهتيطانتهى دهر بارهى خوئى ههبوو نقوا ضاروسازهكه دهتوانيت يارمتهى نهخوشيهكه بدات زياتر وورد بيت دهر بارهى نقوةى نهخوشيهكه له ضي رهخنه لهخوي دهطريت.

ههنديك جار لهوانهية باس كردنى كيشهكانى بيطقردى (دهبيت ههموو كاتيك بيطقردى بيت) بهسوود بيت. زور جار كهسهكان راي خرائيان بقرامبقر بهخويان ههيه ضونكه زور به رهقي بريار لقسىر خوئان دهدهن ههركاتيك ههلهيهك دهكفن. بقرهضاوكردنى نقوةى برواي نهخوشيهكه بريتييه لهقوةى خوئى ههلهي كر دووه ئيش، له كاتي يان ئاش رووداوى زهبره دهرونيهكه نقوا ئيوسته ضاروسازهكه بيخاتقوة بير نهخوشيهكه نقو برواياتهى نهخوشيهكه ههيهتي لهتهندازه بهدرة .

ضاروساز: رات ضيه بقرامبقر ماموستا يهك، كه بلي " نقطر تو 100 له 100

نههينيت نقوا تو له كورسهكه دهر ناضيت؟"

نهخوشيهكه: من دهليم نقوة داد نهرووري نيه.

• ناساندنى خالى
طيرخواردن
بقرامبقر ريزلينانى
خود

• ضاروسه كردنى
ههبوونى برواي
بيطقردى

ضارەساز: راستە. نەطەر وەك ئەو مامۇستايە بېر بېرىنە ئەو تەنھا دوو نمرە ھەتە. "100% (زۇر باش)" بۇ كەسى زۇر باش ھەرەھا "دەرنەتسۇن" بۇ ھەركەسىكى تەركە 100 لە 100 نەھەنەت. بە شىۋەتەكى تىشتى تەئى بېرز بۇ ئەو خەلكانە دەبەت ، كە لە % 90 يان زىاتر وەردەطرن. خەلك دەتوانن % 10 ھەتە بكتن و ھەشتا ھەلكەتوتو بن. % 80 لەسەر و مام ناۋەندىۋە دەبەت و % 70 مام ناۋەند دەبەت. كەواتە با تە بۇ دوئە دابنەن. تۇ دەلەت رۇدەكى ناخۇش بوو ھەرەھا تۇ بىراستى دلت ناخۇش بوو كاتەك نەت تۋانى لە كاردا بەسەر كەتوتووي مامەتە لەطەل ئەو تەلەفۇن كەردنە بكتەت و بۇ شىۋەتەكى كە خۇت ھەرت دەكرد. لەقە دەبەت تۇ نمرەتەكى دەرنەتسۇن دابەت بەخۇت.

نەخۇشەكە: بەلەي

ضارەساز: تۇ دوئە ضەند شنت ئەنجام داۋە؟ ضەند بىرات دەركردە؟ ضەند لە سەدى كارەكانت بە راست داناۋە لە رۇدەكەدا ؟ نەخۇشەكە: باشە كاتەك بۇ شىۋەتەكى لى دەكەت...ئەم واىە شتى باشم كەردە. بەلام ئەو شتە زۇرانەتى دوئە من ئەنجام داۋە بەقەدەر ئەو ھەتەتە نەتە لە كارەكەمدا ئەنجام دا.

ضارەساز: بەدلنەبەتە ھەموو شتەك تەرنەبەن وەك يەك نەتە. لە قوتابخانەدا ھەندەك لە تروۇدەكانت نمرەبەن بەدەست ھەنە زىاتر لە تروۇدەكانى تە. ئايا ئەقە تەرنەتەرن ضالاكى رۇدەكە بوو؟ نەخۇشەكە: بەلەي، ئەم واىە راستە.

ضارەساز: ئايا تەرنەتەرن رۇدەكە يان ضالاكى ھەتەكە بوو؟ نەخۇشەكە: نەخەن. ئەم دوو رۇدە راتۇر تەكى تەقورەم دا بە سەرۇك ئەشەكەم، كە ضەند ھەتەتەكى زۇر بوو كارم لەسەر كەردبوو. سەرۇك ئەشەكەم زۇر خۇش ھال بوو بىراستە كارەكەم.

ضارەساز: نەطەر تەنھا نمرە بۇ رۇدەكە بەدەت بەخۇت ئەو خالى زىاتر وەردەتەرن بەلام نەطەر بۇ ھەموو ھەتەكە نمرە بەدەت بەخۇت ئەو زۇر تەرنە نابەت؟

نەخۇشەكە: من A بەخۇم دەدەم بۇ ھەموو ھەتەكە ضارەساز: بە بېر كەردنە بۇ شىۋە ئايا سۇزەكانت كەمتر دەبن لەو كاتەتى تۇ يەكەم جار دەتەت تۇ كەسىكى دەرنەتسۇن و ناتوانەت ھەن شتەكى راست بكتەت؟

نەخۇشەكە: (ئەدەكەنەت) بەلەي وتنى ئەو وتە لە ئەندازە بەدەرانە زۇر خەتەكى

خەتە

ضارەساز: ھەرەھا خەتەكەتى ئەقەتە كە باۋەتەن ئەم بكتەت كاتەك دەبەت. نەخۇشەكە: بەلەي لەو كاتەدا لە راست دەن ضارەساز: بەدلنەبەتە. لە راست دەبەت ضونكە تۇ بۇ ماۋەتەكى زۇرە ئەو مەشەقە دەكەت. ئەقە خەتە نەك راستى. تەنھا لەبەر ئەقەتى لەراستى دەبەت نابەت بە راستەقەنە.

سەبارەت بە رەزەنە كەسانى تە، وا باۋە نەخۇشەكان ئەم بەكەم سەبەر كەردنە تانابەرانى رۇدەكە زەبەرەي تەشەن بكتن بۇ ھەموو تەقەكە (نەمۇنە، ھەموو ئەبەكە يان ھەموو ئەندامانى كەمەت). نەطەر ئەقە رۇدە ضارەسازەكە دەبەت يارمەتى

نەخۆشەكە بدات كە لە ئەندازە بەدەري دووربەكۆيتەقو و بەرقو طوران و طەشە بروات. نەخۆشەكە ئيويسە بطەريت بەدوای يان دان بني بە شاز دا ----ئاي هەموو ئياو و كان بەراستی خراثن؟ ئاي هەندیک ئياوی باش هەن؟ ئاي ئياوی خراث شتی خراث دەکن 100% ی کاتەکان - لەئیناو طەشەئیدانی بروای نەرم و بروای راستەقینە.

رێطەیکە تر، کە ئیادا کاردەکریتە سەر برواکان سەبارەت بە "باشی/خراثی" مرۆطەکان لەئەنجامی رووداو زەبرەییەکان دەبەستریتەقو بە جۆری ئەو زانیاریەکی خەلکی تیبینی دەکات. بۆ نمونە، ئیش ئەقوی زۆریەکی خەلک بێت بە قوربانی تاوانیک طرفتی کەم دەدەن بە راتورتەکانی تاوان لە تەلقەزیون یان هەوالەکان. ئاش ئەقوی دەبن بەقوربانی، خەلکە دەست دەکن بە تیبینی کردنی ئەقوی ضەند جار بابەتەکە دەکۆیتە سەر هەوالەکان یان ترۆطرامی تەلقەزیونەکان و طۆطارەکان. لەبەر ئەقوی ئیستا طرفتی بە تاوان دەدەن و بێر دەکەن ئەقوی تاوان لە هەموو شوینیک هەبێت هەرۆها هەموو خەلکیک خراث بن! ئەقویان لە بێر دەضیبت ئەم رووداوانە بە راتورت ئامادەکران ضونکە "هەوالن" هەرۆها زۆریەکی خەلک رۆدانە قوربانی ناکن یان نابن بەقوربانی. بە هەمان شێوە، رووداوی تری ئێر کارەسات وەک کارەساتە سروشنیەکان، جەنط، کەوتنە خوارەقوی فرۆکە، تەقینەقوی قومبەلە لەوانیە جیبی طرفتی زۆر نەبێت هەتاکو لە نزیک مالتەقو نەتەقینەقو. ئاشان ئەم رووداوانە کتوثر زۆر راستەقینە دەبن و زۆر تاییبەتی دەبن. هەرۆها قوربانیەکان زۆر جار لۆمەکی کەسانی تر (هەرۆها خودی خویان) زۆر طشتطیر دەکن لەئیناو بەدەست هینانەقوی هەستی جلتو طرفتن. شتیکی ئاسایی کە ئەو کەسانەکی ئی تی ئی س دی یان هەقیە تەقوای دانیشتوانی ولات تەمیم بکن، کەوا لە جەنطدايە (بۆ نمونە باشوری عیراق) هەرۆها طرفمانەکی ئەقو دەکن هەموو کەسبیک لە باشور تیروانینی لەقیەکضوی هەقیە. لەوانیە نەخۆشەکە رقی زۆر دەبریت بۆ خەلکی باشور، تەنانەت ئەو خەلکانەکی لەکورستان دیاو بۆ ضەندەها ئەقو یان ئەو کوردانەکی لە باشور دەدین.

ضارەسەرکرد نی
طیرو طرفتی
بایەخدان

بابەتیکی تر، کە بە تیکراری دەردەکۆیت بریتیە لە دیمەنی طشتی "حکومت". تەنها وەک وشە "متمانە" یان "جلتو" ئەوا حکومت "زاراوتیەکی زۆر طشتی یە. لەراستیدا هەندیک لەو کەسانەکی ئی تی ئی س دی یان هەقیە رقی زۆری خویان ئاراستەکی حکومت دەکن وەک ستراتیجیەکی خۆلادان. لەجیاتی ئەقوی تیشک بخەنە سەر رووداوی زەبری دەرونی دیاریکراو هەندیک کەس، کە ئی تی ئی س دی یان هەقیە دەست بەجی هەول دەدەن طرفتیەکی بخەنە سەر سیاست و حکومت (خۆلادەدەن بە دروستکردنی قسە دورودریژ و تورقو سۆزداري سەبارەت بە حکومت). دەبێت ضارەسازەکی لەسەرەتای ضارەسەرکەدا طرفتی بدات بە طفتوپی زەبرە دەرونیەکی هەرۆها رێطە بە نەخۆشەکە نەدات بە قسە نائەقوینەدیار داینشتەکە کۆنترۆل بکات. هەرۆها تەنها وەکو ضارەسازیک دەشی بئرسیت "متمانە سەبارەت بە ضی؟" هەرۆها لەوانیە بئرسیت "مەبەستت ضییە لە حکومت؟" ئایا مەبەستت دادطاکانە؟ ئەرلەمانە؟ ئایا مەبەستت حکومتی هەرمی کوردستانە یان حکومتی ناوخیە؟ ئایا هەموویان وەکو یەک وان؟ کاتیک تۆ دەلیبت حکومت ئایا ئەقو درێدەبیتەقو بۆ ئریشکان و ئەرستیاران، کە فەرمان بەری حکومین؟ ئایا منیش دەطریتەقو کاتیک دەلیبت حکومت، کە حکومت ئارەم دەداتی؟ ترۆطرامی ضارەسەرکردن وەکو ئەم دانەقیە، کە حکومت ئارەقەکی دەدات؟ ئەندامانی خیزانەکەت، کە بۆ حکومت کار دەکن؟ "هەر وەک زاراو زۆر فراوانەکانی تر دەبێت نەخۆشەکە طەشە بە بێرکردنەکی لە ئەندازە بەدەر نەدات هەرۆها جۆر و ئولینی

ضارەسەرکردنی
تیروانینی زۆر طشتی
بەرەمبەر حکومت

جياواز ببيني، كە ھەندىكيان لەوانىيە نەخۆشەكە بەراستى بريارى كەمترى لەئەندازە بەدەر بدات يان تانانەت بەشيووازيكى ئۆزەتپزانە بريارى لەسەر بدات.

كيشەكانى بايەخ ئيدانى ئەيوەندى دار بە خود و كەسانى تر

- بابەتتى بايەخدان لە كۆتايى سەردانەكە ئيشكەش دەكرىت ھەرۆھا ضارەسازەكەو نەخۆشەكە بەكورتى پفتوئو دەكەن ضوون لەوانىيە ئەيوەندى يەكان بە رووداوەكە كاربان تى كرابيەت. فورمى بايەخ دان (كە بەدواي نەركى مالى ئەم سەردانە ديت) دەبيەت بەكار بەيترىت بو پفتوئوكردى ئەم كيشانە لەطەل نەخۆشەكە.

بايەخ ئيدانى كەسانى تر (يان بايەخ ئينەدان) زور جار ئاسانە قسەى لەسەر بكرىت زياتر لە بايەخ ئيدانى خودى يەكەك. ئيمە زاراوئەى "بايەخئيدانى خود" بەكار دەھينين بە واتاي تواناي دلنەوايي كردن و ھيمن كردنى خودى يەكەك ھەرۆھا تەنيابيت بەبي ئەوئەى ھەست بە خەمى تەنيابي و دل ناخوئى بكات. بايەخ دان بە خودى يەكەك بريئىيە لە ھەستى بەھيزي دلنەوايي لەطەل ھاودەمى خود. نەخۆشەكە ھان دەدرىت بايەخ دان بە خود كەسانى تر بناسيئەو، كە ضوون بوە لە ئيش زەبرەكە ھەرۆھا ضوون زەبرە دەرونيەكە كاري كر دووئەتە سەر بايەخدان بە خود و كەسانى تر. دەبيەت ضارەسازەكەو نەخۆشەكە پفتوئوي ھەر رەوشنەك بەكەن، كە لەوانىيە نەخۆشەكە بەكاري بەيئيت بو دل نەوايي كردنى خوي (نمونه، كحول، خواردن، ئارە سەرف كردن، ھتد) كە زور لە ئەندازە بەدەر بيت. بو نمونە، كەسيك لەوانىيە لە خواردينكى تاييەتتى بخوات كاتيك رۇڊيكى دذواري ھەبيەت—ئەو بەجىيە . بەلام لەوانىيە كەسيكى تر زيادەرەوى بكات – وانا، زوو زوو نان بخوات / يان زور بخوات—ووەكو ريطايەك بو زالبون بەسەر سوزە نەطەتپزانەكانى دەربارەى زەبرە دەرونيەكە. ھەرۆھا ئەم جۆرە طيروطرفتانە لەوانىيە روودات لەطەل كحول، مادەى بي ھوش كەري تر، خەرج كردنى ئارە، ھتد. لەوانىيە ئەم جۆرە طيروطرفتانە زووتر لە ضارەسەركردنەكەيا پفتوئويان لەسەر كرابيەت بەلام دەبيەت دووبارە ليرة پفتوئويان لەسەر بكرىت. دووبارە دەبيەت نەخۆشەكە فورمى طوررانكاري سوزەكان و بيرورا بەكار بەيئيت بو رووبەروو بونەوئەى خالي طيرخواردن دەربارەى بايەخدان بە خود و كەسانى تر ھەرۆھا بو دروستكردى وتەى راستەقينيەو دلنەوايكردى.

ئيراسناردنى نەركى مال

لەكۆنايدا لەئيناو خەملاندنى ضوونىيەتتى طورينى برواي نەخۆشەكە لەكاتى دەستنيكى سي ئى تي يەو ئەوا داوا لە كەسە كە دەكرىت نوسراويكى كارتىكردى زەبرەى دەروونى نوي بنوسيت، كە رەنطدانەو ئەو ئەو ئەو كە ئيسنا بو خوي واتاي ضية، كەوا زەبرە(كان) (ئەشكەنجە) رويدا ھەرۆھا برواكانى ئيسناي ضين سەبارەت بە ئينج بابەتەكەى سەلامەتى، متمانە، ھيز/جەلو، ريز، ھەرۆھا بايەخ ئيدان. دەبيەت جەخت بخريئە سەر ئەوئەى نەخۆشەكە لەسەر بيكردنەو كاني ئيسناي خوي بنوسيت ئەوئەكو لەسەر ضوونىيەتتى بيكردنەوئەكانى رابردوي خوي بنوسيت. ھەرۆھا دەبيەت نەخۆشەكە يادەوئەرى زەبرە دەرونيەكە دووبارە ئەنوسيتەو بەلام لەجياتى ئەوئە دەربارەى برواكانى(كارتىكردى) خوي بنوسيت .

- " بابەتتى بايەخ ئيدان و فورمەكانى طوررانكاري سوز و بيرورا بەكار بەيئە بو روو بقرووونەوئەى خالي طيرخواردن سەبارەت بە بايەخ ئيدانى خود و كەسانى تر.

نەركى مال بو
سەردانى 11
بەئيرە

بەردەوام بە لێ تەواو کردنی فۆرمی کارەکانی سەر بە بابەتەکانی ئێشوو، کە هێشتا
طیرو طرفتاوین.

" تکایە یەک لائەزەر بنوسە لەسەر ئەوێ کە لێ ئیستادا تۆ بێر لەڤی دەکەیتەو
سەبارەت بەوێ بۆڤی ئەم رووداوی زەبرەوی دەروونی(انە) رویدا. هەرۆها ئیستا بزانی
تۆ بڕوات ضوئە دەربارەوی خودی خۆت، کەسانی تر هەرۆها جیهان لەم بواریانە
خوارەو:

سەلامەتی، متمانە، هیز/جەو، ریز، هەرۆها بایەخ ئیدان."

بۆ ئەو کەسانی نەخویندەوارن : تۆ داوا لەو کەسانی بکە بەردەوام فۆرمی
طۆررانکاری سۆز و بیرورابەکار بهینن وەک بێرخەرەوێکی ئرۆسەکە، کە بەهۆیەو
دەتوانن برواکانیان بطۆرن دەربارەوی بایەخ ئیدان و رووداوی تری بەنازار لێ دیناندا.
هەرۆها تۆ داوا لێ نەخۆشەکە بکە کار لەسەر نوسراوی کارتی کردنی زەبرەوی دەرونی
بکات --- نەخۆشەکە دەتوانی ئەو ئەنجام بدات بەهەمان شیوەی یەکەم نوسراو، کە
ئەنجامی داو(بە تۆمار کەری شریت تۆماری بکات، داوا لێ هاورییەکی متمانە ئیکراو یان
ئەندامی خیزان بکات بابەتەکە بنوسیت، وینە دروست بکات بۆ بێرهینانەوێ خۆی لێ
بیروباوەرە طرنطەکان، هتد)

بابەتی كېشەكانى بايەخدان

برواكانى ئەبۇئەندىدار بەخود: تايپەخۇيەكى طرئى بۇ خۇطونجاندىن لەطەل لىقەومان برىتى يە لە تواناي دىنەوايىدان و ھىمىكرىنەوى خود. توانىنى بايەخدان بە خود ، توانىنى تەنبايى بەبى ھەستىكرىن بە خەمى تەنبايى يان دىنەخۇشى. كاتىك زەبرى دەرونى روودەت خەلك بە جىاوازىمە كاردانەوى دەبىت بە تىت بەستىن بە تواناي زال بونى خۇيان بەسەر زەبرە دەرونىكە.

ئايان ئەزمونەكۇنەكانت

ئۇزەتتە بوون؟	نەطەتتە بوون؟
بۇ كەسىكى بايەخ ئىدەر بەخۇ و ئۇزەتتە لىقەومانى رووداوى زەبرەوى دەرونى بە كەمىر زەبراوى بىت ضونكە ئەو باورە ھەمى و ئەزمونى بە بايەخنىدانى خۇي و زالون بەسەر طىرورفتەكاندا ھەمى. ھەمىرەندە لىقەومانى زەبرە دەرونىكە ئەوندە لە ئەندازە بەدەر بىت، كە نەخۇشەكە نوقمى دىنەواكى بكات.	ئەطەر ئەزمونەكۇنەكانت تۇيان بەرەو ئەو باورە برىت، كە تۇ ناتوانىت زالبىت بەسەر روودانى شتە نەطەتتەكان ئەو تۇ لىقەومانى كاردانەوت ھەبىوبىت بەرامبەر رووداوى نەطەتتەكان بە برواي نەطەتتە، كە تۇ ناتوانىت دىنەوايى خۇت بەدەتەوى.

نیشانەنى نەخۇشى ئەبۇئەندىدار بەو باورەوى كەتۇ ناتوانىت ئاغات لەخۇت بىت يان بايەخ بە خۇت بەدەت
<ul style="list-style-type: none"> ➤ نەتوانىن لە دىنەوايى كرىنى خود ➤ ترس لە تەنبايى بون ➤ ھەبىونى ئەزمونى دىنەخۇشى و بى ھەستى ➤ ماوئى دىنەواكى يان ترسى زۇر ئەطەر زەبرەوى دەرونىكە بىتەوى ياد كاتىك تەنبا بىت ➤ لىقەومانى بەدواي سەمىرەندە كەكان بطەرىت بۇ دىنەوايى---خواردىن، مادەى بىھۇشكەر، كحول، دەرمان، ئارە خەرج كرىن يان سىكسكردن ➤ ئىبىستىبون بە يان داواكرىنى لە رادەبەدەر بۇ ئەبۇئەندى لەطەل كەسان

بۇ ضارەسەر كرىنى كېشە ئەبۇئەندىدار كان بە بايەخ ئىدان يان ئاخالىبونى خودى خۇت ضى بەخۇت دەلبىت؟

وتەى خود لىقەومانى برىتى بىت	بروا نوبىەكان
لە.....	تەپتەشنىن لەكاردانەوى نمونەيى بەرامبەر زەبرەوى دەرونى لىقەومانى يارمەتى تۇ بدات كەمىر بىرسىت لە ئەزمونەكە.
" من ھەتا ھەتايە ناخۇشى ضەشنىم نابىت. من دەتوانم دىنەوايى خۇم بەدەمەوى ھەروەھا ئەو كارامەتلىكە بەكار بەھىم، كە	

<p>زور بیه خه‌لک ناتوانن له رووداوی وه‌ها زه‌بره‌ی ده‌روونی طه‌وره‌ ضاکنه‌وه‌ به‌ی یارمه‌تی دانی که‌سانی تر. سه‌رضاوه‌ ده‌ره‌کیه‌کانی دلنه‌واپی کردن وه‌ک کحول یان خواردن ته‌نها دارسه‌قن ، که‌ له‌ جیاتی نه‌وه‌ی یارمه‌تیت بدنه‌ نه‌وا طيرو طرفته‌کانت دریده‌ نه‌ده‌دن یان خراثر ده‌کهن. له‌وانه‌یه‌ له‌ماوه‌یه‌کی کورت دا دلنه‌واپت بکه‌ن ضونکه‌ تو به‌کاریان ده‌هینیت بو خولادان و بضووک کردنه‌وه‌ی سه‌زه‌کانت. هه‌سه‌کرده‌نه‌کان دوور ناکه‌ونه‌وه‌ هه‌روه‌ها تو ده‌بیت مامه‌له‌ له‌طه‌ل ناکامه‌کانی خواردنی زور ، ثاره‌ خه‌رج کردن، کحول خواردنه‌وه‌ی زور ، هه‌ند. بکه‌یت، که‌ طيرو طرفته‌که‌ خراثر ده‌کات.</p>	<p>فیریان بووم بو زال بون به‌سه‌ر نه‌م هه‌سه‌کرده‌ نه‌طه‌تیه‌طانه‌. من له‌وانه‌یه‌ نه‌ویسه‌م به‌ یارمه‌تیدان به‌یت بو مامه‌له‌کردن له‌طه‌ل ده‌ده‌کرده‌کانم به‌لام نه‌وه‌ ناساییه‌. هه‌ر سه‌نه‌ده‌ سه‌زه‌کانم به‌هیز و ناخوشن من ده‌زانم نه‌وانه‌ کاتین و نامین به‌ به‌سه‌ر ضوونی کات. نه‌و کارامه‌یی و تواناییه‌ی نه‌یسه‌نا من طه‌شه‌یان نه‌ده‌ده‌م زور به‌باشی یارمه‌تیم ده‌ده‌ن باشتر به‌سه‌ر باروده‌وه‌ ته‌نه‌طداویه‌کانی نه‌ینده‌دا زال بم</p>
---	--

بروا نه‌ویه‌ نه‌دیداره‌کان به‌که‌سانی تره‌وه‌: ته‌روشی بو بایه‌خ نه‌دان، نه‌ویه‌ نه‌دی به‌سه‌ن هه‌روه‌ها نزیکه‌ یه‌کیکه‌ له‌ هه‌ره‌ نه‌ویسه‌نه‌ بنه‌ینه‌یه‌کانی مروظ. توانی نه‌ویه‌ نه‌دی به‌سه‌ن له‌طه‌ل خه‌لکانی تر به‌ شه‌وازیکی زور نزیک ناسکه‌. به‌ناسانی زیانی نه‌ی ده‌طات یان ده‌روخه‌ نه‌دیتره‌یه‌ له‌ لایه‌نه‌وه‌ی هه‌سه‌ت نه‌ی نه‌که‌ریان نازارده‌ له‌ لایه‌نه‌ که‌سانی تره‌وه‌

نایا نه‌زمونه‌ کونه‌کانی تو

نه‌طه‌تیه‌ط بوون؟	نه‌زه‌تیه‌ط بوون؟
<p>له‌وانه‌یه‌ بروای نه‌طه‌تیه‌طی له‌ نه‌نجامی له‌کیسه‌ضوونی نه‌ویه‌ نه‌دی نزیکه‌وه‌ به‌یت به‌هه‌وی زه‌بری ده‌رونییه‌وه‌. رووداوه‌که‌ برواکه‌ت دوونه‌ت ده‌کاته‌وه‌، که‌نه‌و ناتوانیت له‌ که‌سه‌یکی تر نزیک به‌ته‌وه‌.</p>	<p>نه‌طه‌تر تو نه‌یسه‌ن نه‌ویه‌ نه‌دی نزیکه‌ تر ناره‌زه‌رووت هه‌به‌وه‌ له‌طه‌ل که‌سانی تر نه‌وا تو له‌وانه‌یه‌ بوته‌ ده‌ره‌ بکه‌وه‌یت، که‌وا رووداوه‌که‌ (به‌ته‌ایه‌ته‌ی نه‌طه‌تر له‌ لایه‌نه‌ ناه‌شایه‌که‌وه‌ نه‌نجام درابه‌یت) وات له‌ بکات و بروا بکه‌یت</p>

	تۆ نۆتوانیت جاریکی تر لقطه کەس نزیك بیتهوه
--	---

ئەزمونی ئاش زەبری دەروونی
تۆ هەروەها لەوانەتێ بەرواکانت بشیوین دەربارەتی بایەخدان بە کەسانی تر ئەتەر تۆ لەلایەن ئەو کەسانەتۆ لۆمە بکرییت یان رەت بکرییتۆ کە تۆ ئیت و ابووه ئەوان ئشتطیری کەر یان یارمەتی دەری تۆ بوون.

نیشانەتی نەخۆشی ئەیوەندیدار بەتۆی تۆ ناتوانیت بایەخ بەتیت بە کەسانی تر
<ul style="list-style-type: none"> ➤ هەستکردنیکی زۆری دلناخۆشی بە هۆی تەنیاپهوه ➤ بی هەستی یان جیاپهوه ➤ هەست نەکردن بە ئەکۆتۆ بەستن یان نزیکی لە کەسانی تر تەنانت لەو ئەیوەندیانەتی بەر استەقینەتی خۆشەویتی و دلسوزیان تیدایه

بۇ ضارەسەر کردنی کیشە ئەیوەندیدارەکانی بایەخدان بە خۆت ئایا تۆ ضی
 بەخۆت دەلییت؟

بروا نوبیەکان	لەوانەتێ وتی خود دەربارەتی () بریتی بیت لە.....
لەتیناو هەبوونی ئەیوەندی نزیك و تر بایەخ لقطه کەسانی تر تۆ ئیویستە بروای نۆی و زیاتر طونجاو بەکار بهینیت. ئەیوەندی کردن کاتی دەویت بۆ طەشەکردن هەروەها هەولی هەردوو نەخۆشەکی دەطریتە خو. تەنها تۆ لیترسراو نیت لە سەر نەکتۆنتی ئەیوەندی کۆنەکانت. طەشەکردنی ئەیوەندی مەترسی دەطریتە خو هەروەها لەوانەتێ تۆ جاریکی تر نازار بدرییت. دوورکەوتنۆتۆ لە ئەیوەندی کانت تەنها لەبەر ئەم هۆیه دەشی وات لیبات هەست بە دلناخۆشی و تەنیاپی بکەیت.	(ئەیوەندی نۆی) " هەرضەندە ئەیو کۆنەکی سەرکەوتوو نەبوو بەلام و اتاک ئەوه نیه، کە من نۆتوانم لە نابندەدا ئەیوەندی تر ئارەزووم هەبیت. من ناتوانم بەردەوام باوەر بکەم و هەلسوکتوت بکەم کە ط کەسیک ناتاکیم لقطه دەکات. من ئیو مەترسی تحمل کەم بۆ طەشە تیدانی ئەیوەندی کانت لە نابندەدا بەلام ئەتەر مەترسی کە بە بدەم ئەوا ضانسێ باشترم دەبیت بۆ ئە بلیم ئایا دەتوانریت ئەم کەسه متمانەتی بکریت.

هتول بده كيشهكانت لقطفل نغو
خهلكانه ضاروسه بكتيت، كه روتيان
كردوويتتهتوه و نازاريان داويت به
داواكردن لبيان تو ضيت دهويت هتروهها
ثيان بلبي بزائن تو ضون هتست دهكتيت
بقرامبقر قسهكانيان و كردارهكانيان.
نقطر نغو نغو نغو تواني ماملت له طفل
بكتن بهجوريك كه تو دهتهويت نغو تو
لغوانية بريار بهتت تو لغوه بهداوه لغو
خهلكانه نزيك نهيتتهوه. تو لغوانية بوت
دهر بكتويت نغو نغو كاردانهوتيان له نغو
توس و تشت طوي خستن بووه. له
نغو نغو هتولتكاني خوت، لغوانية
تهيوتهنديهكانت بقره باشي برون و تو
لغوانية هتست به نزيك بونهوه
بقرامبقران بكتيت زياتر لغوه نغو
زهبره دهرونهكه هتتهوه.

(تهيوتهندي بقردهوام) " من هيتستا
دهتوانم له خهلك نزيك بيمتهوه
بهلام من لغوانية نهتوانم (يان
نهتهويت) لقطفل هتموو كهسيك نزيك بم.
من لغوانية
تهيوتهندي نزيك كون و ناينده
لهكيس بدهم لقطفل كهساني تر،
كه نهتوانن دلم رازي بكتن بهلام
نغو هتلهتي من نغو يان لهتقر نغو نغو من
هتولم نهتدابيت

کورتەى سەردانى 12: کيشەکانى بايەخ ئيدان ھەرۆھا واتاي رووداوەکە

1. نيشانەى نەخۆشى نەخۆشەکە بشکەنە (5 خولەک)
2. ضاوبخشيئە بە فۆرمى طوررانکاري سۆز و بېرورا بۇ ضارەسەکردي خالی
طيرخواردن دەربارەى بايەخدانبە خود و کەسانى تر (15 خولەک)

- طرنطى بده بة طەشەئيدان و باش راطرتنى ئەيوەندىەکان
- بەداى طيروطرفتى دلنەوايي کردنى خود بطەري (طيروطرفتى زۆر خواردن؟
زۆر خواردنەوى كحول؟ ئارە خەرج کردنى زۆر؟)
- بايەخ ئيدان

--- بايەخ دان بە کەسانى تر --- ئاشە کەشە لە کەسانى تر --- سیکس کردن

3. دەببیت نەخۆشەکە نوسراوى (نوسراوەکائی) کارتیکردنى زەبرى دەروونى بخويئیتەو
(15 خولەک)

- نەخۆشەکە دووايين نوسراوى کارتیکردنى زەبرى دەروونى دەخويئیتەو ھەرۆھا
سەيرى واتاکەى دەکات.
- ئستۆرەکە يەکەم نوسراوى کارتیکردنى زەبرى دەروونىەکە دەخويئیتەو
- ھەردووکیان بەراورد بکە
- تيبينى بکە ضون برواکان بە کار کردن لە ضارەسەکرديەکەدا تەنها لە ماوەیەکی کەم
طۆراون

- ئيشکەوتنى نەخۆشەکە ستایش بکە و بەهيز بکە، کە بە ھۆي ئەنجام دانى کارەکەي بوو.
- ئايا ھيىز خالیکی طيرخواردن ماوەتەو؟

4. بە رۆل بينينى طرنطى نەخۆشەکە، ضاوبخشيئە بە وەى ضي طوتراووتەو
و فيرکراو لە سي ئى تى ھەرۆھا ضاو بە ئيشکەوتنى نەخۆشەکە بخشيئە (10
خولەک)

- ضاو بخشيئە بە بېرى طشتى و کارامەتيەکان.
- داوا لە نەخۆشەکە بکە بېر لە کارى باش، ئيشکەوتن ھەرۆھا طۆرانکاري خۆي
بکاتەو، کە ئەنجامى داو لە سي ئى تى دا.
- رېطە بە نەخۆشەکە بده بروا بەخۆي بکات و مەترسي بطريئە بەر بۆ رووبەروو
بونەو و مامەلەکردن لەطەل رووداوى طرانى زەبرى دەروونى
- دەربېرە، کەوا سەکرەوتنى بەردەوام ئشت بە مەشق کردنى بەردەوامى
کارامەتيەکان دەبەسنيت، کە نەخۆشەکە فيرى بوو.

5. يارمەتى نەخۆشەکە بده بۆ دەستنیشان کردنى نامانجەکانى نايندە ھەرۆھا
قسە لەسەر ستراتيجى جيبەجیکردنیا بکاتەو (5 خولەک)

- بېهینەو بېر نەخۆشەکە، کەوا ئبستا ئەو وەك ئستۆر رەفتار دەکات
ھەرۆھا دەببیت بەردەوام بېت لە بەکار ھينانى ئەو کارامەتيانەى فيرى
بوو.

سەردانی 12: كيشەكانى بايەخ ئىدان ھەروەھا واتاي رووداوەكە

• ئامانجەكانى
سەردانى 12

ئامانجەكانى سەردانى 12 بریتىن لە:

1. ضاوتياخشاندنەقەوى فۇرمى طۇررانكارى سۆز و بېرورا دەربارەى ب ئىدان ھەروەھا كارکردن لەسەر ھەر خالیکى طیرخواردن، كە لەوانەقەى رېطە بېریت لە طەشەئىدان یان باش راطرتنى ئەقوئەندىەكان لەطەل خود ھەروەھا كەسانى تر.
2. داواکردن لەنەخۆشەكە دوامەمین نوسراوى كار تیکردنى زەبرى دەروونى بخویننەقەوى
3. خویندەقەوى یەكەم نوسراوى كار تیکردنى زەبرى دەروونى ھەروەھا بەراورد کردنى ھەردوو نوسراوەكە
4. ضاوتياخشاندنەقەوى كۆرسى ضارەسەرکردنەكە
5. دەستنیشان کردنى ئامانجەكانى داھاتوو
6. بېرھینانەقەوى نەخۆشەكە ، كەتوا ئیستا وەكو ئستور رەفتار دەكات ھەروەھا دەبیت بەردەوام مەشق لەسەر كارامەتیەكان بکات، كە لەماوەى ضارەسەرکردنەكەدا فېرى بوو

دەستنیشان کردنى طریمانەکیەكان و كیشەكانى بايەخ ئىدان

ئاش تشکینى نیشانەى نەخۆشى ئەقا دوامەمین سەردان بە دەستنیکردنى ضاوتياخشاندنەقەوى فۇرمەكانى طۇررانكارى سۆز و بېرو را دەبیت دەربارەى بايەخ ئىدان. ئامانجى نەخۆشەكە بۇ كارکردنە لەسەر ئەم خالى طیرخواردنە بەدریذایی کات بە كارامەتی نوي، كە لە ضارەسەر کردنەكەدا فېرى بوو.

لەم بەشەدا لەوانەقەى تۆ ئیت باش بېت كە بطەریتەقەوى فۇرمى بابەتى كیشەكانى بايەخ ئىدان (كە كەوتوتە كۆتایی سەردانى 11). بايەخ دان بە خود توانایەكە، كە نەخۆشەكە ھەقەتى بۇ زالبون ھەروەھا دلنەقەوى کردنى دلنەقەوى خود بەقې ئشت بەستنى زور بە رېطەضارە دەقەکیەكان (نمونه، خواردنەقەوى، خواردن، ئارە خەرج کردن). طیروطفەقەكانى ئەم بوارە بەلطن نەطەر نەخۆشەكە ئالودەى مادە ھۆشبەرەكان بېت، كە بریتىە لە خواردن، ئارەخەرج کردن یان قومارکردنى زور لە خۆكەر یان ئەقەندە ئشت بە كەسانى تر دەبەستیت، كە نەخۆشەكە باوەر ناکات بتوانیت بايەخ بە خوي بەدات. کاتیک كەسەكان ئەركیان ئیسئیردرا دەربارەى رووداوى زەبرە دەروونیکە بنوسن و یەکیکیان راپطەیاند كە دەبیت یەك طالون ئایس کریم بخوات و دوو ئاکەت جطەرە بکیشیت بۇ ئەنجام دانى كاری وەها. ئەمە بەلطنیکى بېنراوى باشە بۇ ئستورەكە، كەقا نەخۆشەكە طیروطفەقەى ھەقەى لە بايەخدان بە خود ! ھەمیشە ئەم جۆرە طیروطفەقەى ئەقوئەندىان بە كیشەكانى جلمو طرتتەقەوى ھەقەى. بەقوھویە كیشەقەى ئالودە بە مادە ھۆشبەرەكان بە تیکراری زوو لە ضارەسەرکردنەكەدا تیبینی دەکریت. نېمە ھانى كەسەكان دەدەین فۇرمى طۇررانكارى سۆز و بېرورا بەکار بەینن زیاتر لە بەکارھینانى خواردن، جطەرە، یان كحول بۇ ئەقەوى بەقوھویەقەوى سەقیری بکەن ضیبان بەخویان طوتو: ھەروەھا خویان بە بېرکردنەقەوى نويەكە و رەفتارى تەندروستتر ھیمن بکەنەقەوى.

ھەرضەندە ئەطەر نەخۆشەكە طیروطفەقەى جدى لەطەل مادەى ھۆشبەر ھەبیت ئەقا ئەقو طیروطفەقەى دەبیت ئیش یان دەست بەجی لەطەل سی ئی تی ضارەسەر بکریت. بە شیوەقەى طشتی، نېمە دەست بە سی ئی تی ناکەین ئەطەر نەخۆشەكە بەلین نەدات

• بايەخدان و
ناطابون لە خود

• ناساندنى خالى
طیرخواردن
دەربارەى ریزلینان
لە خود

بەکار هێنانی ئەو مادە هۆشبەرانی بۆ سەننەت یان کەمی بکاتەو لەکاتی ئەنجام دانی سی ئی تی.

سەبارەت بە باوەخدان بە کەسانی تر دوو جۆر باوەخدان هەیە کە لەوانەیە بە کۆ • ئەبۆئەندی دور لە سیکسی
 بن: نزیك بون لەطەل خیزان/ هاورێ هەروەها سیکسکردن. زۆر بەی خەلک، کە ئی ئیس دی یان هەیە ئاشەکشە دەکەن لەو خەلکانی یارمەتی دەربوون هەروەها نزیکبوونەوی کەسانی تر دور دەکۆنەو وەک رێطەتێک بۆ ئارێژ پارێکردنی خۆیان لە طریمانەوی روودانی رەتکردنەو، لۆمە، یان زیانی زیاتر. بەتێکراری ئەبۆئەندی کە ئی هەلەوئەشێنەو هەروەها کەسە زەبە لێراوەکان لە طەشە ئیدانی ئەبۆئەندی نۆی دور دەکۆنەو. لە ئەنجام دا زۆری ئەم خەلکانە هەست بە دورە ئەرێزی و تەنایی دەکەن لەماوەی ضاکبوونەویان لە رووداوی زەبە دەرونیەکە.

لەوانەیی سیکس طیروطرفتیکی تایبەتی قوربانی دەست درێژی سیکسی بێت، بەرامبەر وەلام دانەوێ جۆرەکانی تری زەبری دەرونی هەرضەندە دەتوانی ئەبۆئەندی سیکس کردن بضریت. لەوانەیی نیشانی نەخۆشی ئی ئی ئیس دی هەروەها خەمۆکی رێطە بتریت لە کاری سیکسکردنی ناسایی بەتایبەتی حەزی سیکس کردن. بۆ قوربانی دەست درێژی سیکسی، رەفتاری سیکسی بەتایبەتی مەترسیدار دەبێت چونکە ئیسناکە سیکسی بوون دەبەستری ئەو بە زەبە دەرونیەکەو. لەطەل ئەو، لەوانەیی نەخۆشەکە باوەر نەکات بۆتوانی رێطە بەتایبەتی یان بەناسانی خۆبەدەستەدانی هەبێت، کە بۆ سیکس ئیوێتە. ئاشە کەسە نەخۆشەکە لە کەسانی تر، لە هەمان کاتدا ئیوێتی نەخۆشەکە بۆ دڵنەوایی و ئشتطیرکردن لە کەسانی تر دوو جەمسەری جیاواز و ناکۆک دەبن بۆ نەخۆشەکە. ئەم کیشانی زۆر جار تیکەل کراوە لەطەل کیشەکانی متمانە، کە لەوانەیی هیشنا ضارەسەر نەکرابێت و ئیوێتی بە باوەخ بەردوامە لەلایەن نەخۆشەکەو. هەرضەندە نیەتی سی ئی وەک ضارەسەری سیکس نێ بەلام سی ئی ئی دەتوانی بەسود بێت لە ناساندن و راستکردنەوی بێرکردنەکان و برواکان، کە رێطە لە کاری سیکسی دەترن. بەلام، طیروطرفتی جدی تری سیکسی دەبێت لەطەل ضارەسەرکردنەکانی تر ضاکبکریت ، کە بەتایبەتی بۆ طیروطرفتە سیکسیەکان دیزاین کراوە.

خویندەوێ نوسراوی نۆی کارتیکردنی زەبری دەرونی لەلایەن نەخۆشەکە

دەبێت ئسۆر و نەخۆشەکە سەیری نوسراوی کارتیکردنی زەبری دەرونی بکەن دەربارەوی واتای رووداوەکە. دەبێت نەخۆشەکە یەکەم جار نوسراوی نۆی کارتیکردن بۆ • نوسراوی کارتیکردنی نۆی
 ئسۆرەکە بخوینەو. ئەمە خوارەو نمونەوی نوسراوی کارتیکردنە ، کە لەلایەن قوربانی دەست درێژی کردنە سەر سیکس.

"بۆ من، واتای دەست درێژی کردنە سەر سیکس ئەوێ ، کە ئاسەوانیک شتیکی لەمن برد، کە من هەطیز بە ئازادی ئەم دەبەخشی. ئەو ئەک تەنها سیکسی بۆخۆی برد بەلکو ئەم متمانەیی خۆمی لەخۆم برد، ئەم هەستکردنی جەلەوی خۆمی لێ بردم هەروەها ریز لێانی خۆمی ووردو خاش کرد. من هەمیش قینم لێ دەبێتەو. بەلام یەک شت هەیە، کە نایەم ئەو بێبات بریتیە لە بریارانی خۆم بۆ طیرانەوێان. ئیسنا بۆ من کاتی ئەو

هاتووه ديانم بطرینمقووه. من ئیشینی ریطایکی دورو درید دککم بهلام من ئیستا نامادم
ئو ریطایه بطرمة بتر.

بو ماوویهکی دورو درید باوقرم وابوو دتست دریدی کردنه سقر سیکس هتلهتی
خوم بوو. من لهوه بهداوه ئو باوقرم نیه هتر وها ئوه ئاسوودهییکی طقورهیه. من
دزانم، که من ترسابووم هتروها من لهوهی هتستم ئیکرد ئنجامم دا بو لهوهی بمینمقووه.
من بهنازادی و به ئاسایی ئو شتانه ئنجام نادهم. هیض خوشتوویستییک له ئارادا نهبوو
لهکاتی روواوهکدا، هتمووی به توندو ئیدی و زقرو زور کراوه. کاتییک لهوهی
بو دکرکوت، دقروم زور هیمن بووهوه هتروها ریطای ساریکردنم دوزیهوه. من
هترطیز نابم بهو کهسهی ئیشتتر وابووم هتروها بهشیکی خوم بو لهوهی ختباره بهلام
بهشیکی خوم دقرانی زوو بییت یان درتنت من بههیز تر دقهم بههوی دتست دریدی کردنه
سقر سیکسهکه زوو بییت یان درتنت.

ئاشان ئستورهکه نوسراوی کارتیکردنی زهبری دقروونی یهکهمی نهخوشهکه
دخویینهوه، که ئستورهکه له سقرانی دوهمدا ئاستویتهی (یان سقرانی داهاتوو
لهطهر نههینرابوو بو سقرانی دوهم) بو لهوهی نهخوشهکه بتوانی ببینیت صدیک
طورانکاری لهماوویهکی کورت دا روویداوه. زور بهی جار طورانکاری طقوره هتیه له
دوهم نوسراوی کارتیکردنی زهبری دقروونی به بهراورد لهطهل یهکهم نوسراو هتروها
ئیبینی نهخوشهکه بریتی دهبییت له "ئایا من بهراستی باوقری وام دکرده؟". نهخوشهکه
هانبردیت که ببینیت ضون برواکانی طوراون لهتنتجامی ئو کارانهی له سی ئی تی
لهتنتجامی داوه. هتروها دهبییت ضارهسازکه بهداوی خالی طیرخواردوو بطهریت لهطهر
هتیبیت و مابیت، که لهوانیهی ئیویستی به دتست ئیوهردانی زیاتر هتیبیت.

ضاو ئیاخشاندهوهی کورسی ضارهسقرکردن و ئیشکوتنی نهخوشهکه

ئاشماوهی دانیشتنی 12 بریتی دهبییت له ضاوئیاخشاندهوهی هتموو بیره طشتیهکان
و کارامهیییهکان، که له سی ئی تی دا طوتراوهتقوه. دههینریتقوه بیر نهخوشهکه، که
سقرکهوتنی له ضاکبونقوه ئشت دههستیت به سوور بوونی خوی له مهشقرکردنی کارامهیییه
نوییهکانی خوی و بهرهتستی کردنی له طترانهوه بو شیوازی دووبارهی کونی خو لادان
یان شیوازی کونی بیرکردنهوه. دهبییت هتر خالیکی طیرخواردن که ماوه دهستنیشان
بکریت هتروها ستراتیجی کارکردن لهسقریان دووات بکریتهوه. داوا له کهسهکان
دهکریت قسه لهسقر ئیشکوتن و طورانکاری بکن، که له ماوهی سی ئی تی لهتنتجامیان
داوه هتروها هان دقترین بروا یان هتیبیت له روو بهروو بونقوه و ماملهکردنی روو داوی
طرانی زهبری دقروونی.

ئامانجی ئایندهی نهخوشهکه

ئامانجی ئایندهی طفطوطوی لهسقر دهکریت. ئو کهسانهی کیشهی جقرط سوتانی
زهبری دقروونیان هتیه ضاوهترینان لیتاکریت له خهفتهکهیان تقواو بن بهلام دهبییت هان.
بدرین بو لهوهی ریطه بهخویان بدن له ترؤسهکه بهردقوام بن کاتییک کار دهکتن بو
دروستکردنهوهی دینانی خوین. دهبییت بههینریتقوه بیر کهسهکان لهطهر توشی
بیرخهتروهیهک هاتن و فلاش باک هتبوو بو روو داوی رابردوو، خقونی ناخوشتیان هتبوو،
یان یادهوقری کتوتریان هتبوو تقوا واتای لهوه نیه که دهطهرینهوه بو باره خراشهکه یان
خراشتر دتبن یان لیک دهترازین. لهطهر شتیکی وها رووبات تقوا نهخوشهکه دهبییت هان

بدریت دەربارەى يادەتەر يەكە بنوسیت نەطەر ئیویستی کرد یان فۆرمى طۆررانکاری سۆز و بیرورا بەکار بهینیت . دەبییت هانی نەخۆشەکە بدریت هەست بە سۆزە سروشتیەکانی خۆی بکات و بپرکردنەتەرکانی خۆی بئشکنیت بۆ دُنیا بوون لەتەرەى بپرکردنەتەرکان زیادەرەو نین.

نەو بابەتەى هەندیک جار دەر دەرەتەر لئناو نەو خەلکانەى دەیان سألە ئی تی ئیس دی یان هەبوو تریساریکە دەربارەى نەتەر کە نەوان کین یان کى دەبن بەبى ئی تی ئیس دی. نەطەر یەکیک نەخۆشەکەى بۆ ضەندەها سأل هەبیت هەرەها خۆلادان و فلاش باک و نیشانەکانی تری نەخۆشەکەى هەبووبیت، نەوا لەوانەى بئرسیت ئیستا خۆی کبیه. لە وولآتە یەکطرتووتەرکانی ئەمەریکا، بۆ هەندیک لە نەخۆشە بەتەمەنەکان ئیمە بپرۆکەى "خانەنشینکردنی ئی تی ئیس دی" مان هیناوتە کایەتەر. ئیمە دەیهینیتەر بپر کەسەکان، کە خەلک لە قوناغیکى زیاندا رۆلی خۆیان دەرطۆرن وە تا رادەیکە ناسنامەى خۆشیان دەرطۆرن، کە بریتیه لە خانە نشینی هەرەها خەلکی زۆر هەیه هەمان تریساریکە لئخۆیان دەرکەن بەهۆی خانە نشینی لە کارکردن. " من ضی بکەم کاتیک خانە نشین دەبم؟" ضون کاتەکانم بەسەر بقرم؟ کى لە زیانم دا دەبییت؟". دەبییت ئستۆرەکە یارمەتى نەخۆشەکە بدات بۆ نەتەرەى ببینیت کە ئەمانە تریساریکە ناسابین هەرەها لەجباتی هەبوونی ترس لە ئاینده نەخۆشەکە هەلیکی لەبەر دەمدا دەبییت بۆ نەتەرەى بطریت و بریار بدات ضون خۆی دەیتەر کاتەکانی خۆی بەسەر بقریت.

- هەرەها کەسە طەنجەکان بەنەزمونی طرنطی نەرەسەندندا تی دەرەن لە بواری کارو یشەدا ، تەبوتەندى وە خیزان. کەمبونەتەرەى نیشانەى نەخۆشی ئی تی ئیس دی یارمەتى ئەم کەسانە دەدات بۆ طەرانیەرەى لئەرەسەندنی کار و کارامەتیدا .

تەنطەى ئاش

زەرەى دەرۆنى لە کەسە طەنجەکان